

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**ORMAN OKULU UYGULAMALARININ
ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNE YÖNELİK
KATKISININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ÖMER DİLEK

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ VOLKAN ATASOY

KASTAMONU 2019

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ
BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORMAN OKULU UYGULAMALARININ ÇOCUKLARIN
GELİŞİMİNE YÖNELİK KATKISININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ömer DİLEK

Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Volkan ATASOY
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Berat AHI
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÖZTÜRK

KASTAMONU – 2019

TEZ ONAYI

Ömer DİLEK tarafından hazırlanan "**Orman Okulu Uygulamalarının Çocukların Gelişimine Yönelik Katkısının Değerlendirilmesi**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği** ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Temel Eğitim Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Volkan ATASOY
Kastamonu Üniversitesi

.....

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Berat AHİ
Kastamonu Üniversitesi

.....

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Nilay ÖZTÜRK
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

.....

01/02/2019

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU

.....

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Omer DİLEK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ORMAN OKULU UYGULAMALARININ ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNE YÖNELİK KATKISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ömer DİLEK

Kastamonu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Volkan ATASOY

Bu araştırma okul öncesi eğitimde uygulanan orman okullarının okul öncesi dönem çocuklarının gelişimlerine yönelik katkısını incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Elazığ ili Kovancılar ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir köy okulunda anasınıfına devam eden 48-60 aylık 7 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini amaçlı örneklem yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında 9 haftalık bir uygulama süreci gerçekleştirilmiştir. “Genel Bilgi Formu”, “Uygulama Öncesi Sorular”, “Faaliyet Değerlendirme Formu (Bireysel)”, “Faaliyet Değerlendirme Formu (Genel)”, “Gelişim Gözlem Formu” olmak üzere 5 adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Toplanan veriler yazıya dökülerek kod ve temalar oluşturulup içerik analizi yapılmıştır. Veriler neticesinde orman okulu uygulamalarının çocukların bilişsel gelişimini, dil gelişimini, sosyal ve duygusal gelişimini, motor gelişimini ve öz bakım becerilerini bazı durumlarda olumlu etkilediği ve çocukların gelişimlerini desteklediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orman Okulları, Okul Öncesi Eğitim, Gelişim Alanları

2019, 138 sayfa

ABSTRACT

MSc. Thesis
THE EVALUATION OF FOREST SCHOOL APPLICATIONS' CONTRIBUTION
TO THE DEVELOPMENT OF CHILDREN

Ömer DİLEK
Kastamonu University
Social Sciences Institute
Department of Basic Education

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Volkan ATASOY

Abstract: This study was done for the purpose of investigation forest schools' implementation on the development of pre-school children. In this context, the study group consisted of 7 children aged 48-60 months, who were attending kindergarten in Kovancılar district of Elazığ province in 2017-2018 academic year. The sampling of the study was determined by using convenience sampling. Nine-weekly implementation process was carried out in the scope of the research. In the research, the data were collected with 5 data collection tools which are "General Information Form", "Pre-Application Questions", "Activity Evaluation Form (Individual)", "Activity Evaluation Form (General)" and "Development Observation Form". By transcribing the collected data, content analysis was performed and, the code and the themes were created. As a result of the data, it was found that forest school practices affect positively children's cognitive development, language development, social and emotional development, motor development and self-care skills in some situations.

Key Words: Forest School, Pre-School Education, Areas of Development

2019, 138 pages

ÖNSÖZ

Bu süreçte bana yol gösteren, beni her anlamda destekleyen,engin bilgi, birikim ve deneyimlerini benimle paylaşan, sabır ve istekle bütün sorularımı cevaplayan ve güler yüzü ile ümitsizliğe kapıldığımda beni cesaretlendiren değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Volkan ATASOY’a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans tezimin uygulama sürecinde ve sonrasında desteklerini benden esirgemeyen Gaye AMUS hocama katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatım boyunca beni koruyup kollayan, maddi manevi destekleriyle bu günlere gelmeme olanak sağlayan, daima arkamda olduklarını bildiğim anne, babama ve kardeşlerime teşekkür ederim.

Ömer DİLEK
Kastamonu, Şubat, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırma Sorusu.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Tanımlar	6
1.5.1. Orman Okulu Uygulaması	6
1.5.2. Bilişsel Gelişim	6
1.5.3. Dil Gelişimi.....	7
1.5.4. Sosyal ve Duygusal Gelişim	7
1.5.5. Motor Gelişim.....	7
1.5.6. Öz Bakım Becerileri.....	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Okul Öncesi Eğitimin Önemi.....	8
2.2. Çocuk Gelişim Alanları.....	10
2.2.1. Bilişsel Gelişim	10
2.2.2. Dil Gelişimi.....	11
2.2.3. Sosyal ve Duygusal Gelişim	12
2.2.4. Motor Gelişim	13
2.2.5. Öz Bakım Becerileri.....	14
2.3. Okul Öncesinde Sınıf Dışı Eğitim.....	15
2.3.1. Sınıf Dışı Eğitimin Temel İlkeleri ve Çocuklara Sunduğu İmkânlar.....	17
2.3.2. Sınıf Dışı Eğitimin Özellikleri	21
2.3.3. Sınıf Dışı Eğitimin Türkiye’deki Gelişimi.....	22
2.4. Orman Okulları	23
2.4.1. Orman Okulunun Amaçları.....	25
2.4.2. İyi Bir Orman Okulu Uygulaması İçin İlke ve Kriterler.....	27
2.5. Orman Okullarıyla İlgili Yapılmış Çalışmalar.....	29
2.6. Literatür Özeti	36
3. YÖNTEM.....	37
3.1. Araştırma Modeli	37

3.2. Çalışma Grubu	38
3.3. Verilerin Toplanması	40
3.3.1. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	40
3.3.1.1. Genel Bilgi Formu	40
3.3.1.2. Uygulama Öncesi Sorular	40
3.3.1.4. Faaliyet Değerlendirme Formu (Genel)	41
3.3.1.5. Gelişim Gözlem Formu	42
3.3.2. Veri Toplama Süreci	42
3.4. Verilerin Analizi.....	45
3.4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar	45
3.4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar	46
3.4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar	47
3.4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar	48
3.4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar	49
3.5. Çalışmanın İnanılcılığı.....	49
3.6. Araştırmanın Sayıtları	51
3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	51
3.8. Etik konular	51
3.9. Araştırmacının Rolü	52
4. BULGULAR	54
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	54
4.1.1. Yaratıcılık.....	54
4.1.2. Motivasyon.....	56
4.1.3. Problemlere çözüm üretme	58
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	59
4.2.1. Kas gelişimi.....	59
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	63
4.3.1. Öngörü	63
4.3.2. Kişisel bakım.....	64
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	66
4.4.1. Uyumluluk	66
4.4.2. Toplumsal yaşam	68
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	69
4.5.1. İletişim	69
5. TARTIŞMA, ÖNERİLER VE SONUÇ	71
KAYNAKÇA	80
EKLER.....	86
ÖZGEÇMİŞ.....	138

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Etkinlik uygulama takvimi.....	43
Şekil 2. Bilişsel gelişime ait kod ve temalar.....	46
Şekil 3. Motor gelişimine ait kod ve temalar.....	47
Şekil 4. Öz bakım becerilerine ait kod ve temalar.....	48
Şekil 5. Sosyal-duygusal gelişimine ait kod ve temalar.....	48
Şekil 6. Dil gelişimine ait kod ve temalar	49
Şekil 7. Keşif ve gözlem.....	55
Şekil 8. Keşif ve gözlem 2.....	55
Şekil 9. Kilden kaplumbağa	56
Şekil 10. Kilden kulaklı yılan	56
Şekil 11. Ahşap nesnelerden oyun kurma.....	57
Şekil 12. Kuş yuvası boyama.....	57
Şekil 13. Çocukların orman okulu uygulama alanına girişi.....	58
Şekil 14. Kazı ve inceleme çalışması.....	59
Şekil 15. Ağaç kütükleriyle oyun kurma.....	60
Şekil 16. Gözlem ve keşif çalışmaları.....	61
Şekil 17. İple yapılan hareketler.....	62
Şekil 18. Serbest oyun zamanı.....	62
Şekil 19. Yemek pişirme etkinliği sırasında güvenlik önlemlerinin alınması.....	64
Şekil 20. Ateşte ekmek pişirme etkinliği.....	67
Şekil 21. Orman kapısını açma.....	68
Şekil 22. Dengede yürüme etkinliği.....	68
Şekil 23. Yemek yeme zamanı.....	69
Şekil 24. Çamurla kurulan oyun.....	70

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Anasınıf Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine göre dağılımı.....	39
Tablo 3.2. Uygulama Zaman Tablosu.	44

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
FSA	Forest School Association
AÇEV	Anne Çocuk Eğitim Vakfı
Akt.	Aktaran
TUBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
BBOM	Başka Bir Okul Mümkün Derneği

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Okul öncesi dönem çocukların motor, sosyal ve bilişsel gelişimi olmak üzere bütün gelişim alanlarının şekillendiği bir süreçtir (Ağyar & Türkdönmez, 2014). Bu dönemde çocuğa verilecek olan eğitim fırsatları ve yetişkin desteği, çocuğun yaşama en iyi şekilde hazırlanmasını sağlar (Oktay, 1999). Etkili bir okul öncesi eğitimi öğretmen, program, aile gibi değişkenlerin yanısıra çocukların zengin uyarıcılarla etkileşimini sağlayacak deneyimler kazanmasına bağlıdır (Ramazan & Demir, 2011). Bu bağlamda çocuklara birçok deneyim, fırsat ve imkan sunabilecek, çocukların gelişimlerine uygun olarak tasarlanmış eğitim ortamlarının önemli olduğu düşünülmektedir (Çelik, 2012; Güleş & Erişen, 2013).

Okul öncesi eğitim ortamı çocukların güvenli bir ortamda uygun risklere girmelerine ve kendi duygularını genişletebilmelerine olanak sağlamalıdır. Bu ortamlarda çocuğun fiziksel olarak güvenliğinin sağlanmasının yanı sıra duygusal güvenliğinin sağlanmasında önemlidir. Bundan dolayı öğretmen eğitim ortamını düzenlerken çocukların duygusal ihtiyaçlarının da göz önünde bulundurulmalıdır (Oktay & Polat Unutkan, 2005).

Duygusal güvenlik sağlanırken de çocuklar ve yetişkinlerin ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. Bu doğrultuda düzenlenecek eğitim ortamı çocuklarda doğallık ihtiyacını; zevk alma, dinlenme ve rahatlama fırsatlarını içeren, emin ve güvenli, yalnız kalma ihtiyacını; yeteneklerine ve ilgilerine yönelik materyal ve aktivitelerin yer aldığı, kişisel farklılıklarını tanımlama ihtiyacını; sosyal etkileşim biçimleri ve kültürel farklılıkları içeren, problem çözmenin cesaretlendirildiği bir ortam sağlamalıdır (Hommann & Weikart, 2000; Zembat, 2005). Çocukların bu ihtiyaçlarını karşılaması ve girişimlerde bulunabilmesi için uygun mekanların oluşturulduğu alternatif eğitim yöntemleri bulunmaktadır.

Son yıllarda okul dışı eğitim, sınıf dışı eğitim, informal eğitim, açık havada eğitim gibi tanımlamalarla adlandırılan ve bilginin dış dünya ile temas halinde

alınması gerektiğini ileri süren yaklaşımlar önem kazanmıştır (Karadoğan, 2016). Bu yaklaşımlar her ne kadar birbirinden farklı program önerilerinde bulunsalar da genel olarak hepsinin temel felsefesi çocuklarda var olan potansiyeli en üst düzeyde kullanmalarını sağlayacak bir alt yapı oluşturmaktır (Şahin, 2014).

Ortaya çıkan bu alternatif yaklaşımlardan biride orman okulu eğitim modelidir. Orman okulu programları doğal ortamda serbest oyun, hareket ve açık havada gerçekleştirilen aktiviteleri merkeze alırlar (Maynard, 2007). Ayrıca bu programlar, bireylerin deneyimler kazanarak özgüvenli ve bağımsız bir şekilde büyümelerini sağlarlar (Blackwell, 2005).

Orman okulları hem yetişkinleri hem de çocukları daha sürdürülebilir bir gelecek için yetiştirmek ve aynı zamanda akademik performansını arttırmak için motive etmeyi amaçlayan yaratıcı ve sağlam öğrenme ilkeleri üzerine kuruludur. Açık havadaki ilgi çekici ve ilham verici etkinliklere katılım, öğrenenlerin içsel motivasyon, sosyal beceriler, daha iyi ve kontrollü psikolojik denge geliştirmeleri için ideal fırsatlar sunmaktadır (Blackwell, 2015a). Diğer yandan, orman okulları her yaşta çocukta başarıyı artırmaktadır (Blackwell & Nawaz, 2014; Taylor & Kuo, 2009). Ayrıca, orman okullarındaki serbest oyun ve yaparak-yaşayarak öğrenme sayesinde, çocuklar doğal çevre hakkında daha çok bilgi sahibi olmakta, takım oluşturup akranlarıyla iş birliği yapmakta, karşılaştıkları problem ve zorlukları çözmek için inisiyatif almaktadırlar (Blackwell, 2015a).

Orman okulları programı binalar, kurumlar veya kuruluşlarda değil; orman alanları, yeşil alanlar, doğal oyun alanlarında çocukların düzenli olarak günde en az yarım gün vakit geçirdiği yerlerdir (Blackwell, 2005). Programlar, aynı doğal alana, düzenli ve tekrarlı erişimi içeren, deneyimsel, sorgulama odaklı ve oyun temelli öğrenmeyi içermektedir (MacEachren, 2013). Bu öğrenme yaklaşımı çocukların çevre, eğitmen ve akranlarıyla ileri seviyede ilişki kurmasını sağlamaktadır. Orman okullarında yürütülen faaliyetler hava, mevsim, çocukların ilgisi, çevresel faktörler gibi hem iç hem de dış faktörlerden etkilenmektedir. Bu öğrenme yaklaşımında kısa mesafe bile olsa çocukların uygulama alanına yürüyerek gitmesi beklenmektedir. Bu yürüme faaliyeti çocukların çevrelerini gözlemledikleri, yaptıkları gözlemler

hakkında sohbet ettikleri kendi içinde bir öğrenme faaliyetidir (Blackwell, 2005). Etkinlikler çocuk merkezlidir ve çocuğun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanır. Öğretmenin görevi her çocuğun yetenek ve ilgilerine göre küçük ve ulaşılabilir görevleri belirleyip, takım çalışması becerilerinin gelişimi için faaliyetlere yönlendirmektir. Yapılan uygulamalar keşif ve doğa araştırmaları gibi temalara dayanmaktadır (Blackwell, 2015b).

1950'li yıllardan itibaren dünyada hızla yayılmaya başlayan, günümüzde önemli öğrenme yaklaşımlarından biri olarak görülen orman okulu öğrenme yaklaşımıyla ilgili birçok ülkede farklı çalışmalar yapılmıştır. Blackwell (2015a) orman okulu programlarının çocukların dayanıklılığı, güven ve refah üzerindeki etkileriyle ilgili çalışma yapmış, bu kavramlar üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varmıştır. McKinnell (2015) orman okullarının çocukların yaratıcılığını etkileyen 4 etken olarak mekân, yetişkin desteği, malzemeler ve çocuk liderliğini belirlemiştir. Bu etkenler çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak şekilde ayarlandığında yaratıcı özelliklerinin geliştiğini savunmuştur. Bir diğer çalışmada Roe, Aspinall, ve Thompson (2009) orman okullarının sağlık açısından yararları konusunda araştırma yapmış, orman okullarının çocukların öfkelerini dengelemeye yardımcı olduğu sonucuna varılmıştır.

Yapılan çalışmalar göz önüne alındığında orman okullarının çocuk için olumlu kazanımları olduğu açıktır. Genel ölçüde fiziksel, ruhsal bilişsel ve sosyal açıdan bir getirisi olduğu saptansa da, bu gelişim alanlarını hepsini bir arada inceleyen çalışmalara pek fazla rastlanmamıştır. Diğer yandan, uluslararası arena ile karşılaştırıldığında Türkiye'de orman okulu uygulamaları ile yapılan çalışmalar da kısıtlıdır. Bu bağlamda, alan yazındaki bu boşlukları gidermek adına orman okulu uygulamalarının okul öncesi çocukların gelişim alanlarına yönelik katkısı incelenecektir.

1.2. Araştırma Sorusu

Okul öncesi eğitimde uygulanan orman okulu uygulamalarının okul öncesi dönem çocuklarının gelişimlerine nasıl bir katkısı vardır?

- Orman okulu uygulamalarının okul öncesi çocukların bilişsel gelişimine nasıl bir katkısı vardır?
- Orman okulu uygulamalarının okul öncesi çocukların motor gelişimine nasıl bir katkısı vardır?
- Orman okulu uygulamalarının okul öncesi çocukların öz bakım becerilerine nasıl bir katkısı vardır?
- Orman okulu uygulamalarının okul öncesi çocukların sosyal-duygusal gelişimine nasıl bir katkısı vardır?
- Orman okulu uygulamalarının okul öncesi çocukların dil gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma orman okullarının çocukların bilişsel gelişimine, dil gelişimine, öz bakım becerilerine, motor gelişimine, sosyal ve duygusal gelişimine yönelik katkısını değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Günümüz yaşam şartlarında şehir merkezlerinde ormanlık alanlara ve doğal oyun alanlarına ulaşabilen çocuk sayısı ciddi anlamda azalmıştır. Louv (2017) bu olguyu doğa yoksunluğu sendromu olarak tanımlamaktadır. Şehir merkezindeki okulların çoğunda da doğal oyun alanları ve ağaçlık alanlar bulunmamaktadır (Başar, 2014). Bundan dolayı sınıf dışı etkinlikler yeterince önemsenmemekte ve eğitim faaliyetlerinde yer verilmemektedir. Bu durum doğada gerçekleştirilen eğitimlere ilgi ve alakayı arttırmıştır. Uluslararası alanda 1950'lerde başlayan açık havada eğitim çalışmaları, ülkemizde son 5-10 yıl içerisinde filizlenmeye başlamıştır. Açık havada eğitim felsefesini benimseyen orman okulları yaklaşımı çocukların doğayla buluşmasında en çok kullanılan yöntemlerdendir.

Uluslararası alanda yapılan çalışmalar sınıf dışı aktivitelerin önemini göstermektedir. Basile (2000) ve Wilson'a (1996) göre çevre bilgisi ve çevreye yönelik tutum oluşumunun temelleri okul öncesi dönemde atılmaktadır. Erken

yaşlarda verilen çevre eğitimi öğrencilerin yaşamlarının ileri dönemlerinde çevreye karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktadır. Çocukların gelişim özellikleri dikkate alındığında verilecek çevre eğitimi, çocukların bilişsel gelişimlerine (sorgulama, gözlemlleme, keşfetme vb.) katkıda bulunurken, aynı zamanda okul öncesi dönemdeki fen eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlayacaktır.

Kolorado Üniversitesi'ndeki psikologlar tarafından gerçekleştirilen yeni bir araştırma serbest oyunun önemi hakkında çok daha güçlü bilgiler ortaya koymaktadır. Yetişkinler tarafından yönetilmeyen serbest oyunu daha fazla deneyimleyen çocukların, kendilerini yönetme becerilerinin çok daha güçlü olduğu savunulmaktadır. Kendini yönetme becerisi, okul başarısı için önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Caferzat, 2015).

Büyük şehirler her geçen gün insanı doğadan biraz daha fazla koparmaktadır. Doğa eğitimleri, doğayla ilişki kurmakta zorluk çeken çocuklar için öncelikle çocukların doğa ile yeniden bir araya gelmesini amaçlamaktadır. İnsanın doğanın içinde bir parça olduğu gerçeğini tekrar kültürel olarak oluşturabilmek için çocukların doğa ile temas kurması ve doğanın içinde özgürce vakit geçirmesi sağlanmalıdır. Erken çocukluk döneminde doğa ile tanışan ve doğa içinde güzel anılara sahip çocukların kazanacağı doğa dostu tutumları tüm hayatları boyunca korumaları beklenmektedir (Aktürk, 2016).

Çocukların fiziksel, sosyal ve dil becerilerinin gelişmesinde doğal çevrenin ve açık alanın pozitif etkisi bulunmaktadır (Aktürk, 2016). Orman okulları çocuklar için açık alanda tırmanma, koşma, sallanma, hoplama zıplama gibi sınırsız fiziksel aktivite imkânı sunmakla beraber değişen mevsimlerle birlikte her gün merak, keşfetme, anlama ve yeni şeyler öğrenme için gerekli alt yapıyı sunmaktadır. Çocuklar sahip oldukları özgürlük ile kendi özgüvenini kazanmakta ve aynı zamanda doğaya saygı duymayı kendi davranışları ile deneyimlemektedir (Aktürk, 2016).

Orman okullarıyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde çocukların yaratıcılığına ve hayal gücüne etkisini (Mckinnell, 2015 ; Veselack, 2016), sağlık açısından yararlarını (Roe, Aspinall, & Thompson, 2009) , çocukların dayanıklılığı,

güven ve refah üzerindeki etkisini (Blackwell, 2015), çocukların ve ailelerin algılarını (Close, 2012), çocuklar üzerindeki etkilerini (Borradaile, 2006; Slade, Lowery ve Bland, 2013; Massey, 2013; Nawaz ve Blackwell, 2014; Maynard, 2017) araştırmak için çalışmalar yapılmıştır.

O'Brien ve Murray (2007) ise orman okullarının çocukların gelişimlerine etkisini araştırmışlardır. Fakat bu çalışmada tüm gelişim alanları incelenmeyip, belli gelişim alanlarına odaklanılmıştır. Yapılacak olan araştırmada gelişim alanları bir bütün olarak inceleneceği için alandaki eksikliği gidereceği düşünülmektedir. Diğer yandan ülkemizde okul öncesi dönemde orman okullarının çocukların gelişimlerine etkisini inceleyen araştırmaya rastlanılmamış olması, bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın sonuçları birçok öğretmene ve öğretmen adayına örnek teşkil edecek, bu sayede kendi kurumlarında orman okulu için uygun ortamı oluşturarak sınıf dışı öğrenme faaliyetlerini etkin şekilde kullanabileceklerdir. Çalışmaya katılan çocukların çalışma sürecinden olumlu etkileneceği düşünülüp, orman okulu uygulamalarının çocukların ilerideki eğitim hayatlarına katkı sunması beklenmektedir.

1.5. Tanımlar

1.5.1. Orman Okulu Uygulaması

Orman okulu ormanda ya da ağaçlık alanda bireylerin aktif katılımının sağlandığı, kendilerine güven ve karar verme konusunda desteklendiği ilham verici bir uygulama olarak tanımlanmaktadır (Forest School Association, 2002).

1.5.2. Bilişsel Gelişim

Biliş sözcüğü insan beyninin öğrenme, algılama, çözümleme, hafızada saklama, problem çözme ve değerlendirme gibi zihinsel süreçlerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Bilişsel gelişim bu zihinsel süreçlerdeki aktif faaliyetlerin, doğumdan ölüme kadar olan gelişimi olarak açıklanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

1.5.3. Dil Gelişimi

Dil insanların isteklerini, bilgilerini, düşüncelerini, duygularını ifade etmelerini sağlayan iletişim aracı olarak tanımlanmaktadır. Dil gelişimi ise bu ifade ediş şekillerini doğumdan ölüme kadar incelemeyi içermektedir (MEB, 2013).

1.5.4. Sosyal ve Duygusal Gelişim

Sosyal ve duygusal gelişim çocuğun kendini ifade edebilmesi, duygularını ve düşüncelerini kontrol edebilmesi ve çevresiyle ve kendisiyle uyum içinde olabilmesi olarak tanımlanmaktadır. Çocuğun hızlı gelişim gösterdiği ve sosyal ve duygusal gelişimin şekillenmeye başladığı okul öncesi döneme kritik bir dönem olarak bakılmaktadır (MEB, 2013).

1.5.5. Motor Gelişim

Motor gelişim anne karnında başlayan ve yaşam boyu devam eden bireyin hareket ve iskelet sistemi ile ilgili davranışlarındaki değişim olarak tanımlanmaktadır. Motor gelişim diğer gelişim alanlarını etkilediği için önemli görülmektedir (MEB, 2013).

1.5.6. Öz Bakım Becerileri

Öz bakım becerileri doğuştan getirilmeyen, bireyin yaşamda öğrenerek kazandığı davranışlardır (temizlik, tuvalet eğitimi, yemek alışkanlığı gibi). Öz bakım becerilerinin en hızlı geliştiği dönem okul öncesi dönemdir (MEB, 2013).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Eğitimin ilk basamağını oluşturan okul öncesi eğitimi, çocuğun doğumundan itibaren ilkokula başlayıncaya kadar geçirdiği yılları kapsar (MEB, 2011). Çocukların gelişim düzeyleri ve bireysel özelliklerini dikkate alan, zengin uyarıcı çevre imkânları sunan, çocukların zihinsel, bedensel, sosyal ve duygusal yönden gelişimlerini destekleyen, toplumun kültürel ve sosyal değerleri doğrultusunda yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel öğretim bütünlüğü içinde yer alan eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (Kartal, 2007).

Eğitimciler ve araştırmacılar tarafından okul öncesi eğitim, eğitimin en önemli yılları olarak görülmektedir. Bloom (1964) tarafından zihinsel gelişim üzerine yapılan çalışmada 17 yaşına gelinceye kadar görülen zihinsel gelişimin %50'si 4 yaşına gelinceye kadar oluşmakta, %30'u 4 yaşından 8 yaşına kadar olan zaman diliminde oluşmakta, %20'si ise 8 yaşından 17 yaşına kadar olan zaman diliminde oluşmaktadır. Bu dönemde çocuğa doğru rehberlik hizmeti verilerek gelişimi desteklenmeli, doğru davranışları pekiştirilmeli, yetenek ve ilgilerine göre yönlendirilmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir (Poyraz & Dere Çiftçi, 2011).

Bu dönemde çocuklara duyularını farkedecekleri ve keşfedecekleri etkinlikler yaptırılmalıdır (Seldin, 2013). Beyin gelişimi okul öncesi dönemde çevresel etkilere açık olarak gelişim gösterir. Çevrenin verdiği destek ve olanaklar çocuğun keşifler yapmasını, öğrenmesini ve öğrenme hızını etkiler. Sağlıklı bir gelişim için çocuğun yeterli ve dengeli bir biçimde beslenmesi, uygun çevre koşullarının sağlanması ve öğrenme fırsatları verilmesi gerekmektedir (MEB, 2013). Okul öncesi dönemdeki deneyimler beynin çalışma şekli için önemlidir (Anne Çocuk Eğitim Vakfı, 2009).

Çocukların gelişimine etki eden bir diğer önemli faktör ise yetişkinlerdir. Çocuklar dünyayı tanıma ve algılamayı yetişkinler aracılığıyla gerçekleştirirler (Saxe, Guberman & Gearhart, 1987). Bu nedenle çocukların gelişimi ve eğitimi sürecinde kendini geliştirmiş, eğitilmiş ve donanımlı eğitimcilerin olması çocuğun

bütünsel olarak gelişmesine katkı sunacaktır. Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olarak hazırlanan eğitim programlarının çocukların bilişsel gelişimleri ve yaratıcılıklarını olumlu yönde etkilemektedir (Clark & Hanisee, 1982; Winick, Meyer & Harris, 1975; Akt. Akman & Üstün, 2003).

Okul öncesi eğitimin çocuğun gelişimi ve öğrenmesi üzerindeki etkisine yönelik yapılan çalışmalarda olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Erken çocukluk dönemindeki bu faaliyetler sadece çocuğu geliştirmek ve eğitmekle kalmayıp, toplumsal ve sosyal olarakta çocuğa katkı sunmaktadır. AÇEV erken çocukluk eğitiminin çocuklara sunduğu katkıları şöyle açıklamaktadır (Kaytaz, 2005):

- Düzgün bir biçimde planlanmış erken çocukluk eğitim programları çocuklara, aileye ve topluma önemli ekonomik ve sosyal katkılar sunar.
- Erken çocukluk eğitimi programlarıyla çocuklar dengeli ve yeterli beslenir, sağlıklı çocuklar yetişir ve çocuk ölüm oranları düşer.
- Bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında ilerleme gösteren çocuklar okula ve çevreye uyumlu bireyler olarak yetişirler. Bu eğitimin ilerki basamakları için öğrenmenin kolaylaşmasını ve eğitimin kalitesinin artmasını sağlar. Bu olumlu gelişmeler öğretmenlerin verimliliğininide etkiler.
- Okula ve çevreye uyumlu şekilde yetişen çocuklar sınıf tekrarlama ve okulu bırakma oranlarının düşmesini ve eğitim maaliyetlerinin azalmasını sağlar.
- Eğitim-öğretim faaliyetlerine katılan kişi sayısının artması üretken bir toplum oluşmasını ve üretimin artmasını sağlar,
- Eğitim faaliyetlerine katılan bireyler, suç oranlarının düşmesini sağlar.
- Köyden-kente göç nedeniyle sosyal ve demografik şartlardan kaynaklanan olumsuzlukları önler.

Sonuç olarak okul öncesi eğitim faaliyetlerinde yer alan çocukların, diğer çocuklara göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Çocuğun yaşamının ilk beş yılında aldığı eğitim beslenmesi ve sağlığı kadar önemlidir (Akman & Üstün, 2003).

2.2. Çocuk Gelişim Alanları

2.2.1. Bilişsel Gelişim

Bireyin yaşadığı dünyayı öğrenmesi ve anlaması için problem çözme, akıl yürütme, kavramlar ve düşünmeyle ilgili oluşturduğu zihinsel faaliyetlerin tümüne 'biliş' ya da 'bilişsel sistem' adı verilmektedir (Mohan, 2008). Bedensel gelişimle birlikte gelişen bilişsel gelişim sonucunda bireyler akıl yürüterek, sorun çözerek, sentez ve düşünme becerileri, analiz gibi zihinsel faaliyetlerle yaşadığı çevreyi anlamakta ve uyum sağlamaktadır (Atay, 2016).

Okul öncesi çocukların orta çocukluğa geçişe hazırlanırken birçok bilişsel görevi başarması beklenir: Toplumsal ve fiziksel gerçekliğe ilişkin basit kavramlar oluşturmayı öğrenme, doğru ile yanlış ayırmayı öğrenme ve bir vicdan geliştirmeye, konuşmayı öğrenme gibi.

Toplumsal ve fiziksel gerçekliğe ilişkin basit kavramlar oluşturmayı öğrenme: Okul öncesi dönemdeki çocuklar çevrelerini gözlemlemeye ve keşfetmeye, gözlemledikleri insanları ve nesneleri adlandırma ve kategori oluşturmayla sınıflamaya başlamaktadırlar. Kazanılan sınıflama becerisi bilişsel yetenekler için bir temel oluşturmaktadır (Nuhoğlu & Ceylan, 2012).

Doğruyu-yanlış ayırmayı ve bir vicdan geliştirmeyi öğrenme: Çocuklar ilk çocukluk döneminde iyi ve kötü kavramını öğrenip bunu içselleştirmeye başlamaktadırlar. Vicdanın temeli oluşturulur ve ahlak değerleri sistemi oluşmaya başlamaktadır (Gander & Gardiner, 2015).

Konuşmayı öğrenme: Çocuklar dilin temellerini bebeklik sırasında öğrenmektedirler. İlk çocuklukta dili konuşma örüntülerini incelemek, sözcük dağarcığını arttırmak, dili diğer insanlar ile iletişim kurmak için kullanılmaktadırlar (Gander & Gardiner, 2015).

Bilişsel gelişimi Piaget ; beyin ve sinir sisteminin olgunlaşarak çevreye adapte olmasına yardımcı olan deneyimlerin sentezi olarak tanımlamıştır (Artan & San Bayhan, 2014). Çocuklar kademeli olarak bebeklik döneminin somut dünyaya bağlı olan erken düşünce süreçlerini geride bırakmaktadırlar. Bu dönemde gözüyle görmediği nesneler veya insanların ötesinde düşünebilirler ve duymadıkları, görmedikleri, dokunmadıkları ve etkileşimde bulunmadıkları durumlar hakkında derinlemesine fikirler yürütmektedirler. Yakınlarında bulunmayan nesneleri ve insanları hayal edebilir, gelecekteki olayları tahmin edebilir ve geçmişte yaşanan olayları hatırlayabilmektedirler (Trawick-Smith, 2014).

Bilişsel gelişime katkı yapan, bir diğer önemli araştırmacı ise Vygotsky'dir. Vygotsky, çocukların fikirlerinin diğer insanlarla yaptıkları etkileşim ve iletişimden etkilendiğini savunmuştur (Miller, 1994). Eğer çocukların ne düşündüğünü ve öğrendiğini anlamak istiyorsak onların diğer insanlarla etkileşimleri sırasında gözlemlemek gerektiğini belirtmiştir. Vygotsky küçük çocukların tek başlarına olduklarında üst düzeyde düşünceler sergileyemediklerini dile getirmiştir. Çocukların kendilerinden daha yetenekli yetişkin veya akranından destek aldıklarında problem çözme ve fikirler üretmede daha başarılı olduklarını öne sürmüştür (Trawick-Smith, 2014).

Bruner ise çocuğun bilişsel gelişim sürecinin buluş yoluyla öğrenme ve tümevarımlı muhakeme yoluyla desteklenmesi gerektiğini öne sürmüştür. Bruner'in bilişsel gelişim kuramına göre çocuklar uyarınlarla desteklenmiş bir ortamda merak ettikleri, ilgi duydukları ve bilmedikleri soruların cevaplarını keşfederek kendileri öğrenmektedirler. Öğretmen çocukların inceleme ve gözlem yapmalarına fırsatlar vererek kendi öğrenmelerini sağlayacak yönlendirmelerde bulunmaktadır. Çocukların farklı yöntemler kullanmalarını sağlayacak materyaller ve donanımsal imkanlar sunmaktadır (Deniz, 2017).

2.2.2. Dil Gelişimi

Dil edinimi anne karnında başlayıp yaşam boyu süren bir süreçtir (Gleason, 1993). Fiziksel bir güçlük veya insanlardan ayrı kalma durumu yoksa doğumdan 5

yaşına kadar olan süreçte dilin gelişimi evrenseldir. Çocukların bilişsel gelişiminde düşünüldüğünde dil ediniminde en verimli sürecin 5 yaş dönemi olduğu belirtilmiştir. Çocuğun okula başlamasıyla birlikte doğumdan itibaren başlayan bu sürece okuma ve yazma faaliyetleri de eklenerek dilin tüm kullanım alanlarıyla (yazma, konuşma, okuma, dinleme) etkileşime girmektedir (Deniz, 2017).

Dil gelişimi ile motor gelişim arasında paralel bir ilişki bulunmaktadır. İlk kelime kullanımı ile desteksiz oturma aynı süreçte ortaya çıkmaktadır. Bu ilişki dil ve bilişsel gelişim arasında da görülmektedir. Çocukların cümle kurarken yaptıkları yanlışların belirtilmesi ve öğretmen tarafından düzeltilmesi gerekmektedir. Bu şekilde çocuk doğru kullanımı öğrenecektir. Eğer öğretmen tarafından düzeltilmezse yapılan araştırma sonuçlarına göre yanlış kullanılan kelimeler olduğu gibi kalmaktadır (Poyraz & Dere Çiftçi, 2011).

Okul öncesi dönemde çocuklar hemen hemen bütün konuşma seslerini öğrenmektedirler. Dili daha iyi kullanmaya başlayıp telaffuz, akıcılık ve tonlamaları kullanmaları gelişmektedir. Kelime hazneleri gelişmekte, kelimelerin anlamlarını bilmektedirler. Cümleleri daha uzun ve karmaşık olmaya başlamaktadır. Kendilerini tanıtırken cümleler ve türemiş kelimeler kullanmaktadırlar. Dili sosyal işlerini tamamlama ve başkalarını etkilemek amacıyla kullanmaktadırlar (Trawick-Smith, 2014).

2.2.3. Sosyal ve Duygusal Gelişim

Okul öncesi dönemi çocukların kendisine, başkalarına ve tüm dünyaya karşı olumlu duygular geliştirdiği bir dönemdir. İyi beslenen, cesaretlendirilen, yetişkinler ve akranları tarafından kabul gören çocuklar duygusal olarak iyi ve sağlıklı olarak yetişmektedirler. İstismar edilmiş, ihmal edilmiş ve reddedilmiş çocuklar toplumsal sorunlar ve akıl sağlığı problemleri yaşayabilmektedirler. Erken çocuklukta duygusal durumlar sosyal ilişkiler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Duygusal açıdan sağlıklı olan çocuklar akranları ve yetişkinlerle daha kolay ve uyumlu ilişkiler kurmaktadırlar (Trawick-Smith, 2014).

Çocukların duygusal gelişiminde ve duygusal iletişimlerinin başlamasında oyun ve oyun ortamlarının hazırlanması kritik öneme sahiptir. Duygusal durumlar ile oyun arasındaki ilişkinin önemine ilk defa Freud değinmiştir (Özdoğan, 2009). Çocuk oyun oynarken bağımsız, kendi başına buyruk, özgür hareket ederek duygusal rahatlamayı sağlar ve duygusal tepkilerini denetim altına alabilir. Bu sayede kendine güveni artmaktadır (Poyraz, 2003).

Erikson'a göre, okul öncesi dönemde sağlanan uygun çevresel şartlar kendine güven, bağımsızlık, özerklik, girişimcilik gibi kişilik gelişimini olumlu etkileyen etmenlerin kazanılmasında önemlidir (Erden & Akman, 2018). Çocuklarla araştırmalar ve çalışmalar yürüten uzmanlar çocukların gelişimi için uygun çevresel koşulları sağlanması, çocuklara sevgi ve ilgi gösterecek yetişkinlerin çocukların gelişimlerine olumlu katkılar sağlayacaklarını belirtmişlerdir (Deniz, 2017).

2.2.4. Motor Gelişim

Çocukların büyüme ve gelişme süreçlerinde motor gelişim önemli bir konumdadır. Fiziksel büyüme ve gelişmeyle birlikte oluşan beyin-omurilik gelişimine bağlı olarak organizmanın isteğe bağlı olarak hareketlilik kazanması motor gelişim olarak adlandırılır ve nöromotor gelişmeye (kilo, boy, kas) paralel olarak hareketlilik gözlenmektedir (Bilir, 1994; Akt. Poyraz & Dere Çiftçi, 2011).

Çocuklarda motor gelişim basit reflekslerle başlayan ve üst düzeyde organize edilmiş motor becerilerle sonuçlanan bir yapıya sahiptir (Zaichkowsky & Martinek, 1980). Hareket gelişimi refleksler, duruşa ait hareketler, yürüme, koşma ve atlama gibi beceriler şeklinde gelişmektedir. Motor gelişim tüm çocuklarda baştan ayağa ve merkezden dışa olacak şekilde gerçekleşmektedir. Sinir sistemi ve kasların gelişimi motor becerilerin gelişmesi için temel oluşturmaktadır (Deniz, 2017).

Araştırmalara göre okul öncesi dönemde motor gelişimde cinsiyet farklılıklarının olduğu tespit edilmiştir (Özer & Özer, 2016). Erkeklerin kızlardan daha çabuk bebeklik kilolarını verdikleri ve kas oluşumu gözlenmiştir. Erken yıllarda erkekler daha büyük ve güçlü olma eğilimindedirler. Kızlar ise ince motor

aktivitelerinde erkeklere göre daha yeteneklidirler. Bu durumun bu dönemde beyinde belli bölgelerin kızlarda daha çabuk gelişmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Trawick-Smith, 2014).

Motor gelişiminde yaşanan gelişimler okul öncesi dönemdeki çocukların kendilerine daha iyi bakmalarını ve ev işlerinde sorumluluk alarak ebeveynlerine yardımcı olmalarını sağlamaktadır. Üç yaşına gelmiş birçok çocuk yetişkinlerinde desteğiyle birçok işi gerçekleştirebilmektedir. Örneğin ayakkabılarını bağlamak, düğmelerini iliklemek ve çatal-bıçak kullanırken yetişkin desteğine ihtiyaç duyabilmektedirler. Çocuklar 5 yaşına geldiklerinde bu işleri kendi başlarını başarılı bir şekilde yapabilmektedirler (Trawick-Smith, 2014).

Meslekte, iş yaşamında, eğitim süreçlerinde başarılı olmak doğuştan gelen bir yeteneğe sahip olmayı gerektirmekle beraber eğitimle geliştirilebilen süreçlerdir. Araştırmalara göre eğer çocuklar motor yeteneklerini öğrenmeye ve geliştirmeye yönlendirilirse, motor yetenekleri beklenen gelişim düzeylerinden daha hızlı bir gelişme göstermektedir. Motor gelişim sürecine müdahalede bulunmak sadece bu süreci hızlandırmakla kalmaz olası gecikmeleride önleyip en iyi yetenek gelişimine zemin hazırlamaktadır (Deniz, 2017).

2.2.5. Öz Bakım Becerileri

İlk başlarda yeni doğmuş bir bebek, çevresine karşı oldukça yabancılık çekmektedir. Yaşayacağı bu ortama alışması uzun zaman alabilmektedir. Alışma evresinde, bir yetişkin tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Karnını doyuracak, uyku gereksinimini giderecek, kıyafetlerini giydirip temizliğini yapacak yani kişisel bakımını üstlenecek bir anneye ihtiyaç duymaktadır. Bu süreç çocuğun kendi gereksinimlerini tek başına yapmayı başarıncaya kadar sürecektir (Oktay & Polat Unutkan, 2005). Zamanla çocuk bu gereksinimleri tek başına yapabilecek seviyeye ulaşmaktadır. Çocukların uyku, temizlik, beslenme vb. gereksinimlerini kendi başlarına karşılayabilmesi alanyazında özbakım becerileri olarak adlandırılmaktadır (Darıca,2003 ; Akt. Konya, 2007).

Okul öncesi dönemde kazandırılacak öz bakım becerileri, bir yönüyle çocuğun gelecek yaşantısına güvenle bakmasını sağlayacaktır. Bu konuda bilinçli olarak verilen eğitimin etkileri büyüktür (Demiriz & Dinçer, 2000). Okul öncesi eğitim kurumuna giderek eğitim alan, gün içindeki yapılan etkinliklerle öz bakım becerilerine yönelik davranışları tekrarlama fırsatı bulan çocukların, öz bakım becerilerine yönelik davranışları yapmalarında okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre farklılıklar olduğu görülmüştür (Demiriz & Dinçer , 2001).

2.3. Okul Öncesinde Sınıf Dışı Eğitim

Eğitim denildiğinde insanların aklına okul kavramı gelmektedir. Kitlese eğitim amacıyla kurulmuş olan okulların gerçekleştirmesi gereken çeşitli görevlerinin olduğu ifade edilmiştir. Bu görevlerin bazılarının araştırabilen, düşünebilen, karar verebilen ve sosyal konulara duyarlı bireyler yetiştirilmesi olarak ifade edilmiştir. Okullar, temel bilgileri sunmak, rutin becerilerin uygulanmasını sağlamak ve mevcut sosyal koşulları ve ilişkileri sürdürmek için oluşturulmuştur (Stevenson, 2007).

Okul eğitim-öğretim faaliyetleri için uygun iç ve dış ortamların sağlandığı, alanında kendini geliştiren öğretmenlerden oluşan, eğitim-öğretim faaliyetlerini dört duvar arasına sıkıştırmadan içinde bulunduğu çevrenin ve sosyo-kültürel yapının imkânlarını kullanarak ailelerle iş birliği içinde faaliyetlerini sürdüren kurumdur. (Oktay,2011; Akt. Şimşek & Kaymakçı, 2015). Buradan hareketle okul sadece dört duvar arasında değil, bulunduğu çevrede ve ortamlarda eğitim faaliyetlerini yürüten bir kurumdur. Bu durum sınıf dışı eğitim kavramını ortaya çıkarmaktadır (Şimşek & Kaymakçı, 2015).

Ford (1986) sınıf dışı eğitimi, eğitim faaliyetleri okul bahçesinde, ağaçlık alanda veya ormanda yapılan eğitim türü olarak tanımlamıştır. Bu eğitim yöntemini eğitim-öğretim faaliyetleri nerede gerçekleştirilebiliyorsa ve etkinlikler amacına uygun şekilde uygulanabiliyorsa orada konuyu öğretilbileceğini savunan akım olarak belirtmiştir. Bamberg ve Tal (2007) ise sınıf dışı eğitimi eğitim-öğretimde yerel kaynakları ve toplumun sosyo-kültürel yapısını etkili biçimde kullanmaya yarayan, yaparak-yaşayarak öğrenme faaliyetlerini içeren, öğretmen ve öğrenci

arasında olumlu bağ kurup hiyerarşik ilişkiyi azaltan eğitim türü olarak tanımlamıştır. Salmi (1993) ise sınıf dışı eğitimi, eğitim-öğretim sürecinde ve eğitim-öğretim programına bağlı kalarak okul binası dışındaki ortamlar ve kurumlardan yararlanmayı içeren faaliyetler olarak tanımlamaktadır.

Sınıf dışı eğitim; etkili bir eğitim süreci sunmak, soyut olan kavramları somutlaştırmak, eğitim-öğretimin gerçek yaşamla bağlantısını kurmak, insan ve çevre arasında bağlantı kurulmasını sağlamak, doğaya karşı farkındalık kazandırmak, çevrenin keşfedilip ve yorumlanabilmesini sağlamak, vücut zindeliği ve sağlığını korumak, insanlar ve çevreyle etkili iletişim kurmak için gerçekleştirilir. Buradan hareketle sınıf dışı eğitim çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yönlerini yaparak-yaşayarak geliştirmelerini amaçlamaktadır (Bunting, 2006).

Comenius, Locke, Rousseau, Pestalozzi, Froebel ve Dewey gibi düşünürler sınıf dışı eğitimin öncüleri olarak gösterilmektedir (Okur Berberoğlu & Uygun, 2013). Comenius'un soyut kitaplar yerine doğanın somut kitaplarıyla çocukların buluşturulması gerektiği düşüncesi, Locke'nin birebir katılım yoluyla gerçekleştirilen uygulamaların vücudu ve ruhu olgunlaştırdığı görüşü, Rousseau'nun doğrudan bilgi sunma yerine çocuğun keşfederek ve gözlemleyerek öğrenmesi gerektiği düşüncesi, sınıf dışı eğitimde yer alan yaparak-yaşayarak öğrenme felsefesini yansıtmıştır (Kansu, 2017).

Pestalozzi'nin çocukların yeteneklerini göz önünde bulundurarak doğada yaptığı uygulamalar, Froebel'in çocukların dış dünyadaki varlıkları anlamaları ve adlandırmaları için onlara dokunmaları gerektiği düşüncesi ve Dewey'in yaparak-yaşayarak öğrenmeyi esas alan uygulamaları sınıf dışı eğitim felsefesini oluşturan fikirlerdir (Kansu, 2017).

Türkiye'de sınıf dışı eğitimle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında ; Çelebi (2002) doğa eğitimi etkinliklerinin, liderlik becerilerinin ortaya çıkarılmasındaki rolünü incelemiştir. Doğa eğitimi süresince, liderlik becerilerinden güven, risk alma, takım çalışması, problem çözme ve doğa yaşamına yönelik etkinliklere katılım gözlemlenmiş ve doğa eğitimi etkinliklerinin, bu becerilere yönelik davranışların

belirlenmesinde, etkili rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yardımcı (2009) yaz bilim kampında yapılan etkinlik temelli doğa eğitiminin ilköğretim 4 ve 5. sınıftaki çocukların doğa algılarına etkisiyle ilgili bir çalışma yapmıştır. Kampın sonunda çocukların doğa algılarının genişlediği ve derinleştiği görülmüştür. Birinci (2013) ise ilkokul 3. sınıf hayat bilgisi dersine yönelik geliştirilen doğa eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin doğa algılarına etkisini araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre hazırlanan doğa eğitimi etkinliklerinin doğanın canlı ve cansız unsurlardan oluşan bir bütün olduğunun algılanmasında, canlı varlık, bitki ve hayvan kavramlarının öğrenilmesinde, yaşadıkları çevrenin flora ve faunası hakkındaki farkındalıklarının artmasında, doğadaki karşılıklı etkileşim ve karşılıklı bağımlılığın kavratılmasında etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ok (2016) doğa eğitimi etkinliklerinin ilköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutum ve bilgi düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre çocukların çevre eğitimi ile ilgili hem tutumu hem çevre bilgisi anlamında akademik başarıları olumlu yönde değişmiştir. Yılmaz ve Olgan (2017) tarafından okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-66 aylık çocuklarının doğaya yakınlık seviyelerini (biyofili) belirlemek ve bu çocukların doğa ile ilgili uyaranlara olumlu (biyofilik) ya da olumsuz (biyofobik) tepkilerinin nedenlerini araştırmak için bir çalışma yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocukların biyofili seviyelerinin devam ettikleri okul öncesi eğitim kurumuna (okul öncesi eğitim kurumlarının bahçelerinin doğal elementleri içerme düzeyleri) ve cinsiyetlerine göre farklılık göstermediğini ve araştırmaya katılan tüm çocukların biyofili seviyelerinin yüksek olduğunu sonucuna varılmıştır. Çocukların biyofilik ya da biyofobik yanıtlarının ortak nedenleri incelendiğinde, öne çıkan en önemli faktörün kültürün etkisi olduğu belirlenmiştir.

2.3.1. Sınıf Dışı Eğitimin Temel İlkeleri ve Çocuklara Sunduğu İmkânlar

Bilton (2010) açık havada öğretim ve öğrenmenin 10 temel ilkesini şöyle açıklamıştır:

- İç mekân ve dış mekân birlikte ve kaynaşmış olarak düşünülmelidir.
- Çocuklar istedikleri zaman iç mekâna veya dış mekâna ulaşabilmelidir.

- Dış mekânda yapılan faaliyetler içerde yapılan faaliyetler kadar önemsenmeli, personel, kaynak bulma ve yetişkin etkileşimi açısından eşit değerde görülmelidir.
- Dış mekânda hem öğretim hem de öğrenme gerçekleşmektedir.
- Dış mekân tasarlanıp düzenlenirken özen gösterilmelidir.
- Açık hava oyunları çocukların öğrenmesi için kritik öneme sahiptir.
- Açık hava ortamı çocuklara etkili yöntemlerle öğrenme fırsatları sunmaktadır.
- Çocuklar için açık uçlu fırsatlar ve ortamlar sunmaktadır.
- Çocuklar dış mekânlarda çevrelerini gözlemlemeye, değiştirmeye ve manipüle etmeye yetenekli olmalıdırlar.
- Yetişkinler açık hava oyunlarına rehberlik edip, çocukları desteklemelidir.

White'a (2008) göre açık havada oynamak çocuklara bazı olanaklar sunmaktadır. Açık havada oynamak çocukların gerçek ve doğal nesnelerden oluşan yapılandırılmamış bir ortamda bulunmalarını sağlamaktadır. Bu ortamda bulunurken hava durumunu doğrudan gözlemlemeyi ve temiz havayı ortamda bulunarak hissetmelerine imkân vermektedir. Yapılandırılmamış ortamda yaparak-yaşayarak gerçek ve canlı şeylerle temas kurmayı deneyimlemektedirler. Doğal ortamlarda bulunan canlılar ve nesnelerle bağını, merakını ve etkileşimini sürdürmeyi öğrenmektedir. Bu ortamda çocuklar gözlem yapma, araştırma, analiz etme, risk alma özgürlüğünü deneyimlerler. Yapılandırılmamış ortam sınırsız keşfetme, oyunlar kurma olanağı sunmaktadır. Aynı zamanda tüm duyularına hitap eden bir ortamdan oluşmaktadır. Bu sayede yapılan aktiviteler beyindeki ve sinir sistemindeki temel yapıları geliştirmeyi sağlar. Kişinin kendi yeteneklerini ve sınırlarını keşfetmesine olanak verir. Ortamda bulunan kişilerle olumlu ilişkiler kurmasını, toplumsal ilişkilerinin gelişmesini sağlamaktadır.

Sınıf dışı eğitimde heart (duygusal öğrenme), hand (uygulayarak ya da yaparak öğrenme) ve head (bilişsel öğrenme) olarak tanımlanan, üç 'H' olarak bilinen kavramların önemi vurgulanmıştır. Deneyimsel öğrenme (yaparak-yaşayarak öğrenme) ilkesinin benimsendiği, tüm duyuların aktif olarak kullanıldığı sınıf dışı eğitimde üç 'H' kritik öneme sahiptir. Bu kavramlar kalıcı izli ve uzun vadeli

öğrenmeye yol açmaktadır. Peter Higgins üç H'nin çocuklara sağladığı faydaları şöyle açıklamıştır (Öztürk, 2009):

Çocukların, sürdürülebilir yaşam tarzını benimsemelerini ve uygulamalarını sağlamaktadır. Bu sayede çevre ve diğer canlıların bakımına ilgi duyup, korunması için girişimlerde bulunmaktadırlar. Çocuklar açık havada bulundukları süre içerisinde kendilerini güvende ve huzurlu hissederler. Bu durum çocukların yeni fikirler üretmelerini ve yaratıcılıklarının gelişmesini sağlar. Açık hava çocukların dış dünya hakkında merak duymalarına, gözlemler ve keşiflerde bulunmalarına imkân verir. Yapılan gözlem ve keşifler sayesinde çocuklar açık havada oyun ve serbest zaman etkinliklerine ilgiyle katılır, duygusal farklılıklarını artırır, çevresel konularda bağımsız ve özgün fikirler üretir, diğer insanların fikir ve inançlarına saygı duyar, ruhsal olarak gelişimlerini sağlar, duygularını ifade yeteneklerini geliştirirler (Beames, Higgins, & Nicol, 2012). Bu doğal ortam çocukların yaşam becerilerini geliştirmelerine (ateş yakma, odun kesme gibi etkinliklerle) olanak sağlar. Bu sayede işbirliği ve takım çalışmalarına katılmalarda istekli olur, demokratik karar vermek yetilerini geliştirirler. Yaparak-yaşayarak öğrenme faaliyetlerine katıldıkları, ilk elden deneyimler sayesinde araştırma ve gözlemleme yeteneklerini geliştirirler. Farklı ortamlarda yapılan çalışmalarla motor becerilerinin gelişmesine (tırmanma, yuvarlanma gibi), problem durumlarıyla karşılaştıklarında çözümler üretme ve sonuçlarını tahmin etmelerine, çeşitli araçlar ve ekipman kullanımını öğrenmelerine (testere, kürek gibi ekipmanlar) fırsatlar vermektedir. Yer aldığı etkinlikler kendisine güven duymasına ve yeteneklerini keşfetmesine yol açacaktır (Higgins & Nicol, 2002).

Doğal ortamlarda bulunmak çocuğu psikolojik olarak rahatlatan en önemli olaylardan biri olarak görülmektedir. Bu ortamlarda çocuklar için cazip ve ilgi çekici olaylar bulunmaktadır. Bu olayları gözlemlerken ve sürece dahil olurken çocuk mutlu olur, eğlenir ve zevk alır. Doğal ortamlarda doğal materyallerle (ağaç dalları, yapraklar, taşlar gibi) oynanan oyunlar çocuğun bulunduğu çevreyi tanımasına, benimsemesine ve doğa ile bütünleşmesini sağlamaktadır. Bu oyunlar sayesinde çocuk hislerini ve düşüncelerini açıklayabilme imkanı bulmaktadır. Çocuk kendini tanıyıp , yeteneklerini ve becerilerini sergilemektedir (Atasoy, 2006).

Yolaç (1949) Almanya’da bir açık hava okuluna yaptığı ziyarette çocukların açık hava okullarında sıkılmadıklarını, etkinliklere katılımda istekli olduklarını, her şeyi cazip bulduklarını, bütün eğitimsel çalışmalar, düşünceler ve en yeni metodların bu ortamlarda kolaylıkla uygulanabildiğini belirtmiştir. Öğrencilerin bu ortamlarda bütün gün açık ve temiz havada bulunmaları, öğretmenleriyle birlikte zaman geçirmeleri, çocukların görünür kusurlarının düzeltilmesi, öğretmen ve öğrenci arasında samimiyet oluşması, dostluk ve arkadaşlık bağlarının güçlenmesi çocukların ahlak gelişimine katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Normal okullarda güçlükle elde edilen eğitsel sonuçlar açık hava okullarında çocukların istek ve katılımıyla kolaylıkla elde edilebildiğini savunmuştur.

Maria Montessori bahçeleri, tarlaları, hayvanları bulunan okullar kurulmasını istemiştir. Bu şekilde tasarlanan okulların çocuklara sağlayacağı yararları şu şekilde belirtmiştir (Başal, 2015):

- Bahçede bulunan canlı varlıkların gelişimlerini gözlemlemeye alışmak: Çocuk, okul ortamında oluşturulan alanlarda bulunan canlıların gelişimlerini gözlemler. Gözlem olayına duyduğu ilgi ve merak arttıkça , canlıların yaşamı hakkında farkındalık, özen ve bakımı da artacaktır (Akyüz, 1992; Başal, 2015).
- Deneyimsel öğrenme ve bir işi başarabilme özelliğine sahip olmak : Çocuk canlıların bakım ve yemek ihtiyaçları için (bitkilerin sulanması, hayvanlara yem verilmesi gibi) kendisine muhtaç olduklarını farkettiğinde hayatta kendisinin bir görevi olduğunu anlayacaktır. Yetişkin müdahalesi olmadan çocuk bu işleri kendisi başarabileceği için başarı duygusunu tadacak ve yaparak-yaşayarak öğrenme alışkanlığı gelişecektir (Akyüz, 1992; Başal, 2015).
- Sabırlı olmayı ve beklemeyi öğrenme: Çocuk bahçeye yeni bir fidan veya tohum ekildiğinde belli bir zaman geçmesi ve ihtiyaç duyduğu kadar sulanması gerektiğini öğrenecektir (Akyüz, 1992; Başal, 2015).
- Doğaya ve canlılara karşı saygı ve güven duyma: Bitki ve hayvanlarla ilgilenerken doğayla olumlu bağ kuran çocuk onlara sevgi, sempati ve güven duyar. Bitkinin meyve vermesi, hayvanlardan yiyecek elde edilmesini

gözlemleyerek insanında çalışarak birşeyler elde edebileceğini farkederek (Akyüz, 1992; Başal, 2015).

2.3.2. Sınıf Dışı Eğitimin Özellikleri

Sınıf dışı eğitimin tanımlarından yola çıkarak belli özellikleri içinde barındırması yönünde görüşler vardır. Örneğin Nicholas (1982; Akt. Tsai, 2006) sınıf dışı eğitimin altı temel özelliğini şöyle açıklamıştır:

- Açık havada, yapılandırılmamış bir ortamda gerçekleştirilir; Katılımcıların keşifler yapması, kendi yeteneklerini keşfetmesi için önemli bir özelliktir.
- Katılımcılar etkinliklere doğrudan katılım sağlamaktadırlar; Yaparaka-yaşayarak öğrenme için önemlidir. Bu sayede daha kalıcı izli ve uzun öğrenmeler gerçekleştirilmektedir.
- Doğal nesnelerin gözlemlenmesi ve analiz edilmesini içermektedir; Katılımcıların doğal ortamda gözlemler ve analizler yaparak neden-sonuç ilişkisi kurması, sonuçlar çıkarmasına fırsatlar vermektedir.
- Olaylar ve nesneler arasında bağlantı kurmaktadır; Yaptıkları gözlemler ve duyu organlarını aktif olarak işe koşmalarından dolayı olaylar ve nesneler arasında bağlantı kurabilmektedirler.
- Tüm duyularını kullanmalarını sağlamaktadır; Yapılan gözlemler ve deneyimsel öğrenme sayesinde katılımcılar tüm duyularını aktif şekilde kullanmaktadırlar.
- Açık hava etkinlikleri katılımcılar için eğlenceli ve ilgi çekicidir; Hareket gerektiren aktivitelerin yer alması ve aktif katılıma yönlendirmesinden dolayı açık hava etkinlikleri katılımcıları cezp etmektedir. Açık hava etkinlikleri durağan bir süreç olmadığından dolayı ortama her an değişik bir nesne veya canlı girebilir, katılımcıların dikkatini ve duyularını aktif olarak kullanmalarını sağlamaktadır.

2.3.3. Sınıf Dışı Eğitimin Türkiye’deki Gelişimi

TUBİTAK 1999 yılından beri doğa eğitim projelerine ve bilim kampı projelerine destek vermektedir (Erdoğan & Eretnay, 2009). TUBİTAK tarafından 4004 doğa eğitimi ve bilim okulları proje destek programı kapsamında 2007-2012 yılları arasında 294, 2013 yılında 50, 2014 yılında 39 , 2015 yılında 28, 2016 yılında 57, 2017 yılında 193 projeye destek verilmiştir.

2010 Kasım ayında alternatif bir okul modeli geliştirmek ve bu modelin uygulandığı okullar açmak amacıyla Başka Bir Okul Mümkün Derneği (BBOM) kurulmuştur. BBOM Türkiye’deki mevcut eğitim sisteminin gelişime açık yönlerini tespit etmek, sorunlarına çözüm önermek ve sistemli çalışma ile araştırmalara dayanan alternatif bir okul modeli oluşturmak üzere çalışmalar yapmıştır. Ülkemizdeki koşullara uygun, mevcut sistemin tek tipleştirici, hiyerarşik ve disipliner yapısı yerine; alternatif yöntem ve teknikleri kapsayan, demokratik, katılımcı, toplumsal adalet ilkesine dayanan, ekolojik değerleri merkeze alan ve alternatif eğitim, demokratik yönetim, ekolojik duruş ile özgün finansman eksenlerine dayanan bir model oluşturulmuştur (Anonim, 2009). Kullandıkları ekolojik eğitim yöntemiyle sınıf dışı eğitim çalışmaları yürütmektedirler.

2014 yılında Doğada Öğreniyorum eğitim kurumu kurucularından, erken çocukluk eğitimi uzmanı, çevre eğitmeni Gaye Amus, teknoloji bağımlısı olan çocukların, doğanın içinde, ormanda, yaparak-yaşayarak, tüm duyularını kullanarak öğrenebilecekleri bir eğitim anlayışını savunarak sınıf dışı eğitimin Türkiye’de yayılması için çalışmalar başlatmıştır. Orman ve doğa temelli anaokulları eğitimine okul öncesi öğretmenlerinin, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin, çocuk gelişimi ve eğitimcilerinin, özel eğitim öğretmenlerinin, bu alanlarda öğrenim gören 3.ve 4. sınıf öğrencilerinin, eğitim alanı mezunu müdürlerin, akademisyenlerin ve sosyal hizmetler uzmanlarının başvuruları kabul edilmektedir. Bu şekilde Türkiye’de sınıf dışı eğitim alanında alanında uzman ve bilgili kişilerin yetişmesi amaçlanmaktadır (Amus, 2013).

2018 yılında Karşıyaka Kaymakamlığı ve Milli Eğitim Müdürlüğünün ortak çalışmasıyla Örnekköy’de ‘Karşıyaka Okulları Orman Eğitim Alanı’ oluşturulmuştur. Okul öncesi, ilk ve ortaokul derslerinin müfredatla ilişkilendirilip açık hava ortamında, derslerin daha zevkli hale getirilmesini sağlamayı amaçlayan proje, dünyada ikinci, Türkiye’de ise ilk projedir (Durmaz, 2018).

Türkiye’nin en büyük ve en kapsamlı orman okulu olma özelliğine sahip Tarsus Orman Okulu, Mersin Büyükşehir Belediyesi ile Tarsus Kaymakamlığı arasında yapılan protokolle 2018 yılı mart ayında açılmıştır. Tarsus Orman Okulu Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı eli ile yürütülen ilk orman okulu uygulamasıdır. 130 dönüm ormanlık bir alan içerisinde yer alan Tarsus Oran Okulu, içerisinde bulunan 18 bungalov ev, bungalov salonlar, yemekhane ve spor tesisleriyle eğitim faaliyetleri gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Gözlem ve deneyime dayalı bir yaklaşımla eğitim gerçekleştirmeyi amaçlayan Tarsus Orman Okulu’nda doğa, kuş gözlem, astronomi, permakültür, tamir, müzik ve resim atölyeleri bulunmaktadır (Anonim, 2018a).

2.4. Orman Okulları

Teknolojik gelişmeler, hızlı nüfus artışı, kentleşme, turizm, ekonomik gelişmeler ve bu etmenlere paralel olarak insanlığın çevreye zarar veren tutum ve davranışların etkisiyle çevre sorunları artmıştır. Bu sorunlar yaşadığımız ortamı ve uzun süreçte tüm insanları risk altına sokmaktadır. Bu sebepten dolayı çevre ve doğa eğitimi her yaş grubu ve eğitim kademesi için önem taşımaktadır (Davis, 1998; Güllü, 2007; Kim, 2004; Akt. Gülay & Öznaçar, 2010). Özellikle çocuklarda ekolojik duyarlılığı ve çevresel sorumluluğu geliştirmek için çocukların doğayla bağ kurmalarını sağlayacak çevre eğitim faaliyetlerinin artırılması gerektiği düşünülmektedir (Atasoy, 2006).

Doğanın ve çevrenin önemini, işlevini ve çok fonksiyonluluğunu çocuklara öğretmek için özel öğretim yöntem ve tekniklerine, doğa dostu, çevreci eğitim mekanlarına ihtiyaç vardır (Atasoy, 2006). Bu noktada sınıf dışı eğitim önem kazanmış, alternatif eğitim yollarından biri olarak kabul edilmeye ve ilerleyen

zamanlarda çevre eğitimi kavramının karşılığı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Ford, 1986; Powers, 2004; Schmitt, 2005; Akt. Okur Berberoğlu & Uygun, 2013).

Sınıf dışı eğitim modellerinden biride orman okulu uygulamalarıdır. Orman okulu çocukların ve gençlerin ormanda ve ormanlık alanlarda faaliyetlerde bulundukları, kişisel, toplumsal ve teknik becerilerini geliştirdikleri açık hava okulu olarak tanımlanmaktadır (FSA, 2002). Orman okulları katılımcılara, birinci elden deneyimleme fırsatı sunarak bireylerin kendine güvenme ve karar verme duygularını geliştirme imkânı sunan bir süreçtir. Orman okulunda ağaçlar ve ortamda bulunun diğer doğal nesneler katılımcılarda bağımsızlık ve özsaygı geliştirmek için kullanılmaktadır. Bir işi başarma duygusu, takım çalışması ve sorun çözme için girişimlerde bulunma önemlidir. Ormanlık alanlar eğitim sistemiyle uyumlu olarak matematik ve diğer derslerin öğretilmesine doğrudan olmasa da dolaylı olarak yer vermektedir (Onur, 2016).

Orman okulları açık havada öğrenme fırsatı sağlayan bir yaklaşımdır. Açık hava eğitimi somut deneyime dayalı deneyim ve yansıma arasındaki etkileşimle öğrenmeyi amaçlayan bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır (Anonymous, 2000). Açık hava eğitimi yaparak-yaşayarak öğrenme ve çevre eğitim programlarını esas alan uygulamalar içermektedir. Açık hava eğitiminin temel yapıtaşları incelendiğinde doğal ortamların insan üzerindeki etkisini, risk alma ve deneyimlerin eğitsel kazanımlarını içerdiği görülmektedir (Onur, 2016).

Orman okulu kuramı 1927'de ABD-Winconsin'de ortaya çıkmıştır. İlerleyen zamanlarda Winconsin-Medison Üniversitesinde orman okulları düşüncesi geliştirilmiş, ilk orman okulları Laona, Wabeno ve Crandon'da kurulmuştur (Marshall, 2013). 1950'li yıllarda İskandinav ve Avrupa ülkelerinde orman okulları kavramı Danimarka'da iş hayatına giren kadın sayısının artmasıyla birlikte Ella Flatau'nun Yürüyüş Anaokulunu kurmasıyla tanınmaya başlamıştır. Orman Okulları 2000 yılında Galler'de, 2003'te İskoçya'da, 2011 de Kuzey İrlanda'da ve 2013 yılında İrlanda Cumhuriyetinde açılmıştır (Stasiuk, 2014). 2006 yılında İngiltere'de yaklaşık 140 orman okulu faaliyet göstermektedir. 2012 yılında ise Forest School Association (FSA) kurulmuştur (O'Brien & Murray, 2006). 2002 yılında İngiltere'de

ilk Ulusal Orman Okulu Konferansı yapılmış ve orman okulu hakkında şu tanım benimsenmiştir: Orman okulu ormanda ya da ağaçlık alanda bireylerin aktif katılımının sağlandığı, kendilerine güven ve karar verme konusunda desteklendiği ilham verici bir uygulama olarak tanımlanmaktadır (O'Brien & Murray, 2006).

2.4.1. Orman Okulunun Amaçları

Orman okulunda 3 yaşa kadar çocuklara okul personeli ya da orman okulu lideri rehberliğinde en az haftada yarım gün ya da daha uzun sürede, bütün hava şartlarında (tehlikeli durumlar haricinde) ormanlık bir alanda bulunma imkanı sağlanmaktadır (Amus,2013; Borge, Nordhagen ve Lie, 2003; Knight, 2009; Linde, 2010; Weisshaar ve ark., 2006; Akt. Yalçın, 2017). Çocuklar ormanda ağaçlara tırmanır, keşifler yapar, oyunlar oynar, barınaklar inşa eder ve bıçak-testere gibi gerçek nesnelerle çalışmalar yapmaktadırlar. Uygulamadaki temel ilke çocuğun risk alması, kendi seçimlerini yapması, özgüven ve özsaygısının gelişmesine fırsatlar vermektir (Onur, 2016).

Orman okulları çocukların sorumluluk almasını ve dayanıklılıklarının geliştirilmesini önemsemektedir (Lindon, 1999). Sınıf ortamında bulunma süresini en aza indirmeye çalışırken, her türlü hava koşullarında dışarıda zaman geçirmeyi önemser ve çocukların karşılaştıkları problemlere çözümler üretmelerine teşvik etmektedir. Bu öğrenme yaklaşımı sayesinde çocuklar ileri eğitim yaşantıları için hazır hale gelirken daha sağlıklı ve doğayla ilişki kurabilen bireyler olarak yetişip, doğayı koruma ve yaşatma için duyarlı bireyler olmaktadır. Bu okullara devam eden çocukların velileri ve eğitimciler, çocukların daha mutlu, öğrenme faaliyetlerine aktif katılan, okulla daha ilgili ve geniş kelime dağarcığına sahip olduklarını gözlemlemişlerdir (Assadourian & Mastny, 2017).

Ormanlık alanda veya ağaçlık ortamda, çocuklar çeşitli belirlenmiş veya öz yönelimli faaliyetleri üstlenmek için geleneksel araçları kullanabilirler. Fakat bu araçların riskli unsurlarını araçları kullanmadan önce aşamalı olarak tanıtılmalı ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınması sağlanmalıdır. Kademeli olarak kullanılacak araçların (testere, bıçak, kürek, kazma gibi) nasıl kullanılacağını öğretme ve

yapılandırılmış güvenlik prosedürlerinin uygulanması, çocuklara özgüven kazandırarak motor becerilerinin gelişmesini sağlamaktadır (Blackwell, 2005).

Program sadece ateş yakma, barınak yapma veya ağaçlara tırmanmayı öğretmeyi amaçlamayıp, bu etkinliklerle yaparak-yaşayarak öğrenmeyi amaçlamaktadır (O'Brien, 2009). Orman okulları çocuklarda güven, takım çalışması, risk alabilme, bağımsızlığı geliştirmeyi amaçlamaktadır (Blackwell, 2015a). Örneğin çocukların doğada bağımsız keşiflerde ve faaliyetlerde bulunmayı öğrenmesi bir alışveriş merkezinde bu gelişimi göstermesine göre daha etkili bir yol olarak görülmektedir. Çocuk ağaçlara tırmanırken hem risk almayı hem de risk alırken alınacak önlemleri öğrenmektedirler. Barınak yaparken, kütük taşıırken işbirliği içinde çalışma yapmaya yönelmektedirler. Ateşte yemek pişirirken doğadaki canlıların yaşamın saygı duymayı (ateşin yerle temasını önleyerek) , neden-sonuç ilişkisi kurmayı ve sorumluluklar almayı öğrenmektedirler. Günümüzdeki hızlı yaşam biçimi insanların esnek, yaratıcı, yenilikçi ve girişimci olmasını gerektirmektedir. Bu yaşam biçimine karşı insanların dayanıklılık göstermesi, zorluklarla mücadele etmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Orman okulları açık uçlu fırsatlar sunarak uyumlu, dayanıklı, bilgili, becerili bireyler yetiştirmek için uygun bir yapıya sahiptir (Knight, 2012). İngilteredeki orman okullarında yapılan araştırmalara göre bu okullar çocukların gelişimi ve refahı üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Orman okullarına devam eden çocuklarda şu değişimler gözlenmiştir (O'Brien & Murray, 2007):

- Kendine güvenin artması
- İşbirliği içinde çalışmaya yatkınlık ve isteklilik
- Yaptığı davranışın doğuracağı sonuçlar hakkında artan farkındalık
- Yaptığı faaliyetlerde güdülenme ve odaklanmada görülen gelişme
- Fiziksel dayanıklılıkta görülen gelişme
- Doğal yaşamı ve çevreyi anlamlandırma ve saygı duyma

2.4.2. İyi Bir Orman Okulu Uygulaması İçin İlke ve Kriterler

Orman Okulu yapısı, 2011 yılında İngiltere Orman Okulları Topluluğu tarafından belirlenen 6 temel ilkeye sahiptir (FSA, 2011):

İlke 1: Orman okulu programı ormanlık veya doğal bir çevrede uzun ve sık aralıklarla yapılan oturumlardan oluşmaktadır. Planlama, uyarlama, gözlem ve inceleme orman okulunun vazgeçilmez unsurlarıdır. Aynı öğrencilerden oluşan bir grubun, en az 2 haftada 1 katılımının beklendiği farklı mevsimlerde eğitimleri içeren bir süreçtir. Orman okulu programı öğretmenlerin gözlemleri ve katılımcılarla iş birliği içinde oluşturulan bir yapıya sahiptir. Daha iyi kavranabilmesi için öğrenme süreçleri açık bir şekilde ifade edilmelidir. Çerçeve bir program vardır. Gelecekteki program uygulama içindeki gözlemlere göre şekillenir.

İlke 2: Öğrenci ve doğa arasındaki ilişkinin gelişimini desteklemek için orman okulu, ormanlık ya da ağaçlandırılmış bir alanda gerçekleştirilir. Orman okulu programı genelde ormanlık alanlarda gerçekleştirilir fakat orman yoksa bile ağaçlardan oluşan bir mekânda da gerçekleştirilebilir. Ormanlık alanlar öğrencilere keşfedilecek ve araştırılacak bir ortam sağlar. Bu yüzden bu alanlar orman okulu programı için uygundur. Programın çevreye etkisi sürekli olarak gözlemlenir ve alan yönetimi planı oluşturulur. Orman okulu programı kişisel deneyimleri destekleyerek bireylerin doğayla uzun süreli ve devamlı bir ilişki kurmasını amaçlamaktadır. Çocukların yaratıcı fikirler üretmesini ve motivasyonunu desteklemek için doğada bulunan doğal kaynakları kullanılmaktadır.

İlke 3: Orman okulu, tüm katılımcıların bütünsel gelişimini destekler. Esnek, kendinden emin, bağımsız ve yaratıcı düşünebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Orman okulunda yaşanan deneyimlerle günlük hayatta yaşanan deneyimler arasında bağlantı kurmayı amaçlamaktadır. Orman okulu programı öğrencilerin kişisel, sosyal, bilişsel, dilsel, duygusal ve ruhsal yönlerini geliştirmeyi hedeflemektedir.

İlke 4: Orman okulu; öğrencilerine, ortama ve kendilerine uygun, hesaplanmış riskler alma imkânı sunmaktadır. Orman okulu öğrencilerin bireysel özelliklerine göre planlanmaktadır. Araç -gereçler ve ateş çocuklar bunları kullanmaya hazır olduklarında ve gerekli güvenlik önlemleri alındığında kullanılmaktadır. Orman okulu programı öncesi eğitmen-öğrenci arasında iş birliği ile bir risk-fayda analizi gerçekleştirilmektedir.

İlke 5: Orman okulu, alanında çalışmalar yaparak kendini geliştiren nitelikli orman okulu uygulayıcıları tarafından yürütülmektedir. Orman okulu en az 3. seviye orman okulu eğitimini almış eğitimciler tarafından yönetilmektedir. Ortamda bulunan eğitmen sayısının öğrencilerin sayısına göre orantılı olması beklenilmektedir (7 öğrenciye 1 eğitmen gibi). Uygulamalara yardımcı olarak katılacak ebeveyn veya yetişkinler orman okulu uygulamasında yer almadan önce çocuklar ve gençler ile çalışmaya uygun olup olmadıkları test edilmektedir. Eğitimcilerin açık alanlarda uygulanacak ilk yardım eğitimi sertifikasına sahip olmaları gerekmektedir. Orman okulu yöneticisi detaylı düşünen dikkatli bir uygulayıcıdır. Kendisini de öğrenci olarak görmektedir.

İlke 6: Orman okulunda gelişim ve öğrenme için bir dizi öğrenci merkezli süreç kullanılmaktadır. Orman okulunda öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçlarına göre birey merkezli bir program uygulanmaktadır. Eğitmen birey merkezli program hazırlarken ve etkili bir iletişim kurabilmek için pedagojik yaklaşımı kullanılmaktadır. Oyun ve seçim orman okulu programının vazgeçilmez parçalarıdır. Öğrenim ve gelişim için oyun orman okulunda hayati bir öneme sahiptir. Kazanımlarını değerlendirme, duygusal zekâlarını geliştirme ve gelecek için plan yapılması için değerlendirme uygulaması yapılması temel özelliklerindendir. Gözlemler orman okulu için çok önemlidir. Bireyler çevreyi ve etkinlikleri gözlemleyerek deneyimleri öğrenmeyle ve gelişmeyle ilişkilendirir.

Bu okullarda çocuklar çoğu zamanını okulda geçirmektedirler. Hava koşullarına uygun giyinirler ve en zorlu koşullar için hazırlıklıdır. Kapalı alan yoktur veya çok azdır (Constable, 2017). Orman okulları kuruluş amacı olarak bütün yaştaki bireyleri geleceğe hazırlamak ve akademik bir katkı sunmayı amaçlamaktadır

(Austin, Knowles, & Sayers, 2013). Bundan dolayı yaratıcı sistemler üzerine kurulmuştur. Orman okullarında kendinden yönlendirmeli oyunlar ile bireylerin inisiyatif alma, takım arkadaşlarıyla iş birliği ve karar verme becerilerini geliştirirler. Oyunlar ve aktiviteler çocuk merkezlidir, eğitmen başarabileceği küçük hedefler vermektedir. Bu karar vermesi ve doğada yaşamayı öğrenmesi için gerekli bir uygulamadır. Orman okulları bir gelişim alanından ziyade bütün gelişim alanlarını geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu yüzden çocuğun gelişimine ve yeteneğine uygun etkinlikler planlanır, eğitimci gereken destek ve yönlendirmeyi bu plana göre sunmaktadır (Green, 2012).

2.5. Orman Okullarıyla İlgili Yapılmış Çalışmalar

Orman okullarıyla ilgili literatür taraması yapılmış ve birçok çalışma incelenmiştir. Mckinnell (2015) orman okullarının çocukların yaratıcılığına etkiyle ilgili çalışma yaparken, Veselack (2016) ise sınıf dışı ortamların çocukların yaratıcılığını ve hayal gücünü nasıl etkilediğini incelemiştir. Her iki araştırmacıda sınıf dışı ortamda çocukların yaratıcılığına etki eden 4 tema bulmuştur. Araştırmacıların buldukları temalarda yetişkinlerin rolü, uygulama ortamı ve açık uçlu malzeme ve fırsatlar ortak tema olurken, farklı tema olarak Mckinnell (2015) çocuk liderliği/katılımcı liderliğine vurgu yaparken, Veselack (2016) ise geniş ve tutarlı zaman temasına vurgu yapmıştır.

Mckinnell (2015) çocuk liderliğindeki öğrenmenin çocuğun doğuştan gelen merakını desteklediğini ve doğal ortamda sağlanan motivasyonun çocuğu keşif yapmaya ve yaratıcı sormaya yönlendirdiğini savunmuştur. Orman okulunun yaratıcılığı ve eleştirel düşünceyi geliştirmede katılımcılara güven, kendi inanç ve kendi eğilimlerini kontrol etme özgürlüğü vererek yaratıcı problem çözmenin kendiliğinden geliştiğini belirtmiştir. Mckinnell (2015) yetişkinlerin rolünün doğru çevreyi oluşturmak veya doğru çevreye erişim sağlamak olduğunda çocuklarda yaratıcılığın gelişeceğini savunmuştur. Veselack (2016) ise öğretmen yönlendirmesinin çok olduğu durumların yaratıcılığı söndüreceğini dile getirmiştir. Çalışmasında öğretmenlerin çocukların yaratıcılık kapasitelerine ve deneyimlerine saygı göstermeleri ve desteklemeleri gerektiğini savunmuştur. Veselack'a (2016)

göre yetişkinler etkinliklerde çocuğa gerekli olmadıkça müdahale etmemeli, olası bir risk durumunda her an hazır olmalıdır.

Mckinnell (2015) orman okullarında çocuk merkezli yaklaşım olduğunu, yaratıcı ortamların orman okullarının önemli bir özelliği olduğunu vurgulamıştır. Böyle bir yaklaşımın çocuklara çeşitli konularda deneyimler edinmek için özgür ortam sunarak orman okullarının çocukların yaratıcılığını geliştirmeye katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Veselack (2016) ise sınıf dışı eğitim alanlarının çoğu iyi tanımlanmış, etkinlik olanaklarının zengin olduğu ve hareket ve yaratıcılığı teşvik eden ortamlar olduğu savunmuştur. Bu araştırmada yaratıcılık üzerinde durulduğu için sınıf dışı ortamların okul öncesi çocukların hayal gücünü ve yaratıcılıklarını benzersiz bir şekilde desteklediği sonucuna varılmıştır. Çocukların daha önceden geldikleri, ortamda nelerin olduğunu bildikleri ve kendilerini güvende hissettikleri ortamda keşifler yapmaya, bıraktıkları işleri devam ettirmeye ve kendilerine olan güvenlerinde artış olduğu tespit edilmiştir. Sınıf dışı ortamlarda oynanan oyunlarda çocukların iş birliği içinde hareket ettikleri, grup oyunları oynadıkları ve beraber çalışmalar yaptıkları gözlemlenmiştir. Bu alanlarda zaman zaman doğanın çocuklara ve yetişkinlere sunduğu bazı durumlar ortaya çıkmıştır. Örneğin kar çok yağdığında veya donan bir su çocuklar için bir materyal haline gelmiştir. Bu öngörülmeyen unsurlar çocuklar için bir problem çözme, yaratıcılık ve esnek düşünme fırsatları ortaya çıkarmıştır.

Yapılan her iki çalışmada da açık uçlu fırsat ve malzemelerin sınıf dışı ortamda yaratıcılık için kilit rol oynadığı sonucuna varılmıştır. Çocuklar problem çözme, hayal etme ve manipüle etmenin yanında zevk alarak çalıştıkları için doğal esnek parçalarla çalışır ve zaman geçirirler. Bu malzemeler ile çocuklar hayal ettikleri her şeyi yapabilir veya onun yerine kendilerini koyabilir, bu onların yaratıcılıklarını harekete geçirmektedir. Sınıf dışı ortamda çocukların hayal edip yaratıcılıklarını kullanarak materyal üretebilecekleri sınırsız doğal esnek parçalar bulunmaktadır.

Veselack (2016) yaptığı çalışmada çocuklara daha uzun süre verildiğinde yaptıklarını düşünme, sorunlara çözüm üretme ve test etmeye ayrıntılı zaman ayırıp etkili çözümler buldukları gözlemlenmiştir. Örneğin çocuklardan çeşitli malzemeler

ile kuş yuvası yapmaları istenmiştir. Yuvaları tamamladıktan sonra kuşlar için cadılar bayramı partisi planlamışlar ve cadılar bayramında kuşların nasıl giyinmesi gerektiğini düşünmüşlerdir. Onlar sadece yuva yapmakla kalmayıp yaratıcı bir senaryoda üretmişlerdir. Bu olay verilen geniş zamanda gerçekleşmiştir. Büyük zaman dilimleri, çocukların keşfedici süreçlerinde derinlemesine ilerlemelerine, yaratıcı problem çözme ve özgün fikirler üretmelerine, bir soruyu eleştirel düşünmeye ve çeşitli çözümler denemelerine yol açmaktadır.

Roe, Aspinall, ve Thompson (2009) orman okullarının sağlık açısından yararları konusunda araştırma yapmıştır. Yapılan çalışma sonucunda orman okullarının çocukların öfkelerini dengelemeye yardımcı olduğu sonucuna varılmıştır. Orman okulunun risk altındaki gençlerin öfkesini kontrol etmesine yardımcı olabileceği ve öğrenme deneyimlerinin geliştirilmesine yardımcı olabileceği belirtilmiştir.

Blackwell (2015) orman okul programlarının çocukların dayanıklılığı, güven ve refah üzerindeki etkileriyle ilgili çalışma yapmıştır. Yapılan çalışma sonucunda orman okul programlarının çocukların dayanıklılığı, güven ve refah üzerinde olumlu etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Orman okuluna devam eden çocukların sorun çözme becerileri gelişmiş, akranları ve yetişkinlerle iyi iletişim kurabildikleri belirlenmiştir. Benlik bilinçleri gelişmiş, korkularını ve diğer duygularını kolaylıkla çözebilmişlerdir. Çocukların kendi kararlarını vermelerini sağladığı ve yeteneklerine göre etkinliklere katılmalarına imkân sağladığı sonucuna varılmıştır.

Close (2012) tarafından yapılan çalışma ise orman okulu uygulamalarına ilişkin çocukların ve ailelerin algılarını araştırmıştır. Araştırmanın amacı çocukların ve ebeveynlerin orman okulu algılarını keşfetmek ve orman okulunun çocukların öğrenme ve gelişimine olan etkisini incelemektir. Araştırma sonuçlarına göre çocuklar orman okulu uygulamalarıyla ilgili pek çok düşünce belirtmişlerdir. ‘Mutlu’, ‘heyecanlı’ ve ‘samimi’ gibi kelimeler, orman okulu faaliyetlerinde bulunduklarında nasıl hissettiklerini anlatmak için kullanmışlardır. Görüşülen 10 çocuğun her biri orman okulu yaklaşımını beğendiklerini ifade etmişlerdir. Çalışma sonucunda çocuklarda doğaya ve dış çevreye saygılı bir tutum oluşmuş, doğaya saygı duymaya ve ilgi göstermeye başlamışlardır.

Ebeveynler orman okulu değerlendirmelerinde çocukların eğitiminde önemli gördükleri bu yaklaşımı desteklediklerini dile getirmişlerdir. Ebeveynler yaygınlaşan teknoloji kullanımından uzak bu yaklaşım için, çevreden geri kalacakları yönünde endişe duymuşlardır. Bununla birlikte, orman okulu yaklaşımının çocukların evlerinin dışındaki çevreyi keşfetmeleri ve bu ortamlarda yaşamaları için teşvik etmede önemli olduğunu düşünmüşlerdir. Genel olarak ebeveynler açık hava ortamlarının önemini kavramış ve teşvik etmiş oldukları belirlenmiştir. Çalışmada çocuklara deneyimler yoluyla öğrenme fırsatı sunan orman okulu girişimi deneyim zenginliği için önemli görölmektedir. Orman okulu deneyimi çocukların uyarıcı, duyuşsal bir ortamda birçok beceriyi kazanıp, geliştirmeleri için fırsatlar sunmaktadır. Çalışma sonucunda çocuklar orman okulu öğrenme deneyimleriyle sınıf deneyimlerinin birleşiminden duydukları memnuniyetleri ifade etmişlerdir.

Bir başka çalışmada ise Nawaz ve Blackwell (2014) tarafından oluşturulan, 36 hafta uygulanan ve gözlem yapılan Archimede Orman Okulu programında çocuklarda 17 durumun olumlu yönde ilerleme gösterdiği, 7 olumsuz davranışın ise olumluya dönüştüğü gözlemlenmiştir. Çocuklarda; verilen görevi başlatmak için kendilerine duydukları güvende, bir işi yapmakta zorlanırken yardım talep etme olaylarında, çok zor olduğunu düşündükleri görevleri yerine getirme becerisinde, bir olayın bireyin duyuşsal ve sosyal davranışlarını nasıl etkilediği konusunda benlik farkındalığında, akranlarıyla yaşadıkları gerginlikten önce çatışmadan vazgeçme becerisinde, faaliyetlerdeki konsantrasyon düzeylerinde gibi durumlarda ilerleme gösterdikleri belirlenmiştir. Çevre (sosyal ve çevresel) kişisel olarak dayanılmaz hale geldiğinde, çatışmaya girme girişimlerinde, iletişim sırasında kendini savunurken öfkeli ses tonu kullanmamada, çevresindeki diğer kişiler çalışırken onları kasıtlı olarak engelleme veya dikkat dağıtıcı olayların azalması gibi davranışların ise olumsuzken olumluya dönüştüğü ifade edilmiştir.

Norveç ve İsveç'te her gün standart, düz zeminli çocuk bahçelerinde oynayan okul öncesi çocuklarıyla, onlarla aynı sürede fakat ağaçların ve kayaların arasında, doğal oyun alanlarında oynayan çocuklar karşılaştırılmıştır. Yapılan çalışmalarda doğal oyun alanlarında oynayan çocukların başta denge ve çeviklik olmak üzere,

hareket testlerinde diğer çocuklara göre daha başarılı oldukları tespit edilmiştir (Louv, 2017).

İsveç, Avustralya, Kanada ve ABD’de doğal alanlar ve yapay oyun alanlarına sahip okul bahçelerine yönelik çalışmalar yapılmış, çocukların ağaçlık ve yeşil ortamlarda daha yaratıcı oyunlar kurdukları ifade edilmiştir. Yapılan çalışmalardan birinde doğal bahçe ortamında erkek ve kız çocuklarının bir arada ve daha eşitlikçi şekilde oyunlar oynadıkları, hayal güçlerini ve rol yapma yeteneklerini kullandıkları görülmüştür. Yapılan bir diğer çalışmada ise çocukların merak duygusun arttırdığı sonucuna varılmıştır. Danimarka’da ise geleneksel bir anaokuluna devam eden çocuklar ile eğitim-öğretim dönemi boyunca gün boyu dışarıda zaman geçirilen doğal anaokuluna devam eden çocuklar karşılaştırılmıştır. Doğal anaokuluna devam eden çocukların daha dikkatli, bedenlerini kullanmada daha becerikli ve kendi oyunlarını oluşturmada daha iyi oldukları belirtilmiştir (Louv, 2017).

Borradaile (2006) tarafından Scotland Forestry Commission için değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Raporda orman okulunun etkileri incelenmiştir. Orman okuluna devam eden 4-7 yaş arasındaki çocuklardan gözlem, görüşme, öz değerlendirme ve doküman inceleme yoluyla veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre orman okullarının fiziksel, sosyal ve duygusal gelişime, doğal dünya ile olan ilişkileri ve sürdürülebilir yaşamı anlamaya, sağlık ve öğrenmeye yönelik tutumlara, yaşam tarzı seçimleri ve dışarıdaki faaliyetlere yönelmeye, yaratıcılık ve girişimde bulunmaya olumlu katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Davis ve Waite (2005) tarafından “özgüven, çocukların bakış açıları, dil gelişimi, çocukların dışarıda öğrenmeleri ve orman okulu liderinin rolü” üzerine çalışma yapılmıştır. Uygulamaların gözlemlenmesi, video çekilmesi, röportajlar, anketler, haritalama ve öz değerlendirme yöntemiyle veriler toplanmıştır. 6 hafta boyunca her hava koşulunda orman okulu uygulama alanında faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Çocukların uygulamalar sırasında yaparak-yaşayarak öğrenmenin tadını çıkardıkları ve uygulamalara karşı olumlu tutum sergiledikleri gözlemlenmiştir. Düşük özgüven ya da benlik saygısı olan çocukların daha yüksek bir benlik saygısı ve daha iyi bir özgüven gösterdikleri belirlenmiştir. Çocuklara

kontrol edilen koşullar altında riskler verilmiş ve uygulama yapmaları sağlanmıştır. Bu sayede özgüvenlerinde bir artış olmuştur. Çocuklar isteklerini, beğenilerini, hoşlanmadıkları durumları özgürce dile getirmişlerdir. Bu durum iletişim dillerini geliştirmiştir. Çocuklar keşiflerde ve incelemelerde bulunmuşlardır. Bundan dolayı olaylar arasında ilişki kurma, neden-sonuç ilişkisi oluşturma becerileri gelişmiştir. Çocuklar açık havada rahat hareket etme fırsatı bulmuşlar, bu sayede sağlık ve bedensel farkındalıkları oluşmuştur. Bu ortamda odunu kesmek için testere, ateş yakmak için çakmak taşı gibi aletleri kullanmışlardır. Bu çocukların temel yaşamsal becerileri kazanmalarını sağlamıştır.

Slade, Lowery, ve Bland (2013) orman okullarının karma yaş gruplarının gelişimlerine etkisini, Massey (2013) ve Maynard (2007) ise orman okulunun çocuklar üzerindeki etkilerini incelemiştir. Maynard (2007) orman okullarının çocuklara, keşfetme, etrafta dolaşma ve zengin, uyarıcı ve esnek bir doğal ortamda oynama özgürlüğüne izin verdiğini, deneyimsel öğrenme imkanları sağladığını belirlerken, Slade, Lowery, ve Bland (2013) ise orman okulu alanında serbest ve kolay hareket ile fiziksel dayanıklılık ve brüt motor becerilerinin geliştiği gözlemlemişlerdir. Doğal çevreye artan bilgi, anlayış, ilgi ve saygı geliştirdikleri ifade edilmiştir.

Maynard (2007) orman okuluna katılımın, çocukların sağlığı ve fiziksel gelişimi için faydalı olabileceğini, öğrenmeye yönelik olumlu eğilimlerini güçlendireceğini ve demokratik ve yaşam becerilerinin gelişmesine yardımcı olabileceğini ifade edilmiştir. Massey (2013) ise yaptığı çalışmada çocuklar yeni durumlara uyum sağlamada ve yeni deneyimleri denemede özgüven kazanmış, faaliyetleri bağımsız olarak seçmiş ve kendileri bir işi başlatıp-sonlandırmaya başlamışlardır.

Massey'in (2013) araştırma sonuçlarına göre tüm çocuklar etkinliklerle katılımda ve doğal çevrenin bakımıyla daha fazla istekli, daha fazla güven ve bağımsızlık göstermekte, uygulamalar çocuklara başarı duygusu kazandırmakta ve benlik saygılarını yükseltmektedir. Slade, Lowery, ve Bland (2013) tarafından yapılan araştırmada ise keşifsel öğrenmeye ve oyuna katılmanın yanı sıra uzun süre

belirli görevlere odaklanma yeteneğine sahip olma isteğiyle karakterize motivasyon ve konsantrasyonda artış olmuştur. Maynard (2017) yapılan çalışmada çocuklara başarılı olmaları için gittikçe zorlaşan görevler sunulduğu, risk almalarını teşvik edildiği belirtilmiştir. Bundan dolayı çocukların daha özgüvenli oldukları sonucuna varılmıştır. Massey (2013) tarafından yapılan araştırmada çocuklar başkalarıyla ilişki kurma, akranları ve yetişkinlerle yeni ilişkiler ve arkadaşlıklar kurma fırsatını bulmuşlardır. Bu durum çocukların uygulamaların bitiminde, başkalarının ihtiyaçlarını dikkate alarak grup çalışmalarında bulunmalarını sağlamıştır.

Pavey (2006) tarafından Güney Galler'de gelişimsel gecikmesi olan, otizmlili, dil ve konuşma bozuklukları olan, işitme ve görme güçlüğü yaşayan 9 çocuktan oluşan çalışma grubuyla orman okullarının çocuklar üzerindeki etkileri üzerine bir çalışma yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre orman okulu deneyimlerinin çocukları birçok açıdan olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bulguların analizine göre orman okulu deneyimleri sonucu çocukların kendi fikir ve yöntem oluşturmalarında gelişmelere olanak sağladığı görülmüştür. Orman okulu deneyimlerinin tutumsal engellerden kaçındığı, fiziksel ve duygusal erişimi mümkün kıldığı, çocukların için öğrenme ortamının bağımsız denetimine sahip olma fırsatları sunmuştur. Bu deneyimlerin önemli özel eğitim ihtiyaçları olan küçük çocukların kişisel ve sosyal niteliklerini geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Orman okullarının gelişim alanlarına etkisi ile ilgili sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. O'Brien ve Murray (2007) tarafından 2002-2005 yılları arasında İngiltere ve Galler'de 8 aylık süre boyunca 24 çocuk üzerinde orman okulların çocukların gelişimlerine etkisi üzerine yapılan çalışmada 6 tema belirlenmiştir; özsaygı, sosyal beceriler, motivasyon ve konsantrasyon, dil ve iletişim, fiziksel motor beceri ve bilgi, bilinçlilik ve çevreye saygı. İki aşamalı çalışmanın ilki Galler'de yapılmıştır. Galler'de verileri toplamak için kullanılacak şablonlar için örnekler sunulmuş, ardından İngiltere'de seçilen 7 okuldan 24 çocuk (okullar ormanlık alanlara yakın olması nedeniyle seçilmiştir) öğretmenleri tarafından ailelerin izni ile rastgele seçilmiştir. 24 çocuk üzerinde toplam 360 gözlem yapılmıştır. Veriler Forest Research and the New Economics Foundation (orman araştırmaları ve yeni ekonomi vakfı) tarafından analiz edilip 6 tema belirlenmiştir. Veriler analiz edilirken

sadece gözlemcinin kayıtları değil orman okulu lideri ve velilerinde gözlemledikleri göz önüne alınmıştır. Çalışma sonucunda 6 tema ile ilgili sonuçlar kısa vadeli, orta vadeli ve uzun vadeli olarak ele alınmıştır.

Yapılan orman okulu araştırmasında kısa vadede çocukların dil kullanımının arttığı, çocukların daha bağımsız davrandığı, kendisinin ve başkalarının kişisel alanı hakkında farkındalığının oluştuğu, ince ve kaba motor kontrollerinin arttığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Orta vadeli sonuçlarda çocukların kendilerine olan güvenlerinin arttığı, akranları ve yetişkinler ile bağ kurmakta zorlanmadıkları, bellekte, fiziksel gelişmede, dil kullanımında iyileşmeler görüldüğü, kendilerini değerli hissettikleri, çocukların heyecanı nedeniyle ailelerin orman okullarına daha çok ilgi duydukları sonucuna varılmıştır. Uzun vadeli sonuçlarda ise fiziksel dayanıklılıklarının iyileştiği, baskı olmayan orman ortamında daha rahat çalışmalar yaptıkları, yaratıcılıklarının geliştiği, orman okulu dışında da iyi ve zor motor becerilerini kullanabildikleri ifade edilmiştir.

2.6. Literatür Özeti

Yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırma konularının orman okulu ortamlarının çocuklar üzerindeki etkisini incelemeye yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun yanında çocukların yaratıcılıklarına, sağlık ve refahlarına, doğal ortamlar ve yapay ortamların çocuklar üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar yapıldığı da gözlemlenmiştir. Orman okullarının çocukların gelişim alanlarına etkisiyle ilgili doğrudan bir çalışma yapılmasa da O'Brien ve Murray (2007) tarafından yapılan çalışmada bazı gelişim alanları üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Yapılan araştırmalara göre orman okullarının çocukların gelişim alanlarına etkisini MEB Okul Öncesi Programında belirlenen gelişim alanlarına göre inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yapılan bu çalışmayla literatürdeki bu eksikliğin giderilmesi, ülkemizde yeni yayılmaya başlayan bu alternatif öğrenme yaklaşımı üzerine çalışma yapmak isteyen araştırmacılara ve eğitimcilere katkı sunması amaçlanmaktadır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın amacı, orman okullarının çocukların bilişsel gelişimine, dil gelişimine, öz bakım becerilerine, motor gelişimine, sosyal ve duygusal gelişimine katkısını değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma modeli benimsenmiştir. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama araçlarının kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda bütüncül ve gerçekçi biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Araştırmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel durum çalışmaları bir ya da birden fazla durumun derinlemesine incelenmesini içermektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada orman okulları incelenen durum olarak alınıp çocukların gelişimlerine etkisi incelenmiştir.

Araştırmacı tarafından MEB Okul Öncesi Eğitim Programı esas alınarak hazırlanan etkinlikler, haftada bir gün gerçekleştirilecek şekilde 7 hafta boyunca uygulanmıştır. 7 hafta haricinde uygulamalar öncesi 1 hafta ortamın düzenlenmesi ve güvenlik önlemlerinin alınması, uygulama sonrası 1 hafta ise genel değerlendirme için planlanmıştır. Tüm süreçler göz önünde bulundurulduğunda toplam 9 haftalık bir uygulama süreci gerçekleştirilmiştir.

Orman okulu uygulamalarının gerçekleştirildiği alanda etkinliklerin uzun süreli olmamasına dikkat edilip, çocukların yaratıcılık, girişimcilik, risk alma, keşiflerde bulunma gibi gelişimlerini destekleyecek olan doğal ortamda serbest faaliyetlerde bulunmaları için geniş zaman verilmiştir. Etkinliklerde çevreyi keşfedecekleri, eğlenirken öğrenecekleri, gelişimlerini destekleyici faaliyetlere ağırlık verilmeye çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılı Elazığ ili Kovancılar ilçesinde bir köy okulunda yer alan anasınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu çalışmada, amaçlı örneklem zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine incelenmesine olanak sağladığı için tercih edilmiştir. Amaçlı örneklem yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırması, yakın ve ulaşılması kolay durum sağladığı için tercih edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Araştırmaya katılan anasınıf öğrencilerinin demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 3.1. de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Anasınıfı Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans	Yüzde
Yaş	53 aylık	1	14,3
	54 aylık	1	14,3
	56 aylık	2	28,6
	59 aylık	1	14,3
	62 aylık	1	14,3
	63 aylık	1	14,3
Cinsiyet	Kız	5	71,4
	Erkek	2	28,6
Anne yaşı	28 yaş ve altı	4	57,1
	29-39 yaş	2	28,6
	40-49 yaş	1	14,3
Baba yaşı	28 yaş ve altı	1	14,3
	29-39 yaş	2	28,6
	40-49 yaş	3	42,9
	50 yaş ve üstü	1	14,3
Anne öğrenim düzeyi	Anne oku yazar değil	5	71,4
	Anne okur-yazar ve ilkokul mezunu	2	28,6
	Lise mezunu	0	0
	Üniversite mezunu	0	0
Baba öğrenim düzeyi	Baba oku yazar değil	0	0
	Baba okur-yazar ve ilkokul mezunu	6	85,7
	Lise mezunu	1	14,3
	Üniversite mezunu	0	0
Anne-baba çalışma durumu	Anne çalışmıyor	7	100,0
	Baba çalışıyor	7	100,0
Okul öncesi kurumuna devam süresi (çalışma öncesinde)	0-6 ay	4	57,1
	7-12 ay	0	0
	13-18 ay	3	42,9
	19-24 ay	0	0

Araştırma kapsamındaki anasınıfı çocuklarının cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında kız öğrencilerin daha ağırlıkta olduğu görülmektedir. Annelerinin yaş ortalaması göz önünde bulundurulduğunda annelerin büyük oranda 28 yaş ve altında

oldukları belirlenmiştir. Annelerin büyük çoğunluğunun okur-yazar olmadığı, babaların ise büyük çoğunluğunun okur-yazar ve ilkokul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Çocukların annelerinin tamamı çalışmıyorken, babalarının tamamı çalışmaktadır. Okul öncesi kurumuna devam sürelerine bakıldığında ise 0-6 ay ve 13-18 ay devam etme süresi birbirine yakın oranlara sahiptir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak genel bilgi formu, yarı yapılandırılmış görüşme, gözlem formu kullanılmıştır.

3.3.1. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

3.3.1.1. Genel Bilgi Formu

Genel bilgi formu (Ek-1), araştırma kapsamına alınan çocukların aileleri ve kendileri hakkında bilgi almak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Genel bilgi formu yaş, cinsiyet, anne yaşı, baba yaşı, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu, baba çalışma durumu, çocuğun ne kadar süredir bir okul öncesi eğitim kurumuna devam ettiği ile ilgili bilgileri ortaya koymaya yönelik sorular içermektedir. Genel bilgi formu çocukların kişisel gelişim dosyalarındaki bilgilere göre araştırmacı tarafından doldurulmuştur.

3.3.1.2. Uygulama Öncesi Sorular

Araştırmada araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan kısa cevaplı 4 soru yer almaktadır (Ek-3). Bu sorular ile uygulamalar öncesinde çocukların orman algısı anlaşılmasına çalışılmış, derinlemesine düşünceleri istenmiştir. Çevrelerini nasıl gözlemledikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Uygulama öncesi sorular, uygulama öncesinde çocuklarla birebir görüşme yoluyla uygulanmıştır.

Görüşme, bireylerin duygu ve düşüncelerini anlama tekniği olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Görüşme tekniği bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin veri toplamada oldukça etkili olduğu söylenmektedir (Bogdan & Biklen, 1992). Bu yüzden, orman okullarının çocukların gelişimlerine etkisini incelemek için uygulama öncesi, 7 haftalık uygulama sürecinde her uygulama sonrası ve 7 haftalık uygulamaların sonunda genel değerlendirmede görüşme yapılmıştır.

3.3.1.3. Faaliyet Değerlendirme Formu (Bireysel)

Araştırmada araştırmacı tarafından, O'Brien & Murray (2007) tarafından İngiltere ve Galler'de yapılan çalışmada kullanılan formlardan esinlenerek 4 maddelik faaliyet değerlendirme formu oluşturulmuştur. Bu formla araştırmacı yapılan etkinliklere göre nasıl bir gelişim beklediğini uygulamalar öncesi belirtmiş, hedeflenen amaçlara ulaşıp-ulaşılmadığını tartışmış ve genel çıkarımlarda bulunmuştur. Araştırmacı formla her hafta her çocuk için ayrı ayrı veri toplamıştır (Ek-4).

Gözlem herhangi bir ortamda ya da kurumda gerçekleşen olayı ayrıntılı şekilde tanımlamak için kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Herhangi bir olaya ilişkin ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bilgiler verdiği için gözlem tekniği kullanılmıştır. 7 haftalık uygulama süresi boyunca gözlem yapılmış ve araştırmacı tarafından hazırlanan gözlem formu doldurulmuştur.

3.3.1.4. Faaliyet Değerlendirme Formu (Genel)

Araştırmacının danışmanlık hizmeti aldığı Doğada Öğreniyorum kurumu tarafından hazırlanan faaliyet öncesi 'ön hazırlık', 'önlem', 'ne yapacaksınız', 'nerede', 'ne zaman', 'nasıl', 'neden'; faaliyet sonrası ise 'sınıf dışı etkinliği sonrası değerlendirme' maddelerini içeren bir form kullanılmıştır (Ek-5). Bu form ile 7 hafta boyunca düzenlenmesi planlanan faaliyetlerin ön hazırlığı yapılmış ve etkinlikler öncesi uzman görüşü alınmıştır. Uzman kişiden alınan dönüte göre düzenlemeler yapılmış ve uygulanmıştır. Faaliyet sonrası tekrar uzman görüşü alınarak süreç

içerisindeki eksikler tespit edilmeye çalışılmış, ilerleyen haftalardaki uygulamalar için gerekli düzenlemelerin yapılmaya çalışılmıştır.

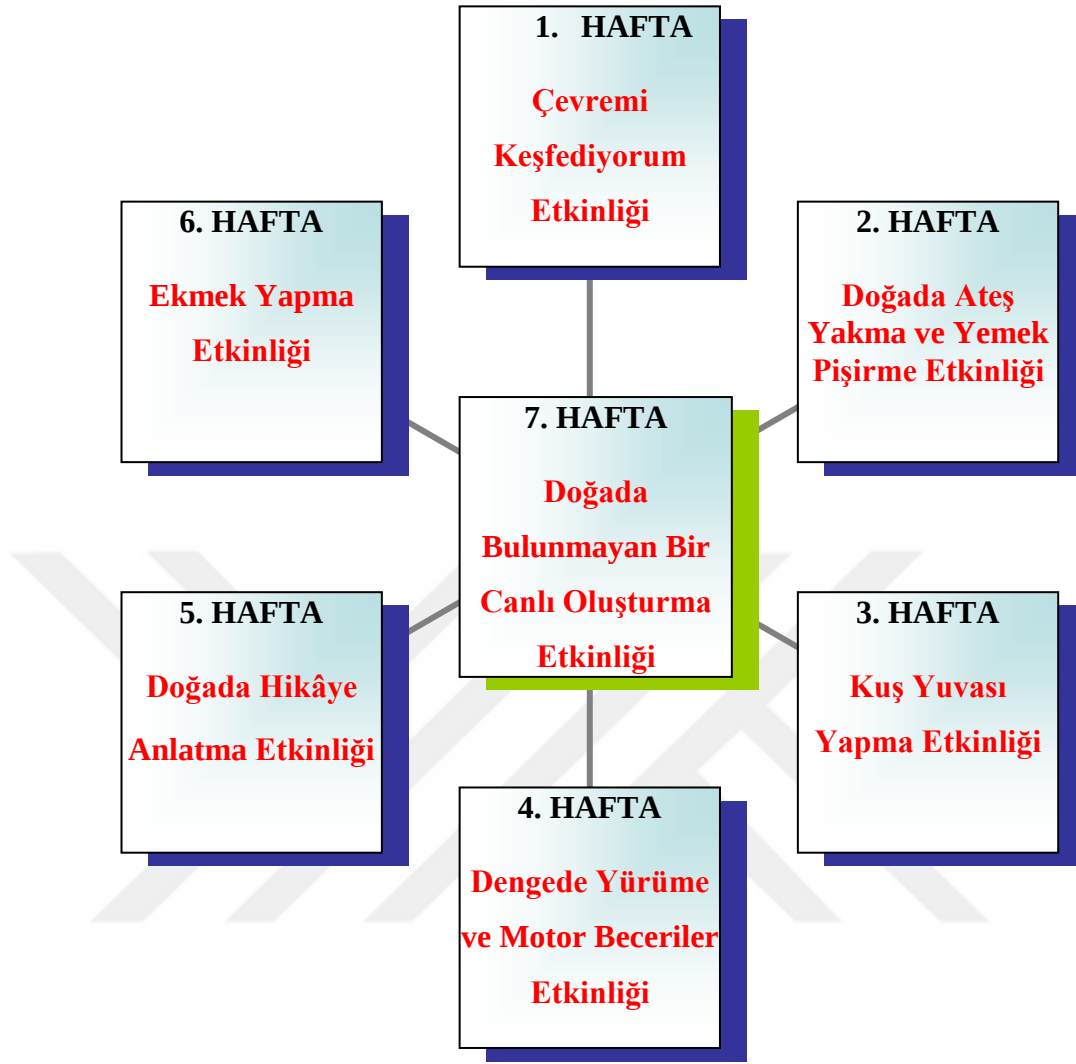
3.3.1.5. Gelişim Gözlem Formu

Araştırmacı tarafından O'Brien & Murray'in (2007) İngiltere ve Galler'de yaptıkları çalışmada kullanılan form Türkçeye uyarlanmıştır. Form uzman görüşü alınarak MEB 2013 gelişim alanları kazanım ve göstergelerine göre düzenlenmiştir. 'Benlik Saygısı ve Güven', 'Sosyal Beceriler ve Duygusal Gelişim', 'Dil ve İletişim', 'Motivasyon ve Konsantrasyon', 'Fiziksel Beceriler' ve 'Öz bakım Becerileri' gelişim alanlarını kapsayan bu form, her hafta etkinlikler sonrası tüm çocuklar için ayrı ayrı uygulanmıştır (Ek-6).

3.3.2. Veri Toplama Süreci

Verileri toplamaya ve uygulamalara başlamadan önce okul yönetimiyle görüşülüp gerekli izinler alınmıştır. Velilere süreç hakkında bilgi veren bir form verilmiş (Ek-7), uygulamalar süresince çocukların fotoğraf ve videolarının çekilmesi için izin formu doldurmaları istenilmiştir. Daha sonra verileri toplama ve etkinliklerin uygulamaları başlamıştır.

Uygulamalara başlamadan önce ailelerle görüşülerek çalışmanın amacının orman okullarının çocukların gelişim alanlarına etkisinin inceleneceği belirtilmiştir. Çocukların soğuk havadan etkilenmemeleri için çizme, polar, yağmurluk ve yağmur tulumu araştırmacı tarafından temin edilmiş, velilerde orman okulları uygulamalarına yönelik ön yargı oluşması önlenmeye çalışılmıştır.

Şekil 1. Etkinlik uygulama takvimi

Etkinlikler araştırmacı tarafından hazırlanmış, uzman görüşü alındıktan sonra gerekli düzenlemeler yapıp uygulanmıştır. Etkinliklerin uygulama zamanları Şekil 1’de gösterilmiştir. Birinci hafta etkinliklerde çocukların çevrelerini keşfedecekleri, gözlemlerde bulunacakları etkinliklere yer verilmiştir. İkinci haftada ise çocukların doğada bulunduklarında nasıl ateş yakmaları gerektiğini öğrenmeleri için ateş yakma etkinliğine ve dengede yürüme etkinliğine yer verilmiştir. Üçüncü haftada çocukların doğada bulunan canlıların yaşamına saygı duyması ve olumlu bağ kurmaları için kuş yuvası etkinliğine yer verilmiştir. Dördüncü hafta ise ipe çeşitli aktiviteler düzenlenerek çocukların kaba motor becerilerini geliştirmek ve risk almaya teşvik etmek amaçlanmıştır. Beşinci hafta ateş yakarken çocukların sorumluluk alması

istendiğinden ayaklı saç tavaasında çocukların katkısıyla ateş yakılmış, sincap kuklası kullanarak ateş başında hikâye anlatımı gerçekleştirilmiştir. Altıncı haftada çocuklarla ekmek hamuru hazırlanmış, açık havada ekmek pişirilmiştir. Bu haftada alınacak güvenlik önlemleri üzerinde durulmuş, çocukların kuralları benimsemesi amaçlanmıştır. Yedinci haftada ise çocukların kilden ortamdaki doğal nesnelerden yararlanarak doğada bulunmayan bir canlı oluşturmaları ve ona yuva yapmaları istenmiştir. Böylece hem bulundukları ortamı keşfetmeleri hem de yaratıcılıklarını kullanmaları amaçlanmıştır. Bütün haftalarda etkinlikler için dışarıda bulunulan zamanın dörtte biri ayrılmış, kalan zaman diliminde çocuklara serbest etkinlikler için zaman verilmiştir. Veri toplama araçlarının ne zaman uygulandığını gösteren çizelge Tablo 3.2.'de gösterilmiştir. Uygulamaların yapıldığı haftalar mavi renkle belirtilmiştir.

Tablo 3.2. Uygulama Zaman Tablosu

Etkinlik takvimi	1. hafta	2. hafta	3. hafta	4. hafta		5. hafta	6. hafta	7. hafta	8. hafta	9. hafta
Yapılacak işler										
Genel bilgi formu										
Uygulama öncesi sorular										
Faaliyet değerlendirme formu(bireysel)										
Faaliyet değerlendirme formu(genel)										
Gelişim gözlem formu										
Uygulamalar sonrası genel değerlendirme soruları										

Anasınıftaki çocukların genel bilgi formu, her çocuk için çocukların kişisel gelişim dosyalarındaki bilgilere bağlı olarak araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Her uygulama sonrası araştırmacı tarafından Faaliyet Değerlendirme Formu (Bireysel) (Ek-4), Faaliyet Değerlendirme Formu (Genel) (Ek-5) ve Gelişim gözlem

formu (Ek-6) doldurulmuştur. Etkinliklerde, çocukların gelişimini detaylı incelemek için kamera yardımıyla fotoğraf ve video görüntüleri alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

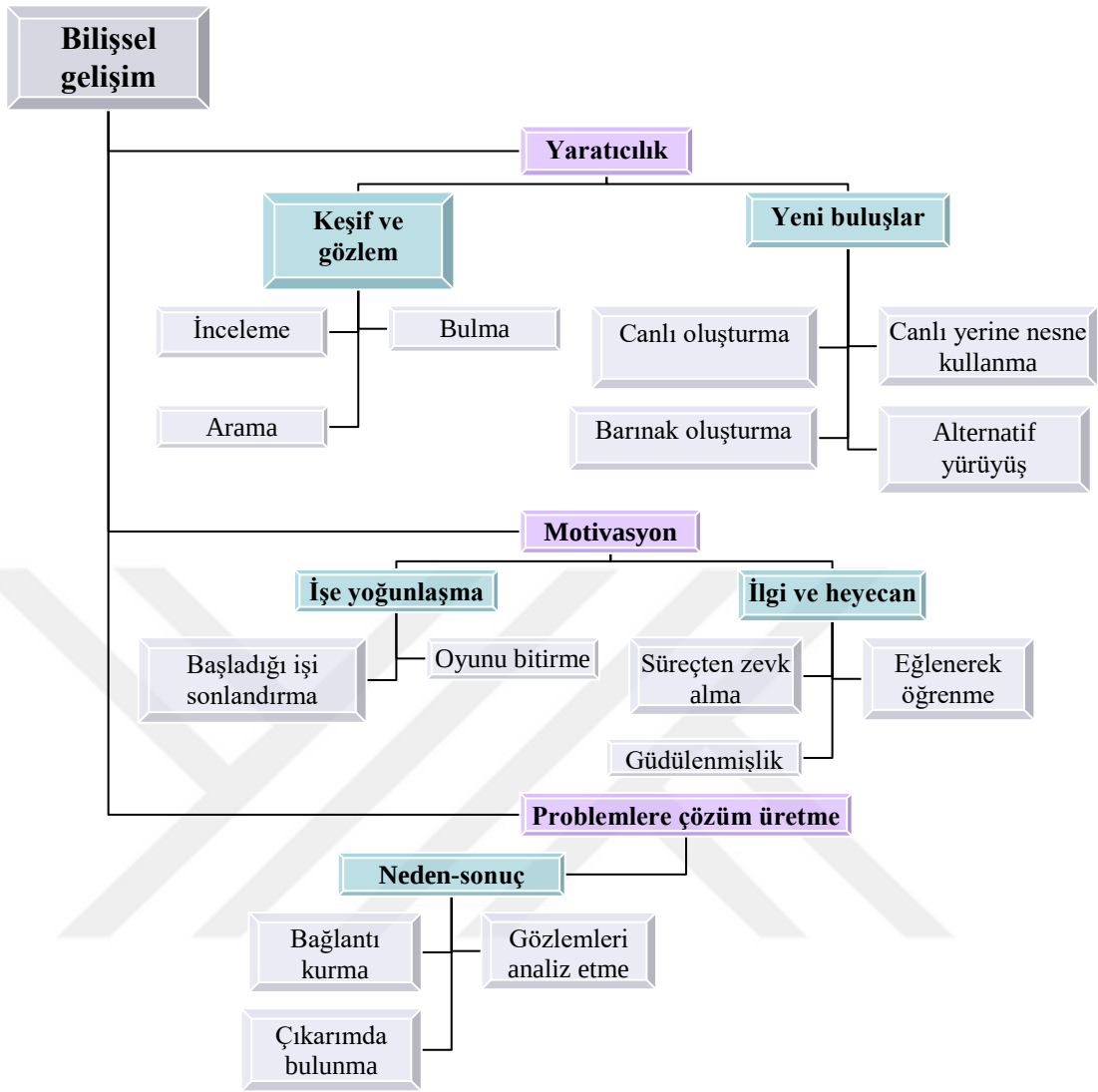
Bu araştırmada nitel veri analiz türlerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi verileri tanımlamaya, içerisinde saklı olan gerçekleri ortaya çıkarmaya yarar (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu analiz yöntemi doğrultusunda, ilk önce, çalışmanın katılımcılarına Ç1,Ç2,Ç3... gibi takma isimler verilerek, kimlikleri saklanmaya çalışılmıştır. Çocuklar ile yapılan görüşmeler ve öğretmenin gözlemlerinden elde edilen veriler metne dönüştürülmüştür. Bu metinler birkaç kere okunarak, herhangi bir veri kaybı olmaması için çalışılmıştır.

Sıkça tekrar edilen sözler veya gözlenen olaylar kod olarak belirlenmiştir. Kodlar oluşturulduktan sonra başka bir araştırmacı tarafından bu çalışmanın verisini analiz etmesi istenmiştir. Yapılan iki analizde bulunan kodlar yüksek oranda benzerlik göstermiştir (%95). Elde edilen farklı kodlar ise tartışılarak uzlaşmaya çalışılmış, uzlaşmayan kodlar çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Araştırma bulgularına göre kodlar belirlenmiştir. Kod ve temalara Ek-9'da yer verilmiştir. Kodlara uygun alt temalar oluşturularak en son ana tema oluşturulmuştur.

3.4.1.Birinci Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar

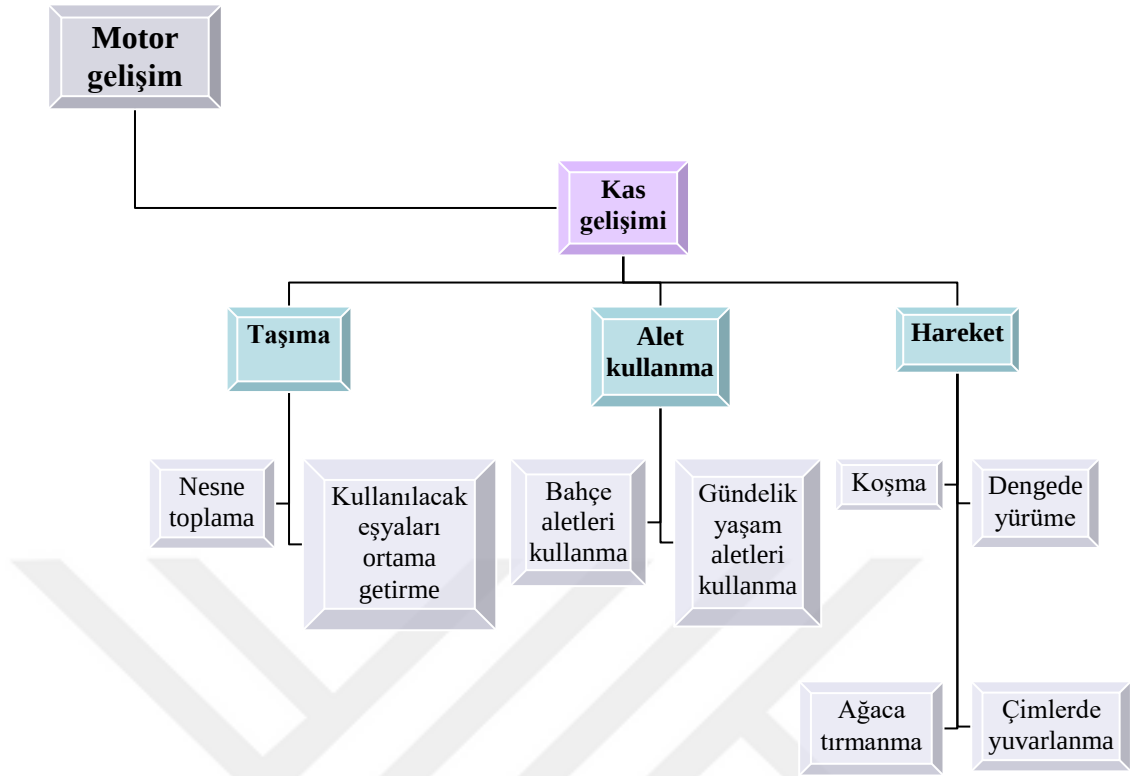
Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların bilişsel gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

Şekil 2. Bilişsel gelişime ait kod ve temalar

3.4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar

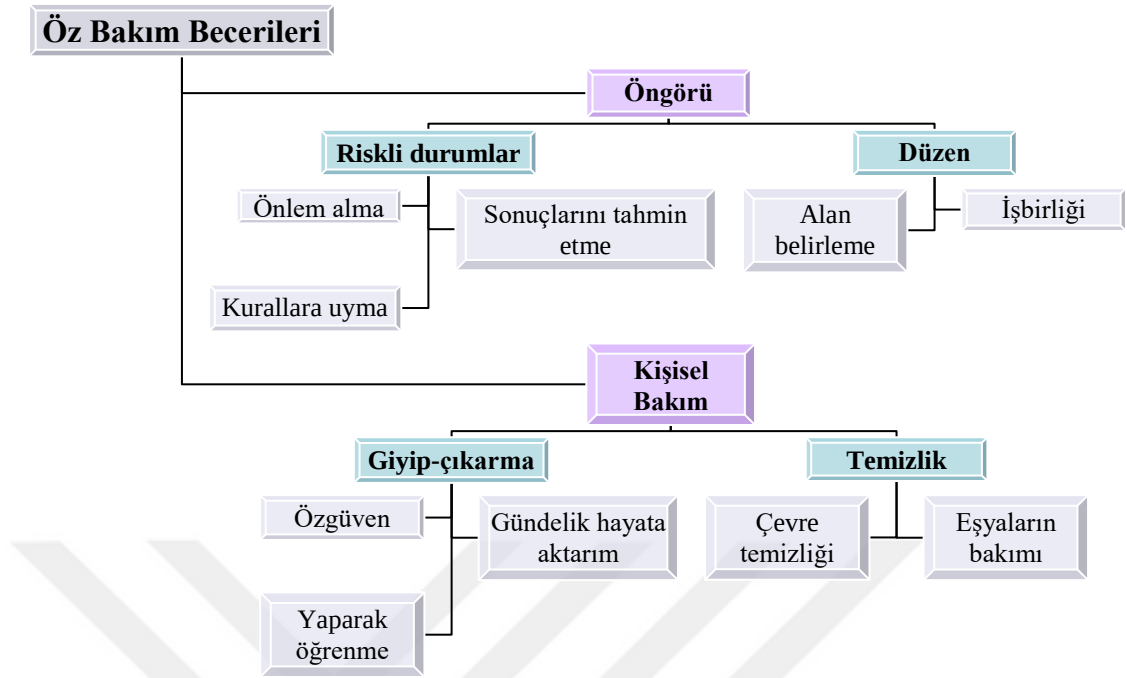
Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların motor gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

Şekil 3. Motor gelişimine ait kod ve temalar

3.4.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar

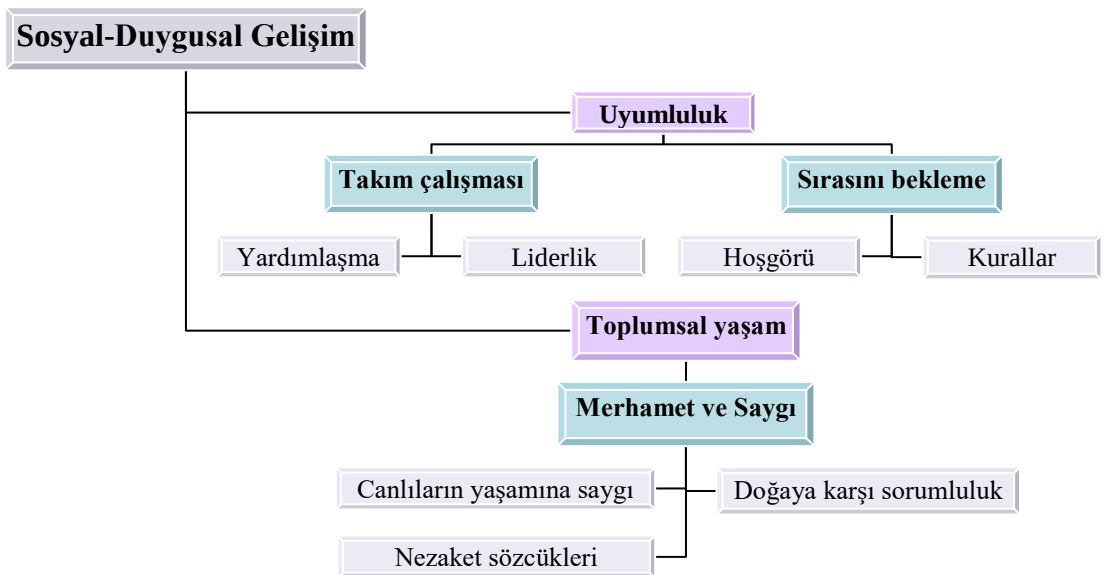
Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların öz bakım becerilerine nasıl bir katkısı vardır?

Şekil 4. Öz bakım becerilerine ait kod ve temalar

3.4.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar

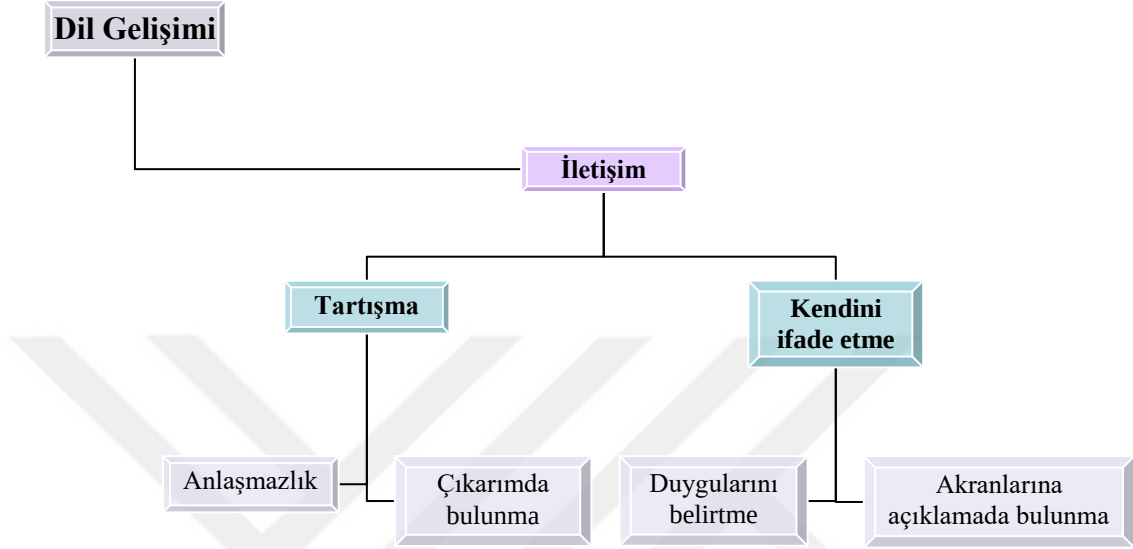
Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların sosyal - duygusal gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

Şekil 5. Sosyal-duygusal gelişimine ait kod ve temalar

3.4.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Kod ve Temalar

Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların dil gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

Şekil 6. Dil gelişimine ait kod ve temalar

3.5. Çalışmanın İnanırlılığı

Güvenirlik ve geçerlik, çalışmanın inanırlılığı sağlamak adına incelenmesi gereken iki önemli ölçüttür (Şimşek & Yıldırım, 2016). Bu kapsamda, yapılan çalışmanın güvenilir ve geçerli olabilmesi için bazı yöntemler kullanılmıştır.

İç geçerlilik, çalışmadan elde edilen verilerin gerçek durumu veya olayı ne kadar yansıttığı ile ilgilidir. Bunu sağlamak için birden fazla önlem alınmıştır. Bu bağlamda ilk olarak uygulamaların gerçekleştirileceği alan ve çocukların demografik özellikleri konusunda çalışmalar yapılmıştır. Çocukların demografik bilgileri alınarak yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim durum, anne-baba çalışma durumu, okul öncesi eğitim alma süresi gibi özellikleri belirlenmiştir. Bu sayede çalışmada elde edilen bulguların bu etmenlerden etkilenip-etkilenmediği belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci olarak ise uygulama alanı orman okulu kriterlerine uygun olarak belirlenmiştir. Çocukların rahat hareket edebilecekleri, doğal nesne yönünden zengin, yaratıcılıklarını harekete geçirecek bir ortam oluşturulmuştur. Çocukların soğuk hava

koşullarından etkilenip toplanacak verilerin gerçeği yansıtmama durumunun önlenmesi adına gerekli tedbirler düşünülmüş ve gerekli malzemeler temin edilmiştir. Ayrıca, iç geçerliği sağlamak için veri toplamak amacıyla geliştirilen gözlem formlarının her aşamasında uzman görüşüne başvurulmuştur. Verilen geri dönütler doğrultusunda, gerekli düzetmeler ve eklemeler yapılarak gözlem formları oluşturulmuştur. Diğer yandan, elde edilecek verinin daha verimli ve sağlıklı olması adına araştırmacının eğitim aldığı kuruluştan süreçle ilgili destek alınmıştır. Son olarak, bu çalışmada birçok veri toplama aracı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular video ve fotoğraflarla karşılaştırarak birbirini teyit edip etmediğine bakılmıştır.

Dış geçerlilik araştırma sonuçlarının genellenebilirliğiyle ilişkilidir. Eğer bir araştırmanın sonuçları benzer ortamlara ve durumlara genellenebiliyorsa araştırmanın dış geçerliliğinin olduğu söylenebilir. Sosyal olayların, içinde bulunulan ortama göre değiştiği varsayımından hareketle, hiçbir araştırmanın sonuçları başka bir duruma doğrudan genellenememektedir. Fakat nitel ve nicel araştırmalarda, araştırma sonuçları belli bir seviyeye kadar benzer ortamlara ve durumlara genellenebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Yapılan çalışmanın genellenebilirliğini ortaya koymak için; araştırma örneklemini, ortamı ve süreçlerinin genel özellikleri yapılacak diğer çalışmalarla karşılaştırma yapılabilecek düzeyde ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Örneklemin, ortamın ve kavramsal çerçevenin seçimi ve bu öğelerin genelleme açısından ortaya çıkardığı sınırlayıcı etkenlerden bahsedilmiştir. Araştırmada olası genellemelere olanak sağlayacak şekilde kapsamlı tanımlamalara yer verilmiştir. Doğrudan alıntılara yer verilmiş ve bunlardan yola çıkarak sonuçlar açıklanmıştır. Araştırma bulguları benzer ortamlarda kolaylıkla test edilebilecek şekildedir.

Araştırmada çocuklarla yapılan görüşmelerin ortamdan olumsuz etkilenmemesi için birebir görüşme yoluyla dış etkilere kapalı bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Gözlem formları araştırmacının gözlemleri, video kayıtları ve fotoğraflar aracılığıyla doldurulmuştur. Analiz edilirken toplanan tüm veriler yazıya dökülmüş daha sonra analizlerine başlanılmıştır. Gözlem formlarından elde edilen veriler her hafta uygulamalar sonrası uzman kişiye gönderilerek yorumu alınmış, ilerleyen haftalarda yapılacak uygulamalar öncesi alınması gereken tedbirler ve

düzeltilmeler hakkında bilgi edinilmiştir. Ayrıca, çalışmanın bulgularını teyit etmek amacıyla, bulgular çocukların verdiği cevaplar ve gözlem notlarıyla desteklenmiştir. Bu sayede dış güvenirlik sağlanılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın iç güvenirliğini sağlamak için görüşme, gözlem ve doküman ile elde edilen veriler doğrudan sunulmuş, yorumu sonraya bırakılmıştır. Gözlem yoluyla elde edilen bilgiler görüşme formları, video ve fotoğraflarla teyit edilmeye çalışılmıştır. Bu şekilde elde edilen sonuçların inandırıcılığının artırılması amaçlanmıştır. Elde edilen veriler, uzman kişiyle paylaşılmış ve analizde bulunması istenilmiştir. Oluşturulan kodlamalar karşılaştırıldığında büyük bir oranda (%95) benzer olduğu görülmüştür. Farklı kodlar da tartışılarak elimine edilmeye çalışılmıştır. Uzlaşılamayan kodlar çalışmaya alınmamıştır.

3.6.Araştırmanın Sayıltıları

- Araştırmaya katılan okul öncesi öğrencilerinin araştırma sorularını içtenlikle cevapladıkları varsayılmaktadır.
- Araştırma yapılan ortamın orman okulları uygulamalarını gerçekleştirecek yeterlikte olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmacının çalışmanın geçerlik ve güvenirliliğine tehdit edecek bir etkisinin olmadığı düşünülmektedir.

3.7.Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde Elâzığ ili Kovancılar ilçesinde orman okulu uygulamaları yapılabilecek alanı olan bir köy okulu ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 7 hafta boyunca uygulanan 7 etkinlik ile sınırlıdır.

3.8. Etik konular

Etik, insanlar arasındaki ilişkilerin temelinde yer alan değerleri, ahlaki bakımdan iyi ya da kötü olarak; doğru ya da yanlış olanın niteliğini ve temellerini araştıran

felsefe dalı olarak tanımlanmaktadır (Esenlik & Bolat, 2010). Bilimsel etik; bir çalışma faaliyetinde bulunan insanların, ahlak ilkelerini, davranış biçimlerini, görevlerini ve zorunluluklarını belirleyen kurallar zinciri olarak tanımlanabilir (Baydar, 2009).

Araştırmada etik değerler gözetilerek, uygulamalar öncesi Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gerekli başvurular yapılarak yasal izin alınmıştır. İzin sürecinden sonra velilere uygulamalar hakkında bilgi verilerek fiziksel ve psikolojik zarar görmemeleri için tüm önlemlerin alındığından bahsedilmiş, fotoğraf ve video görüntüleri için izin formları doldurulmuştur. Uygulamalar sırasında çocukların eşit koşullarda ortamda bulunması için gerekli önlemler alınıp, soğuk hava ve çevre koşullarından olumsuz etkilenmemeleri için çeşitli kurumlardan destek alınarak yağmur tulumu, bot, yağmurluk, polar gibi eşyalar temin edilmiştir.

Verilerin toplanmasında objektif sonuçlara ulaşmaya çalışılmış, gözlem formları ve öğrenci görüşme formları, video ve fotoğraflar ile desteklenmeye çalışılmıştır. Araştırmada fotoğraflar kullanılırken etik unsurlara dikkat edilerek çocukların yüzleri buğulanarak kullanılmıştır.

3.9. Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmacı bizzat alanda zaman harcayan, deneklerle doğrudan görüşen ve gerektiğinde deneklerin tecrübelerini yaşayan, alanda kazandığı perspektifi ve tecrübeleri toplanan bilgilerin analizinde kullanan kişi olarak tanımlanmaktadır. Bilgi kaynaklarına yakın olma, ilgili kişilerle konuşma, gözlemler yapma, ilgili dokümanları analiz etme ve araştırılan konuyu yakından tanıma ve anlama nitel araştırmada oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu yönüyle nitel araştırmacı, araştırma sürecinin doğal bir parçası haline gelir ve zaman zaman bir bilgi toplama aracı işlevi görmektedir (Yıldırım, 1999). Bu çalışmada araştırmacı araştırma sürecinde alanda, araştırmaya katılan, kişilerle doğrudan görüşmeler yapıp gözlemlerde bulunan, gerektiğinde bu kişilerle benzer deneyimler yaşayan, bu deneyimleri ve onlar sayesinde kazandığı bakış açısını verilerin çözümlenmesinde kullanan kişi rolündedir. Uygulamalar öncesi ve sonrasında veri toplama,

gözlemleme, görüşme ve verilerin yazıya dökülmesi araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Yine etkinlikler araştırmacı tarafından oluşturulmuş, uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Araştırmacı çalışmasında orman okulu uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmak için iki aşamalı bir kursa katılmıştır. Bu kurs İsveç Linköping Üniversitesi sınıf dışı eğitim uzmanlarından Prof. Anders Szczepanski'nin ve Doğada Öğreniyorum eğitim kurumu kurucularından sınıf dışı eğitim uzmanı Gaye Amus rehberliğinde verilmiştir. Kursun 1. aşaması iki gün olup, on dört saatlik bir eğitimi kapsamaktadır. Eğitimde çoğunlukla orman okullarının tarihsel sürecine ve nasıl uygulandığına yönelik teorik bilgiye yer verilmiştir. Bu eğitim sonrasında araştırmacıdan çocuklarla beş haftalık bir uygulama yapması istenmiştir. Bu uygulamada eğitimde edinilen beceri ve bilgiler beş hafta boyunca çocuklarla uygulama yapılarak pekiştirilmiş, uygulamalar sonrası oluşturulan portfolyolar uzman tarafından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelere göre bir sonraki eğitime katılma hakkı elde edilmiştir. 2. seviye sınıf dışı eğitim ve orman anaokulları kursunda ise dört gün yirmi dört saat süren eğitim alınmıştır. Eğitim ormanlık alanda ve deniz kenarında gerçekleştirilmiş olup, ateş yakma, barınak oluşturma, güvenlik önlemleri alma, ormanda yön bulma gibi konularda eğitim verilmiştir. Bu eğitimler sayesinde araştırmacı ormanda çocuk grubu lideri unvanını almış, ormanda çocuklarla gerçekleştirilecek etkinlikler, alınacak güvenlik önlemleri ve uygulama süreçleri hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğunu düşünmektedir.

Araştırmacı boş zamanlarında Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik kamplarında gönüllü kamp lideri olarak görev almaktadır. Görev yaptığı yedi yıl boyunca 13-22 yaş aralığında yer alan yaklaşık 4000 kişiyle çalışma imkânı bulmuştur. Bu kamplarda çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerin yanı sıra birçok sportif aktivite yer almaktadır. Araştırmacının bu tecrübesinin çalışmaya ve araştırma sürecine olumlu katkı sunacağı düşünülmektedir.

4. BULGULAR

Bu bölümde problem cümlesine bağlı olarak, alt problemlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların bilişsel gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

4.1.1. Yaratıcılık

Orman okulu uygulamaları yapılan gözlem ve keşiflerle, oynadıkları oyunlarla ve etkinlikler sırasında çevrenin materyal yönünden zenginliğinin de etkisiyle çocukların yaratıcılığına etki etmiştir. Çocuklar orman okulu uygulama ortamında çevrelerini keşfetmişler, olaylar ve durumlar hakkında bilgi sahibi olup çıkarımlarda bulunmuşlardır. Örneğin Ç1 büyüteçle ortamı keşfederken *‘Öğretmenim ben bir mantar buldum. Bu büyük ve beyaz bir mantar. Zehirli olabilir ama.’* derken, ayrıca çocukların ortamda değişik renlerde çiçek bulduğu ve bunları incelemek istediği gözlemlenmiştir. Yaptıkları keşif ve gözlemler sayesinde ortamda gördükleri olaylarla sınıfta karşılaştıkları durumlar arasında bağlantı kurdukları belirlenmiştir. Örneğin Ç3 *‘Karıncalar buraya yuva yapmışlar. Kış bittiği için yemek aramaya çıkmış olmalılar. Okuduğumuz hikâyede böyleydi.’* şeklinde açıklamada bulunarak daha önce okunan Karınca Şipi adlı hikâyede karıncaların kış gelmeden yiyecek aramaya çıkması olayıyla bağlantı kurmuştur.

Bu keşifler sayesinde daha önce görmediği, duymadığı, temasta bulunmadığı canlılar ve nesneler ile karşılaşma imkânı bulmuşlar, bu durumun dolaylı olarak çocukların yaratıcılığını geliştirdiği gözlemlenmiştir. Görüşme formları ve öğretmen gözlemlerinden elde edilen nitel veriler bu durumu desteklemektedir.

Şekil 7. Keşif ve gözlem

Şekil 8. Keşif ve gözlem 2

Şekil 7 ve 8’de çocuklar büyüteçlerle çevrelerini gözlemlemektedirler. Bu sayede ilgilerine ve isteklerine göre hareket etme ve incelemede bulunma fırsatı bulmuşlardır. Bu keşifler sonrasında çocukların hayal dünyalarına yeni nesneler ekledikleri gözlemlenmiştir.

Uygulamaların gerçekleştirildiği ortam doğal ve yapılandırılmamış olduğu için çocuklar odun parçalarından, yapraklardan kendilerine materyal oluşturmuşlardır. Bu oluşum sürecinde yaratıcılıklarını kullanmışlardır. Bu materyalleri oluştururken günlük yaşamlarında kullandıkları nesnelere yeni anlamlar yükleyerek veya buldukları malzemeye göre o materyali uyarlayarak kullanmaya çalışmışlardır. Yedinci haftadaki uygulamada kilden doğada bulunmayan bir canlı oluşturmaları istenildiğinde katılımcı çocuklardan Ç5’in oluşturduğu canlı hakkında *‘Ben bir kaplumbağa yaptım. Sırtında dikenleri olan bir kaplumbağa.’* şeklinde yorumda olmuştur. Yine Ç3 oluşturduğu canlıyı *‘Kulaklı bir yılan yaptım. Kanatları da var uçabiliyor.’* şeklinde tasvir etmiştir.

Şekil 9. Kilden kaplumbağa

Şekil 10. Kilden kulaklı yılan

Şekil 9 ve 10 incelendiğinde çocukların daha çok aşına oldukları canlılara yeni özellikler ekleyerek farklı canlılar oluşturma eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Şekil 9'daki canlıyı Ç5 sırtı dikenli bir kaplumbağa olarak tanımlarken, Şekil 10'daki canlıyı Ç3 kulaklı bir yılan olarak tanımlamıştır. Yine materyal veya oynayacakları nesneyi oluştururken günlük yaşamda sık karşılaştıkları nesnelere benzetmeye çalışmışlardır. Ç7 çamurla oynarken '*Bak bu bir oklava. Çamurdan hamur yapıp ekmek pişireceğiz.*' yorumunda bulunarak bir dal parçasını oklavaya benzetmiştir. Bu ortamda bulunan yapılandırılmamış doğal nesne zenginliği ve doğal nesneler üzerinde istedikleri gibi çalışmalar yapmaları yaratıcı ve ilginç ürünler ortaya çıkarmıştır.

4.1.2. Motivasyon

Orman okulunun dinamik yapısından kaynaklanan hareketlilik ve canlılık çocukların motivasyonlarını olumlu şekilde etkilemiştir. Çocukların doğal ortamda verilen işlere, oynadıkları oyunlara daha motive oldukları gözlemlenmiştir. Ç4 kilden canlı oluşturup ona yuva yapmalarının istendiği bir etkinlikte '*Yaprakları toplayıp geleceğim yanınıza. Önce yuvanın üzerini kapatmak için yaprak toplamalıyım.*'

şeklinde açıklama yaparak yaptığı işe ne kadar motive olduğunu ve bir işi bitirmedeki kararlılığını göstermiştir.

Şekil 11. Ahşap nesnelerden oyun kurma

Şekil 12. Kuş yuvası boyama

Şekil 11 ve 12’de ahşap nesnelerden oyun kurma ve kuş yuvası boyama etkinliklerinde bir iş üzerinde uzun süre çalışabilmelerini sağlayan motivasyon ve kararlılığı bu doğal ortamda göstermişlerdir. Çocuk girişimlerinde başarısız olsa bile zihninde o işi bitirmek ve sadece o iş üzerinde yoğunlaşmak olduğu için denemekten vazgeçmediği görülmüştür.

Orman okulu uygulamaları açık alanda gerçekleştirildiği için çocuklar sürekli farklı bir canlı veya nesneyle etkileşime girmişlerdir. Bu durumun çocukların ilgisini ve heyecanını canlı tuttuğu gözlemlenmiştir. Ç3 ortamda oynarken ‘*Öğretmenim az önce ağaçtan bir yaprak düştü. Yaprığın bir kısmı yeşil bir kısmı kahverengi olmuş*’ şeklinde açıklama yaparak ilgi ve heyecanını belirtmiştir. Ç5 ise ortamı gözlemlerken ‘*Bakin burada bir çiçek var. Geçen hafta bu yoktu.*’ ortama yeni giren bir nesneye karşı ilgi ve heyecan duymuştur.

Bu ortam çocukların zihinlerini sürekli canlı tutmakta, her an tepkide bulunmalarını sağlamıştır. Çocuklar bu sayede keşif ve gözlemlere daha çok yer vermiştir. Ç2 *‘Geçen gün yaptığımız merdiven etkinliği çok güzeldi. Tekrar onu yapabilir miyiz? Bu sefer yere düşmeyeceğim.’* isteğiyle orman okulu etkinliklerinin çocuklar üzerindeki etkisini göstermiştir.

Şekil 13. Çocukların orman okulu uygulama alanına girişi

Şekil 13’de çocuklar bir kısıtlama olmadan hareket edebildikleri, nesnelerle birçok materyal oluşturabildikleri, her hafta farklı bir deneyimle karşılaştıkları bu ortama ilgi ve heyecan duyarak gelmektedirler. Bu ilgi ve heyecanın çocukların öğrenme isteklerini ve dikkat sürelerini etkilediği gözlemlenmiştir.

4.1.3. Problemlere çözüm üretme

Orman okulunun dinamik yapısı, çocukların merakını sürekli canlı tutması ve deneyimleyerek öğrenme sayesinde çocuklar yapılan etkinliklerde neden-sonuç ilişkisi kurmuştur. Yaprakların sararması, ağaç dallarının kurumması, çiçeklerin çıkması, çimlerin yeşermesi, ağaçların çiçek açması, yağmur yağması gibi doğa olaylarını ilk elden deneyimleyerek nedenleri ve sonuçları hakkında bilgi sahibi olmuşlardır. Örneğin Ç4 kuş yuvası yapımı sırasında *‘Kış geldiğinde ağaçlar yapraklarını döküyorlar. Kuşlar aç kalıyor. Onları beslemeliyiz.’* şeklinde yorumda

bulunarak doğa olayları ve canlılar hakkında neden-sonuç ilişkisi kurmuştur. Yine Ç1 '*Bak bugün hava bulutlu. Belki yağmur yağar.*' çıkarımında bulunarak orman okulu uygulamalarından dolayı çocuklarda oluşan neden-sonuç ilişkisini göstermiştir. Ateş yakma etkinliğinden önce Ç7 '*Yağmur yağdığı için odunlar ıslak, bunları yakamayız.*' diyerek neden-sonuç ilişkisi kurmuştur.

Şekil 14. Kazı ve inceleme çalışması

Çocuklar Şekil 14'de kazı yaparken bir canlıyla karşılaşmışlar, bu canlının ne olabileceği, neden orada yaşadığı ve nasıl besleneceği hakkında neden-sonuç ilişkisi kurmuşlardır. Genel olarak bakıldığında orman okullarının çocuklara sunduğu ilk elden deneyimlerle çocuklar canlı ve değişken bir ortamda bulunmuşlardır. Bu ortam sayesinde olaylar ve durumlar hakkında neden-sonuç ilişkisi kurarak, karşılaştıkları problemlere somut ve deneyimsel çözümler üretmişlerdir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların motor gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

4.2.1. Kas gelişimi

Çocukların orman okulu uygulamalarında oynadıkları oyunlar ve kullandıkları araç ve gereçler çocukların kas gelişimini olumlu yönde etkilemiştir. Çocuklar orman

okulu uygulama alanında oynayacakları nesneleri, oluşturacakları mekândaki gerekli malzemeleri bir yerden bir yere taşımışlardır. Bu hem küçük kas gelişimi hem büyük kas gelişimine etki etmiştir. Örneğin Ç7 kumla oynarken *'Bana biraz kum getirin. Evin çatısını kapatacağım.'* isteğinde bulunarak arkadaşlarından yardım istemiş, dolaylı olarak akranlarının kas gelişimine etki etmiştir. Ç4 ise ateş yakma etkinliğine hazırlık yaparken *'Biraz taş toplamam lazım. Ateş yakacağımız alanın etrafına koyacağım.'* diyerek hem orman okulu etkinliği için önlem almayı öğrenmiş hem de kas gelişimi için faaliyette bulunmuştur. Bu taşıma faaliyetleri ellerini kullanarak nesneleri taşımalarından dolayı küçük kas gelişimlerini etkilerken, bir yere koşarak, zıplayarak, atlayarak ulaşmaya çalışırken ise büyük kas gelişimlerini olumlu yönde etkilemiştir. Şekil 15'de çocuklar ağaç kütüklerini bir yerden bir yere taşıyacak cesaret ve riski almayı göstermişlerdir. Bu taşıma olayları doğrudan kas gelişimlerine etki etmiştir.

Şekil 15. Ağaç kütükleriyle oyun kurma

Çocuklar orman okulu uygulamalarında kazma, kürek, tırmık gibi bahçe aletlerini ve büyüteci aktif şekilde kullanmışlardır. Bu aletler hem motor gelişimleri için hem de aletleri kullanırken almaları gereken güvenlik önlemlerini kavramalarında etkili olmuştur. Örneğin Ç2 kazma-kürekle oyun oynarken

‘Kazmayla derin bir çukur yapalım ama kazarken dikkat edin gözümüze değmesin. İçine hazine saklayacağım’ diyerek hem kas gelişimi için alet kullanmış hem de alet kullanırken dikkat edilmesi gereken durumlar için arkadaşlarını uyarmıştır.

Çocuklar ilk haftalarda aletleri kullanırken zorlansalar da ilerleyen zamanlarda bu becerileri geliştirmiştir. Bu aletlerin kullanımı çocukların yerin altındaki canlıları gözlemlenmesi ve keşiflerde bulunmaları içinde etkili olmuştur. Şekil 16’da görüldüğü gibi Ç1 kazmayla toprağı kazarken ‘Bakın ben bir solucan buldum’ diyerek bulduğu canlıyı arkadaşlarına göstermiştir.

Şekil 16. Gözlem ve keşif çalışmaları

Orman okulu uygulama alanı çocukların serbestçe hareket edebilecekleri bir ortamdan oluşmaktadır. Bu sayede çocuklar koşma, zıplama, sallanma, ağaçlara tırmanma gibi birçok hareketi gerçekleştirmişlerdir. Örneğin Ç7 orman okulu alanında bulunan ağaçlara *tırmanarak ‘Ben en kolay şu ağaca tırmanabiliyorum çünkü merdiven gibi yerleri var onun.’* yorumunda bulunmuştur. Uygulanan etkinliklerde ip te yürüme, sürünerek yürüme, merdiven üzerinde dengede yürüme gibi aktivitelere yer verildiği için çocuklar her hafta hareket ve aktivite içinde olmuşlardır. Bu hareket ve aktiviteler çocukların motor gelişiminin ilerleme göstermesinde etkili olmuştur.

Şekil 17. İple yapılan hareketler

Şekil 17’de çocuklar ipe tutunarak ilerlemişler, ağaca tırmanmışlar ve çeşitli oyunlar oynamışlardır.

Şekil 18. Serbest oyun zamanı

Şekil 18’de Ç4’ün ağaçların üzerine tırmanıp geri inmekte zorlanırken Ç2’den yardım istediği görülmektedir. Diğer çocukların ise aynı ortamda farklı oyunlar oynadıkları gözlemlenmiştir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların öz bakım becerilerine nasıl bir katkısı vardır?

4.3.1. Öngörü

Orman okulu uygulamaları yapılandırılmamış ortamda, yaparak-yaşayarak gerçekleştirildiği için ortamda yeni durumlar gelişmiş, çeşitli risk unsurları oluşmuştur. Çocuklar zamanla öğrendikleri kural ve ilkeler neticesinde bu risk durumlarına çözümler üretmeye başlamışlardır. Bu öngörü olarak adlandırılmıştır. Orman okulu uygulamaları öncesi araştırmacı tarafından çocuklara riskli durumlar anlatılmış ve nelere dikkat etmeleri gerektiği belirtilmiştir. Ancak orman okulunun dinamik yapısından dolayı süreç içerisinde farklı durumlar ortaya çıkmış, çocuklar sorumluluk alarak bu risk durumlarına çözümler üretmişlerdir. Örneğin Ç3 dikenlerin çok olduğu bir ortamdan geçerken *'Bakın burada çok diken var. Dikkatli geçmezsek her yerimiz kanar.'* uyarısında bulunmuştur. Ç2 ise merdiven üzerinde yürürken *'Merdivenin olduğu yer yüksek. Dengeli geçmeliyiz'* şeklinde açıklamada bulunmuştur. Büyüteçle ortamı gözlemlerken Ç6 ise *'Mantara dokunmayın! Zehirli olabilir.'* uyarısında bulunmuştur.

Risklerle karşı karşıya gelme çocukların liderliği üstlenme, çözümler üretme ve uygulama becerilerini de etkilemiştir. Örneğin Ç1 serbest oyun sırasında *'İlk ben ağaca çıkacağım. Beni takip ederseniz düşmezsiniz.'* diyerek liderliği üstlenmeye çalışmıştır. Ç6 ise kazma-kürekle oynarken *'Kazmayı kullanırken dikkat etmelisin, az kalsın kafama değecekti!'* uyarısında bulunarak etkinlikler sırasında dikkat edilmesi gereken kurallara dikkat çekmiştir. Şekil 19'da ise çocuklar ateş yakarken, yemek pişirirken nelere dikkat etmeleri gerektiğini somut olarak görmüşler, bundan sonraki etkinliklerde aynı kuralları uygulamışlardır.

Şekil 19. Yemek pişirme etkinliği sırasında güvenlik önlemlerinin alınması

Çocukların doğal ortamda eşyalarını düzenleme, koruma ve saklamaya daha çok özen gösterdikleri gözlemlenmiştir. Ortamda bulunan çimlerin boyunun uzaması, çalılıkların bazı yerlerde sık olmasından dolayı çocukların kendilerine ait bir özel alan belirleyerek eşyalarını orada muhafaza ettikleri gözlemlenmiştir. Örneğin Ç3 kendine bir özel alan belirleyerek *'Benim eşyalarım ağacın altında. Karışmasın diye yanına taş koydum.'* yorumunda bulunmuştur.

Bu durum ortak kullandıkları eşyalarda ve ortamlarda da gözlemlenmiştir. Örneğin Ç7 etkinlik bittikten sonra *'Bugün burayı temiz bırakmazsak diğer geldiğimizde kirli olur.'* diyerek bulundukları ortamın temiz bırakılması gerektiğini belirtmiştir. Doğada bulundukları süre içerisinde zamanla doğaya saygı duymaya, ortamdaki ayrılırken eski düzene getirmeye özen göstermişlerdir. Ç1 gözlemler sırasında *'Ben bir çiçek buldum ama koparmadım çünkü onlarda canlı.'* yorumunda bulunarak doğaya ve canlılara olan saygısını belirtmiştir.

4.3.2. Kişisel bakım

Çocukların bireysel sorumluluk olarak gelişimlerini sağlamalarını amaçlayan orman okulu uygulamalarında her hafta çocuklar kendi kıyafetlerini(bot, yağmur tulumu, yağmurluk) kendileri giymişler, kişisel temizliklerine ve çevrenin temiz

tutulmasına özen göstermeleri öğretilmiştir. Soğuk hava koşulları için temin edilen çizme, yağmurluk, tulum ve polar sayesinde çocukların öz bakım becerileri gelişmiş, kendi başlarına giyip-çıkarma alışkanlığı kazanmışlardır. Örneğin Ç4 kıyafetlerini kendi giyip-çıkararak *'Artık kıyafetlerimi kendim giyebiliyorum.'* yorumunda bulunmuştur. Çocuklar zorlandıklarında kolaylaştırıcı müdahalede bulunulmuş, sonuca kendilerinin ulaşması beklenmiştir. Böyle bir durumda Ç2 *'Öğretmenim sen diğer arkadaşlarıma yardımcı ol, ben artık kendim giyiyorum.'* isteğinde bulunmuştur.

Bu durum çocukların günlük kıyafetlerini, ayakkabılarını giyip-çıkarırken de gözlenmiştir. Çocukların uygulama sırasında öğrendikleri beceriler ve bilgileri günlük yaşama aktarabildikleri tespit edilmiştir. Görüşme formları ve öğretmen gözlemlerinde elde edilen bulgularda bu durumu desteklemektedir. Örneğin Ç6 sabah okula geldiğinde *'Öğretmenim bugün evden çıkarken kıyafetlerimi ben giydim. Annem bana karışmadı. Dışarıya çıkarken de ben giyeceğim.'* yorumunda bulunmuştur.

Orman okulu uygulamalarında doğada zaman geçirildiği için temizliğe önem verilmiştir. Çocuklar tuvalet ihtiyaçlarını alana yakın bir tuvalette gidermişler, temizliğe neden dikkat etmeleri gerektiği anlatılmıştır. İlk zamanlar çamurla oynamaktan çekinmişler, kıyafetlerini kirlenmemeye çalışmışlardır. Ç5 çamurla oynama konusundaki endişesini *'Öğretmenim ellerim çamur oldu ama yıkarsak geçer değil mi?'* şeklinde belirtmiştir.

Kıyafetler kirlense bile temizleneceği çocuklara aktarıldığında ve çamurla oynamak için daha çok girişimde bulunmuşlardır. Örneğin, Ç1 çamurla oynarken *'Kıyafetimiz kirlense bile öğretmenimiz yıkar hadi şuradan yuvarlanalım.'* cümlesini kurarak gerekli cesareti göstermiştir.

Sadece kişisel temizlik değil kullandıkları eşyaların temizliğine de dikkat etmişlerdir. Eşyaları çamurlu bırakmamaya özen gösterilmiştir. Örneğin Ç7 ortamda kullanılan malzemeler için *'Hadi biraz su getirelim, kürek kirlenmiş onu yıkayalım.'* isteğinde bulunmuştur.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların sosyal - duygusal gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

4.4.1. Uyumluluk

Orman okulu etkinliklerinin çoğu bireysel olarak planlansa da doğal yaşamın zorlayıcı ve mücadele gerektiren koşulları (yokuş çıkma, tırmanma, kazma, taşıma, yuvarlanma gibi) çocukları takım halinde hareket etmeye yönlendirmiştir. Örneğin kütüklerle oynadıkları bir oyunda Ç2 *‘Arkadaşlar kütükleri aşağıya taşıyalım mı?’* isteğinde bulunmuştur. Serbest zamanda kendi kurdukları başka bir oyunda Ç5 ise *‘Hep beraber kazıp kum çıkaralım. Daha büyük bir çukur olur o zaman.’* demiştir. Bu durum çocuklar arasındaki duygusal bağın güçlenmesine, iletişim becerilerinin artmasına ve takım ruhu oluşmasına zemin hazırlamıştır. Ç1 çıktığı ağaçtan inmekte zorlandığında *‘Arkadaşlar ağaçtan inmeme yardım eder misiniz?’* isteğinde bulunmuştur.

Orman okulu etkinliklerinde grup halinde hareket edilmesi gereken etkinliklere de yer verilmiştir. Örneğin Şekil 20’de görüldüğü gibi çocuklar güvenlik önlemleri alınmış, gerekli kuralların belirlendiği alanda dal parçasında ekmek pişirmektedirler. Ateş yakmadan önce grupça odun toplamışlar, ateşin etrafa dağılmaması için çevresine taş dizmişler ve ekmeklerin tutulması için gerekli olan dal parçalarını grup halinde araştırma yaparak bulmuşlardır. Bu grup etkinliklerinin çocuklar arasındaki iletişimi ve grup dinamiğini etkilediği gözlemlenmiştir.

Şekil 20. Ateşte ekmek pişirme etkinliği

Çocuklar orman okulu uygulamaları alanına giderken orman okulu formatında yer alan ormanın kapısını açma işlemini Şekil 21’de görüldüğü gibi sırayla gerçekleştirmişlerdir. Her hafta farklı bir kişi ormanın giriş kapısının anahtarını bulmaya çalışmış, diğer çocuklarda arkadaşlarına yardımcı olmuşlardır. Bu sayede çocuklarda bir sıra algısı oluşmuş ve arkadaşlarının haklarına saygı göstermeyi öğrenmişlerdir. Örneğin Ç1 kapıyı açtıktan sonra ‘*Ben tekrar ne zaman açacağım? Çadır kurunca ben açayım mı?*’ sorusunu sormuştur. Şekil 22’de ise dengede yürüme etkinliğinde çocukların sıralarını bekleyerek yürüdükleri görülmektedir.

Etkinlikler ve serbest zamanlarda gözlemlenen durumlarda ise çocuklar arkadaşlarına karşı hoşgörülü davranıp, kurallara uyarak sıralarını beklemişlerdir. Ç6 kazma-kürekle oynarken ‘*Arkadaşım ben kürekle çok oynadım, şimdi senin sıran geldi.*’ diyerek arkadaşlarına karşı hoşgörülü davranmıştır.

Şekil 21. Orman kapısını açma

Şekil 22. Dengede yürüme etkinliği

4.4.2. Toplumsal yaşam

Çocuklar orman okulu uygulama alanında hayvanlar, bitkiler ve ağaçlarla temas halinde bulunmuşlardır. Kurdukları bu temas ve etkileşimlerde merhametli davrandıkları gözlemlenmiştir. Ortama dâhil olan köpek, kedi gibi hayvanlarla yiyeceklerini paylaşmışlar, çiçeklere su vermişler, ağaçla tırmanırken dallarının kırılmaması için özen göstermişlerdir. Örneğin Ç4 Şekil 23’de yemek yerken ‘Öğretmenim benim yemeğim çok. Kalanı ben kediye vereceğim.’ demiştir. Ç2 ise ağaca çıkan arkadaşına ‘O çok ince. Ona basma arkadaşım.’ diyerek ağaç dallarını kırmaması konusunda arkadaşını uyarmıştır.

Arkadaşları düştüğünde veya arkadaşlarının zarar göreceğini düşündüklerinde yardımcı olmaya çalışmışlar, bir işte zorlanırken ona yardım etme girişimde bulunmuşlardır. Örneğin Ç3 ateş yakmak için odun toplarken ‘Tüm odunları sen taşıyamazsın, sana yardım etmeliyiz arkadaşım.’ diyerek hem kendisini hem arkadaşlarını odun taşıyan arkadaşlarına yardım etmeye teşvik etmiştir.

Şekil 23. Yemek yeme zamanı

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf dışı eğitim modellerinden olan orman okullarının çocukların dil gelişimine nasıl bir katkısı vardır?

4.5.1. İletişim

Orman okulu uygulamaları sırasında çocukların etkinlikler ve doğa olayları hakkında tartışmalara girdikleri gözlemlenmiştir. Bu tartışmalar çocukların yeni kelimeler kullanmalarını sağlamış, arkadaşlarıyla iletişim halinde bulunmalarına imkân vermiş ve dil becerilerini geliştirmiştir. Karar verme aşamasında bu tartışmaların sonucu etkili olmuştur. Örneğin Ç2 oyun oynarken *‘Bak eğer orayı eşersen benim yuvamı bozacaksın. Git başka yeri eş.’* diyerek kendi kişisel alanına müdahale edilmesini istememiştir. Ç4 ise kendisinden kullandığı büyütecisi isteyen arkadaşına *‘Şu an ben kullanıyorum görmüyor musun arkadaşım. Ama biraz beklersen işim bitince sana vereceğim.’* demiştir. Ç3 ise bu cevaba karşılık olarak *‘Tamam arkadaşım. Büyüteci az olduğu için sırayla kullanmalıyız, bitince bana vermelisin’* demiştir. Tartışmalar doğa olayları hakkında da yapılmıştır. Örneğin Ç3 ağaç yapraklarının sararıp yere düşmesi hakkında *‘Güneş kayboldu, rüzgâr olunca yapraklar yere düşüyor.’* derken, Ç5 ise *‘Güneş kaybolmaz ki bak bulutların arkasına saklanmış. Havalar soğuduğu için ağaçlar kendilerini korumak için*

yapraklarını döküyorlar.’ demiştir. Bu diyalogun sonunda beraber ağaç yapraklarını incelemişler, ortak fikirler ortaya çıkmıştır. Ç5 *‘Bak güneş kaybolursa bu yapraklar kurur muydu böyle arkadaşım’* derken, Ç3 *‘Kurumazdı tabi, haklısın arkadaşım’* diyerek tartışmayı sonlandırmıştır. Bu tartışmalar sayesinde çocukların farklı diyaloglara girdikleri gözlemlenmiş, dil gelişimlerini etkilediği belirlenmiştir.

Çocuklar orman okulu uygulama alanının sağladığı yapılandırılmamış ve müdahalesiz ortam sayesinde kendilerini rahat ifade etme imkânı bulmuşlardır. Örneğin Ç7 uygulama ortamında bulunduğunda *‘Ben buraya gelmeyi çok seviyorum çünkü istediğim gibi oyun oynayabiliyorum.’* yorumunda bulunmuştur. Sadece arkadaşlarıyla iletişim kurmakla kalmayıp ağaçlar ve çiçeklerle iletişim kuran çocuklarda belirlenmiştir. Örneğin Ç4 yaptığı gözlem sırasında *‘Sen su dökmedik diye yapraklarını mı buruşturdu güzel çiçeğimiz. Hemen sana su vereceğim’* diyerek su getirip çiçeği sulamıştır. Ç3 ise ağacın üzerinde gezen böceklerle bakarak *‘Böcekler sakın ağacın meyvelerine zarar vermeyin, onları biz yiyeceğiz’* demiştir. Bu sayede hem yorum yapma becerileri hem de kendilerini ifade etme yetenekleri gelişmiştir.

Şekil 24’de çocuklar bu yapılandırılmamış ortamda istedikleri gibi oyunlar oynamışlar, birbirleriyle ve çevredeki nesnelerle iletişim kurmuşlardır. Bu doğal ortamda kendilerini ifade ederken duygu, düşünce ve hayallerini olaylar ve nesnelere yansıtmışlar, bu durum dil gelişimlerini etkilemiştir.

Şekil 24. Çamurla kurulan oyun

5. TARTIŞMA, ÖNERİLER VE SONUÇ

5.1. Tartışma

Orman okulu uygulamalarının çocukların gelişimlerine katkısını inceleyen bu çalışmanın bulgularında, 7 hafta boyunca uygulanan etkinliklerin çocukların bilişsel gelişimlerine, motor gelişimlerine, sosyal-duygusal gelişimlerine, öz bakım becerilerine ve dil gelişimlerine farklı düzeylerde etki ettiği görülmüştür.

5.1.1. Bilişsel Gelişim

Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda orman okulu uygulamalarının çocukların motivasyonlarında ve bir işi bitirme konusundaki kararlılıklarında gelişimi hızlandığı görülmüştür. Bu durumun görülmesinin temel nedenleri arasında uygulamaların doğal ve yapılandırılmamış bir ortamda gerçekleştirildiği için özgür hareket etmeleri; bu sayede keşiflerde bulunmaları, gözlemler yapmaları, oyunlar oynamaları, karşılaştıkları sorunlara çözümler üretmeleri, verilen görevleri yerine getirmeleri gösterilebilir. Bu faaliyetlerin yaptıkları işe daha fazla yoğunlaşmalarını ve motive olmalarını, ilgi ve heyecan duymalarını sağladığı bulunmuştur. Benzer araştırmalarda, doğal ortamlarda bulunan çocukların bilişsel yeterliliğinin ve konsantrasyonlarının arttığı belirlenmiştir (Wells & Evans, 2003). Bu araştırma okul bahçesinde gerçekleştirildiği için çocukların motivasyonunu ve konsantrasyonunu dağıtıcı unsurlar ortaya çıkmıştır. Okuldan bağımsız, ormanda veya ağaçlık alanda gerçekleştirilecek olan uygulamalarda çocukların sürece daha iyi odaklanabileceği düşünülmektedir.

Çocukların doğada karşılaştıkları olaylar ve durumlar hakkında grup çalışmasında bulunarak, akranlarıyla iş birliği içinde çalışmalarda bulunup karşılaştıkları sorunlara çözümler ürettikleri gözlemlenmiştir. Bu durumun çocukların bilişsel gelişimini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Araştırmada bulunan bu bulgu alanyazındaki çalışmalar ile örtüşmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde çocuklar üzerine yapılan bir çalışmada (Anonymous, 2005),

çocukların orman okulu programına katıldıktan sonra bilimsel kavramları anlamada, ekip çalışmada, akranları ve yetişkinlerle işbirliği geliştirmede ve çatışma çözme becerilerini geliştirmede %27'lik bir artış gözlemlenmiştir. Ayrıca benlik saygısı, problem çözme becerileri, çevresel farkındalık ve öğrenmeye yönelik motivasyonlarında iyileşme belirlenmiştir (Blackwell, 2015a). Orman okulu faaliyetlerinin zorlayıcı koşullarının çocukları mücadele etmeye, işbirliği yapmaya, problemlere çözümler üretmeye yönlendirdiği görülmüştür. Kalabalık gruplarla yapılacak olan çalışmalarda işbirliği içinde hareket etme, problemlere beraber çözüm üretme ve neden-sonuç ilişkisi kurarak çözümlemelerde bulunma durumları daha belirgin ortaya çıkacaktır.

Orman okulu uygulamaları sırasında çocukların yaptığı keşif ve gözlemlerin çocukların bakış açılarını ve hayal dünyalarını genişlettiği görülmüştür. Bundan dolayı olaylara ve durumlara farklı açıdan bakmayı öğrenip, doğada bulunan nesnelerden yaratıcılıklarını kullanarak yeni şeyler ürettikleri belirlenmiştir. Forest School Wales (2009) tarafından yapılan araştırmada orman okulundaki deneyimlerin sınıf ortamından farklı olduğu belirtilmiştir. Bu deneyimlerin katılımcılara farklı bir bakış açısı kazandırma fırsatı sunduğu savunulmuştur. Araştırmada çocukların sert hava koşullarıyla karşılaştıkları, bu zorlu durumlarla mücadele etmeyi öğrendikleri gözlemlenmiştir. Bundan dolayı çocuklar yeni beceriler geliştirme çabasında bulunmuşlardır. Farklı hava koşulları ve zorlu durumların çocukların yaratıcılıklarını ve bakış açılarını daha zenginleştireceği düşünülmektedir.

5.1.2. Motor Gelişim

Orman okulu uygulamaları açık alanda, motor beceriler gerektiren faaliyetlerden oluşmaktadır. Çocuklar bu ortamda ağaçlara tırmanmışlar, yerde yuvarlanmışlar, zıplama-koşma hareketleri yaparak oyunlar oynamışlardır. Fjortoft (2004) orman okulu uygulamalarında çocukların gerçekleştirdiği koşma, zıplama, tırmanma gibi hareketler çocukların öğrenmesi için kullanılan en doğal ve en önemli yöntem olarak tanımlamıştır. Serbest hareketin aynı zamanda dayanıklılık, çeviklik, psiko-motor koordinasyon ve kas gücü gibi kritik fiziksel özelliklerin gelişimine de olumlu katkıda bulunduğunu savunmuştur. Alanyazındaki ve bu çalışmada ulaşılan

bulgulara göre açık havada gerçekleştirilen etkinliklerin hem öğrenme hem de fiziksel becerilerin gelişimine yardımcı olduğu söylenebilir. Maynard (2007) ise çocuklarda serbest hareketin özellikle ince motor gelişimi sağladığı gibi vücutlarının daha iyi kontrol edilmesine de olanak sağladığını belirtmiştir. Gelişen bu becerilerin yazma sırasında kalemin daha iyi kullanılması, sakın kalınması ve daha uzun süreli dikkati koruma gibi becerilerin gelişimi için gerekli olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada çocuklar haftanın sadece bir günü dışarıda bulunmuşlardır. Dolayısıyla belirtilen bu faaliyetleri kısıtlı zamanda gerçekleştirebilmişlerdir. Daha uzun planlamanın yapıldığı, çocukların dışarıda daha çok zaman geçirdiği araştırmalar bu konuda daha iyi bulgular sunacaktır.

Çocuklar orman okulu ortamında bahçe aletleri ve gündelik yaşam aletlerini aktif şekilde kullanmışlardır. Bu becerileri aletlerle ilk tanıştıklarında zayıf olsa da kullanım sıklıkları arttıkça becerilerinde gelişme olduğu gözlemlenmiştir. Bahçe aletleriyle yaptıkları kazı faaliyetlerinin ince motor gelişimlerine, taşıma faaliyetlerinin ise kaba motor becerilerini geliştirdiği düşünülmektedir. Araştırma bulgularına paralel olarak Green (2012) açık hava etkinliklerinin çocukların motor becerilerini geliştirerek yeni beceriler öğrenme ve becerilerini geliştirme fırsatları sunduğunu savunmaktadır. Green'e (2012) göre çocuklar bu ortamlarda yeni gördükleri araçları güvenli bir şekilde tutmayı ve kullanmayı öğrenmektedirler. Yine bu ortamda kendilerine oyun oluşturmak veya farklı amaçla kullanmak için malzeme toplarken parmak kaslarını geliştirdiklerini savunmuştur. Bu olaylar günlük olarak gerçekleştirilen fakat planlanmamış beceriler olarak tanımlanmıştır. Literatür bulguları ve araştırma sonuçları karşılaştırıldığında orman okulu uygulamalarında kullanılan araç gereçlerin, ortamda bulunan nesneleri kaldırma-taşıma faaliyetlerinin çocukların motor becerilerini geliştirdiği görülmektedir. Fakat bu çalışmada ülkemizdeki okul öncesi eğitime bakış açısı ve velilerin yaklaşımı nedeniyle uluslararası orman okulu uygulamalarında yer alan testereyle odun kesme, bıçak kullanma, matkap kullanma gibi faaliyetlere yer verilememiştir. Yine de çalışmada belirtilen aletlerin kullanımı ve çocukların giriştikleri faaliyetlerin çocukların motor becerilerini geliştirdiği gözlemlenmiştir.

5.1.3. Öz Bakım Becerileri

Orman okulu uygulamalarında çocukların yaparak-yaşayarak öğrenmesini esas alınmış ve planlamalar buna göre yapılmıştır. Bu sayede çocuklar karşılaştıkları zorlukları kendi çabalarıyla aşmayı öğrenmiş, kendi işini kendi yapmaya çalışmış, bağımsız çalışabilme ve grupla hareket edebilme becerilerini edinmiştir. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde orman okulu uygulamaları sayesinde çocukların, yetişkinlerden bağımsız olarak çalışma yapmaya alıştıkları, bu uygulamalarla diğer insanların kişisel alanları hakkında farkındalıklarının arttığı, akranlarıyla yeni bağlar ve arkadaşlıklar kurabildikleri ifade edilmiştir (Forest School Wales, 2009). Bu durumun oluşmasındaki en önemli faktörlerin çocukların risk almaya ve bireysel çalışma yapmaya yönlendirilmesinin olduğu düşünülmektedir. Yetişkin desteğinin sadece riskli durumlarda verilmesi de bu durumu oluşturan önemli olgulardandır.

Bu araştırmanın ortaya koyduğu bir diğer önemli bulguda ise yapılan uygulamalarda çoğu durumda yetişkin desteğine ihtiyaç duyarlarken, zamanla akran desteği almaya, ilerleyen zamanlarda ise tamamen kendi çabalarıyla gündelik işlerini yapmaya başladıkları gözlemlenmiştir. Bu durumun orman okulu uygulamalarının ve ortamının çocukları cesaretlendirici, özgüvenlerini artırıcı şekilde olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. O'brien ve Murray (2006) tarafından bu bulgularla benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Yapılan çalışmada başlangıçta içe dönük, korkulu ve sürekli yetişkin desteğine ihtiyaç duyan bir çocuğun uzun dönem orman okulu programına katıldıktan sonra kendine olan güvenin önemli ölçüde arttığını gözlemlemişlerdir. Çocuk ormanlık alanda risk almaya başlamış, bu durum arkadaşlarıyla iletişim kurmasını sağlamıştır. Bu durumun oluşmasını orman okullarının felsefe olarak çocukların zorluklarla mücadele etmesini, doğada ayakta kalabilmeyi ve doğal yaşamı anlamlandırmasını amaçlamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

5.1.4. Sosyal-Duygusal Gelişim

Bu çalışmadaki uygulamalar çocukların bireysel sorumluluk alırken hangi durumlara dikkat edeceklerini deneyimsel olarak öğrenecekleri şekilde planlanmıştır. Bir olaya başlamadan önce risk analizi yapmayı, olayın sonucunda neler olabileceğini tahmin etmeye çalışmışlardır. Tüm bunları belirlenen kurallar ve alan içerisinde gerçekleştirmişlerdir. Bu durumun çocukların özgüvenini arttırdığı, öz yönelimli öğrenme faaliyetlerini teşvik ettiği görülmüştür. Parks (2013) tarafından yapılan çalışmada bu bulgulara benzer olarak dışarıda oynamanın, çocukların risk durumlarını değerlendirmesi ve risk almayı öğrenmelerini sağladığı belirlenmiştir. Genç yaşta kabul edilebilir risk durumlarına maruz kalan çocukların gelecek yaşamlarında yanlış karar verme olasılıklarının daha düşük olduğu savunulmuştur. Çocuklar sınıf ortamında sınırlı risk durumlarıyla karşılaşmaktadır. Fakat doğada ortama her an değişik bir nesnenin veya canlının dahil olmasından dolayı risk unsurları değişmektedir. Çocukların bu faaliyetlerde risk unsurlarıyla karşılaşp, bu durumlarda nasıl başedeceklerini yaparak-yaşayarak öğrendikleri gözlemlenmiştir.

Orman okulunun yapısından kaynaklanan zorluklar ve doğayla mücadele gerektiren faaliyetler çocukları daha çok akranlarıyla iş birliği kurmaya, takım çalışması yapmaya, doğayla olumlu ilişki kurmaya ve saygı göstermeye yönlendirmiştir. Yapılan uygulamalar sayesinde çocukların doğayla ve canlılarla olumlu bağ kurduğu görülmüştür. Parks (2013) yaptığı çalışmada orman okulu uygulamalarının doğasında gruplar halinde işbirlikçi çalışmayı teşvik ettiğini savunmuştur. Bu tür faaliyetler, çocukların kendilerini tanımalarına, akranlarına değer vermelerine ve ilişki kurmalarına yardımcı olduğunu, iş birliği, sosyal etkileşimler ve paylaşımlar için birçok fırsat sunduğunu belirtmiştir. Orman okulu uygulamaları sırasında bir çocuk barınak inşa ederken akranlarından biri ona sormadan kütüğü kaldırıp ona getirerek yardım edebilmektedir. Doğa zorlayıcı koşullarından dolayı çocukları dolaylı yoldan iş birliği içinde çalışma yapmaya yönlendirmektedir. Bu durumun çocukların akranlarıyla olan iletişim ve bağlarını güçlendirdiği söylenebilir.

Çocuklar doğada bulundukça zamanla canlıların yaşam alanlarını daha iyi kavramaya başlamışlar, bu durum düşünceleriyle ve eylemleriyle kendini belirgin şekilde göstermiştir. Hayvanlarla ve canlılarla ilişki kurdukça onlara karşı daha merhametli davranmışlar, bu sayede doğaya ve hayvanlara karşı ön yargılarını yıkmaya başladıkları görülmüştür. Thomas ve Thompson (2004) tarafından yapılan bir çalışmada doğal ortamlarda bulunmanın çocukların rahatlamasına, sakinleşmesine ve aileleriyle, hayvanlarla etkileşimlerde bulunmalarına olanak sağlayarak çocukların sağlık düzeylerini arttırdığını ortaya koymuştur. Lester ve Maudsley (2006) ise yaptıkları çalışmada doğada oynamanın ruh sağlığını geliştirdiğini, çocuklar ve yetişkinlerde psikolojik sağlığın iyileşmesinde kritik bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalarda çocukların bu ortamda sürekli bulundukları için çevrede bulunan bitkileri ve hayvanları yakından tanıma, bağ kurma fırsatı buldukları söylenebilir. Bu sayede daha önce yanından geçip gittikleri canlılar, onlar için önemli hale gelmiş ve onlara saygı duymaya başlamalarını sağlamıştır.

5.1.5. Dil Gelişimi

Okul öncesi çocukları gelişimsel olarak merak ve öğrenme içerisindedirler. Bu durum orman okulu uygulamalarında kendini daha fazla göstermiştir. Çocuklar ortamın ve faaliyetlerin dinamik yapısından dolayı daha çok soru sormuşlar, daha çok arayış içinde bulunmuşlardır. Bu durum konuşma, tartışma, yorumlama, sorgulama, açıklamalarda bulunma, kendini ifade etme şeklinde kendini göstermiştir. Bu olayların dil gelişimine etki ettiği kabul edilebilir. Parks (2013) yaptığı çalışmada bu bulgulara benzer olarak orman okulu uygulamaları çocukların iletişim becerilerini geliştirdiğini savunmuştur. Çocukların duygularını, düşüncelerini ve ihtiyaçlarını sunduğu serbest ortam ve yaratıcı oyunlarla ifade etmelerini sağladığını belirtmiştir. Orman okulunun dinamik yapısının çocukların daha fazla merak duymasını, daha fazla soru sormasını sağladığı görülmektedir. Çocuklar bu sayede dil becerilerini daha aktif kullandıkları ve geliştirdikleri düşünülmektedir.

Çocuklar doğada yaptıkları faaliyetleri arkadaşlarına anlatırken veya oynayacakları oyunlar için arkadaşlarını ikna etmeye çalışırken açıklayıcı dili kullanmışlardır. Bu ortamı analiz etme, durumları açıklama ya da kendini ifade etme

şeklindeki durumlarda da gözlemlenmiştir. Bu durum Forest School Wales (2009) tarafından yapılan çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmaya göre çocuklar orman okulu uygulamalarıyla tartışmalarda ve oyunlar oluşturmada fikirlerine akranlarına açıkladıkları sonucuna varılmıştır. Çocukların bu ortamda dil becerilerini daha aktif ve çeşitli şekillerde kullandıkları görülmektedir. Bu durumun yeni kelimeler kullanmalarını, dil becerilerini geliştirmelerini sağladığı gözlemlenmiştir.

5.2. Öneriler

Orman okulları ile ilgili sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Detaylı bir planlamayla, uygulama öncesi ve sonrasında gözlemlerin gerçekleştirildiği, çocuklardan daha detaylı bilgi edinilebilen çalışmalar derinlemesine bilgi sağlayacaktır. Nixon (2015) orman okullarıyla ilgili yaptığı çalışma sonrasında nicel veri toplama yöntemiyle daha büyük bir grup üzerinde araştırma yapılmasını önermiştir. Lovell (2009) ise yaptığı çalışma sonrasında orman okulları aktivitelerinin daha eksiksiz ve detaylı değerlendirilmesi için boylamsal bir tasarım kullanılması gerektiğini belirtmiştir. İyi tasarlanmış bir boylamsal çalışmanın orman okulu etkinliklerinin uzun vadeli etkilerini inceleme olanağı vereceğini savunmuştur. Bu kapsamda, nicel ve boylamsal yapılacak araştırmaların orman okulu çalışmalarına farklı bir boyut getireceği açıktır.

Mevcut araştırma Elazığ ili Kovancılar ilçesiyle sınırlıdır. Sonraki araştırmalar Türkiye genelinde uygulanarak, daha geniş bir örnekleme ulaşılabilir. Lovell (2009) yaptığı çalışmada farklı sosyo-ekonomik ve kültürel geçmişlerden gelen katılımcıların deneyimlerini karşılaştırmanın, orman okulu uygulamalarının çocuklar üzerindeki etkisinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacağını belirtmiştir. Buna göre, örneklemin geniş olduğu, farklı sosyo-ekonomik ve kültürel çevrelerden oluşan gruplarla yapılacak olan çalışmaların daha sağlıklı sonuçlar vereceği görülmektedir.

Orman okulu uygulamaları günümüz teknoloji çağında daha çok benimsenmeli ve uygulanmalıdır. Süreci yönetmek ve veri toplamak zor olacağından en az bir yardımcı personel ile araştırmalar gerçekleştirilmelidir. Bu hem veri toplamayı

kolaylaştıracak hem de sürecin daha planlı yürütülmesini sağlayacaktır. Davis ve Waite (2015) tarafından yapılan çalışma sonrasında, orman okulu eğitimcileri ve sürece dahil olan herkes için sınırların, rollerin ve sorumlulukların soru işareti bırakmayacak şekilde belirlenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bu durumun planlama ve değerlendirmeye yönelik eleştirel bir bakış açısı oluşturabileceği, amaçların ve beklentilerin daha iyi bir şekilde paylaşılmasını sağlayacağı, bunun da çocuklar için açık ve tutarlı bir süreç oluşturacağını belirtmişlerdir. Bu bağlamda, orman okulu katılımcıların tümünün görevlerinin ve sorumluluklarının önceden belirlendiği bir ortamda , planlı ve programlı bir eğitim ortamı oluşturulacağı, değerlendirmenin daha objektif yapılabileceği ve çocuklar için açık ve tutarlı bir süreç oluşturacağı açıkça görülmektedir.

5.3. Sonuç

Bu araştırmada orman okulu öğrenme yaklaşımının çocukların gelişimlerine yönelik katkısı 9 haftayı kapsayacak etkinlikler uygulanarak incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma modeli benimsenmiş, durum çalışması kullanılmıştır. Anasınıfında eğitim gören 7 çocukla çalışma yapılmıştır. Uygulamalar öncesi çocukların orman, hayvan ve bitki kavramlarına bakış açıları ve ön bilgileri belirlenmiştir. Çocukların tamamının daha önce bir ormanda bulunmadığı, ormanda yer alan hayvanlar ve bitkiler hakkında ise sınırlı sayıda bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Çocukların gelişimine etkisi incelendiğinde ise, yaptıkları keşif ve gözlemler, doğada bulunan nesneleri yeniden yorumlama ve yeni nesneler oluşturma durumlarından dolayı yaratıcılıklarının geliştiği sonucuna varılmıştır. Bu faaliyetleri gerçekleştirirken yaptıkları işe yoğunlaştıkları, ilgi ve heyecan duydukları, bu sürecin motivasyonlarını arttırdığı gözlemlenmiştir. Orman okulu ortamında karşılaştıkları sorunları neden-sonuç ilişkisi kurarak kendileri çözmüşlerdir, bu sayede problemlere çözüm üretme yetenekleri gelişmiştir.

Çocuklar aktif olarak yer aldıkları etkinliklerde çeşitli eşyaları bir yerden bir yere taşımışlar, bahçe aletleri ve gündelik yaşam aletleri kullanmışlar, koşma, dengede yürüme, ağaca tırmanma ve çimlerde yuvarlanma gibi motor beceri isteyen

hareketler yapmışlardır. Gerçekleştiren bu faaliyetler çocukların motor gelişiminin ilerlemesini sağlamıştır.

Orman okulu uygulamalarında çocuklar çeşitli riskli durumlarla karşılaşmışlardır. Bu durumlara önlem almayı, kurallara uymayı ve sonuçları önceden tahmin etmeyi yaparak yaşayarak öğrenmişlerdir. Faaliyetlerde düzenli olmaya çalışıp, iş birliği içinde hareket etmişlerdir. Çocuklar doğaya çıkmadan önce soğuktan ve doğal ortam koşullarından etkilenmemek için giyinilen kıyafetleri kendileri giyinmişler, bu durumu zamanla gündelik hayatlarında da uyguladıkları gözlemlenmiştir. Faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanın ve kendi kullandıkları eşyaların temizliğine önem göstermişlerdir. Tüm bu durumlar çocukların öz bakım becerilerinin gelişmesini sağlamıştır.

Etkinlikler sırasında çocukların yardımlaşma içinde bulundukları, takım çalışması yaptıkları gözlemlenmiştir. Arkadaşlarına ve diğer canlılara karşı hoşgörülü yaklaştıkları, nezaket sözcükleri kullandıkları, kurallara uydukları, grup dinamiğine uyum sağladıkları görülmüştür. Bu durum sosyal-duygusal gelişimlerinin ilerlemesini sağlamıştır.

Orman okulu ortamında arkadaşlarıyla çeşitli durum ve konularda anlaşmazlık yaşadıkları, bu anlaşmazlıkları çeşitli çıkarımlarda bulunarak ve tartışarak çözdükleri gözlemlenmiştir. Bu durumlarda duygularını belirtme ve açıklamalarda bulunma için yeni kelimeler kullandıkları belirlenmiştir. Uygulama süreci içinde bulundukları bu iletişim hali dil gelişimlerini olumlu yönde etkilemiştir.

Alan yazındaki eksikler göz önüne alındığında, orman okulları ile ilgili nicel ve boylamsal çalışmalara ihtiyaç vardır. Ayrıca gelişim alanları odaklı çalışma az sayıda olduğu için bu yönde yapılacak yeni çalışmalardan elde edilecek bulguların alan yazına zenginlik katacağı açıktır. Son olarak, STEM (fen, teknoloji, mühendislik ve matematik), argümantasyon gibi bazı araştırma konularının orman okullarıyla birleştirilmesi ile ilgili yapılacak çalışmalar alan yazına farklı yön vereceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AÇEV (2009). 7 çok geç erken çocukluk eğitimin üzerine düşünce ve öneriler. İstanbul. 20/03/2018 tarihinde https://acev.org/wp-content/uploads/2017/11/7_cok_gec_erken_cocukluk_egitiminin_uzerine_dusunceler_ve_oneriler.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Ağyar, E., & Türkdönmez, A. (2014). *Çocuk ve çevre. Küçük çocuklar ve çevre eğitimi el kitabı* (Ed. Hülya Gülay Ogelman). Ankara: Eğiten Kitap.
- Aktürk, E. G. (2016). *Alternatif Anne*. 21/03/2018 tarihinde <http://alternatifanne.com/orman-anaokulu/> adresinden ulaşılmıştır.
- Akyüz, Y. (1992). Eğitimde çocuk - doğa ve çevre korunması ilişkileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12(1), 85-96.
- Amus, G. (2013). *Doğada Öğreniyorum*. 27/03/2018 tarihinde <http://www.dogadaogreniyorum.org> adresinden ulaşılmıştır.
- Anonim (2009). *Başka Bir Okul Mümkün Derneği*. 17/05/2018 tarihinde <http://www.baskabirokulmumkun.net> adresinden ulaşılmıştır.
- Anonim (2018). *Mersin Büyükşehir Belediyesi*. 10/10/2018 tarihinde <https://www.mersin.bel.tr/haber/turkiye-nin-en-buyuk-ve-kapsamli-orman-okulu-tarsus-ta-acildi#> adresinden ulaşılmıştır.
- Anonymous (2000). Environment-based education. *The national environmental education & training foundation*. Washington: DC.
- Anonymous (2005). *Effects of outdoor education programmes for children in California*. Palo Alto: American Institutes for Research.
- Artan, İ., & San Bayhan, P. (2014). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Assadourian, E., & Mastny, L. (2017). *Dünyanın durumu 2017 yeryüzü eğitimi: Değişen gezegende eğitimi yeniden düşünmek* (Çev. D. Kutluay). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Atasoy, E. (2006). *Çevre için eğitim: Çocuk doğa etkileşimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Atay, M. (2016). *Çocukluk döneminde gelişim 1*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Austin, C., Knowles, Z., & Sayers, J. (2013). *Investigating the effectiveness of forest school sessions on children's physical activity levels*. Liverpool: Liverpool John Moores University.
- Basile, C. G. (2000). Environmental education as a catalyst for transfer of learning in young children. *The Journal of Environmental Education*, 32(1), 21-27.
- Başal, H. A. (2015). *Okulöncesi ve ilkökul çocukları için uygulamalı çevre eğitimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baydar, N. G. (2009). *Bilimsel çalışmalarda etik kurallar seminer sunusu*. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Beames, S., Higgins, P. J., & Nicol, R. (2012). *Learning outside the classroom: Theory and guidelines for practice*. London: Routledge.
- Bilton, H. (2010). *Outdoor learning in the early years*. Londra: Routledge.
- Birinci, O. (2013). *İlkokul 3. sınıf hayat bilgisi dersine yönelik geliştirilen doğa eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin doğa algılarına etkisi*. Yüksek lisans tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Blackwell, S. (2005). Forest schools; if you go down to the woods today. *Horizon*.
- Blackwell, S. (2015a). *Impacts of long term forest school programmes on children's resilience, confidence and wellbeing*.

- Blackwell, S. (2015b). *The archimedes forest schools model*. Archimedes Earth Press.
- Bloom, B. S. (1964). *Stability and change in human characteristics*. New York: Willey.
- Borradaile, L. (2006). *Report to forestry commission Scotland and forest education initiative Scotland*. Forestry Commission Scotland.
- Bunting, C. (2006). *Interdisciplinary teaching through outdoor education*. Human Kinetics.
- Caferzat, D. S. (2015). *Merak Eden Çocuk*. 15/03/2018 tarihinde <http://merakedencocuk.com/2015/11/anaokulu-cocuklarini-disari-cikarin/adresinden-ulaşilmiştir>.
- Constable, K. (2017). *The outdoor classroom ages 3-7: Using ideas from forest schools to enrich learning*. Routledge.
- Cree, J., & McCree, M. (2012). A brief history of the roots of forest school in the UK. *Horizons*.
- Çelebi, M. (2002). *Doğa eğitimi etkinliklerinin, liderlik becerilerinin ortaya çıkarılmasındaki rolü*. Doktora tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(1), 79-88.
- Davis, B., & Waite, S. (2005). *Forest schools: An evaluation of the opportunities and challenges in early years final report*. University of Plymouth.
- Demiriz, S., & Dinçer, Ç. (2001). 5-6 yaş çocuklarının öz bakım becerilerinin cinsiyet ve okulöncesi eğitim alma durumlarına göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 11-19.
- Demiriz, S., & Dinçer, Ç. (2000). Examining the effect of mother's educational status in children's self-care abilities. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(1), 15-22.
- Deniz, M. E. (2017). *Erken çocukluk döneminde gelişim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Durmaz, Y. (2018). *Karşıyaka Haber*. 17/05/2018 tarihinde <http://www.karsiyakahaber.com/haber/turkiyenin-ilk-ve-en-buyuk-cocuk-orman-egitim-alani-karsiyakada/16652/> adresinden ulaşılmıştır.
- Erdoğan, M., & Eretnay, N. (2009). *22 adımda doğa eğitimi*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Esenlik, E., & Bolat, E. (2010). Klinik ve bilimsel araştırmalarda etik kurallar. *S.D.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 125-133.
- Ford, P. (1986). Outdoor education: Definition and philosophy. 05/03/2018 tarihinde <https://eric.ed.gov/?id=ED267941> adresinden ulaşılmıştır.
- Forest School Associations (2011). *Forest School Association*. 25/07/2018 tarihinde <http://www.forestschoollassociation.org/full-principles-and-criteria-for-good-practice/> adresinden ulaşılmıştır.
- Forest School Association (2016). *Forest School Association*. 10/02/2018 tarihinde <https://i1.wp.com/www.forestschoollassociation.org/wp-content/uploads/2013/01/P9284178.jpg?ssl=1> adresinden ulaşılmıştır.
- Forest School Wales (2009). *A guide to forest school in wales*. Forestry Commission Wales.
- Gander, M., & Gardiner, H. (2015). *Çocuk ve ergen gelişimi (Yayıma hazırlayan: Bekir Onur)*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Gleason, J. B. (1993). *The development of language*. New York: Macmillan.
- Green, S. (2012). *The outdoor classroom ages 3-7*. New York: Routledge.

- Gülay, H., & Özcanar, M. (2010). Okul öncesi dönem çocukları için çevre eğitimi etkinlikleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Güleş, F., & Erişen, Y. (2013). Okul öncesi eğitimde fiziksel çevre standartlarını belirleme: Paydaş görüşlerine dayalı bir analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 129-138.
- Higgins, P., & Nicol, R. (2002). *Outdoor education: Authentic learning in the context of landscapes*. Kinda Education Centre.
- Hommann, M., & Weikart, D. (2000). *Küçük çocukların eğitimi. Okulöncesi ve çocuk bakım programları için etkin öğrenme uygulamaları*. (Çev. S. Kohen, & Ü. Öğü) İstanbul: Hisar Eğitim Vakfı.
- Kansu, N. A. (2017). *Pedagoji tarihi*. Ankara: Telgrafhane Yayınları.
- Karadoğan, S. (2016). Eğitimde sınıf-okul dışı öğrenme uygulamaları ve yaşanan sorunlar. *Recep Aksu (Ed.) içinde, Türkiye’de Eğitim Sorunlarına Yönelik Akademik Değerlendirmeler-I* (s. 47-84). Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Kartal, H. (2007). Erken çocukluk eğitimi programlarından anne-çocuk eğitim programı’nın altı yaş grubundaki çocukların bilişsel gelişimlerine etkisi. *İlköğretim Online*, 6(2), 234-248. 20.04.2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/ilkonline/issue/8604/107171> adresinden ulaşılmıştır.
- Kaymaz, M. (2005). *Türkiye’de okulöncesi eğitiminin fayda-maliyet analizi*. AÇEV.
- Knight, S. (2012). Can forest school act as a spur to better quality outdoor experiences? *TACTYC: Association for the Professional Development of Early Years Educators*. 10.06.2018 tarihinde <http://www.tactyc.org.uk/pdfs/Reflection-Knight.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Konya, S. (2007). *Kubaşık öğrenme etkinliklerinin beş yaş grubu öğrencilerinin özbakım becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesi*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lester, S., & Maudsley, M. (2006). *Play naturally: A review of children's natural play*. London: NCB.
- Lindon, J. (1999). Run the risk. Nursery world. *Nursery World*.
- Louv, R. (2017). *Doğadaki son çocuk*. TÜBİTAK .
- Lovell, R. (2009). *An evaluation of physical activity at forest school*. Edinburgh: The University of Edinburgh.
- MacEachren, Z. (2013). The canadian forest school movement. *Learning Landscapes*, 7(1), 219-233.
- Marshall, G. (2013). *How to grow a school forest: A handbook for Wisconsin educators*. Winconsin: University of Winconsin.
- Massey, S. (2013). *The benefits of a forest school experience for children in their early years*. Worcestershire LEA.
- Maynard, T. (2007). Forest schools in great Britain: An initial exploration. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 8(4), 320-331.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Milli eğitim bakanlığı temel eğitim genel müdürlüğü: Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2011). *Çocuk gelişimi ve eğitimi : Erken çocukluk eğitiminde temel ilkeler*. Ankara: MEB.
- Miller, J. G. (1994). Cultural diversity in the morality of caring: Individually oriented versus duty-based interpersonal moral codes. *Cross-Cultural Research*, 28(1), 178-192.

- Mohan, H. (2008). *Okul öncesi dönemde belirli günler ve haftalara yönelik şarkı dağarcığı ile ilgili öğretmen görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Murray, R., & O'Brien, L. (2005). *'Such enthusiasm – a joy to see': An evaluation of forest school in England*. New Economics Foundation.
- Nawaz, H., & Blackwell, S. (2014). Perceptions about forest schools: Encouraging and promoting archimedes forest schools. *Academic Journals*, 9(15), 498-503.
- Nixon, C. (2015). *Remembering why forest schools are important: Nurturing environmental consciousness in the early years*. Montreal: McGill University.
- Nuhoğlu, H., & Ceylan, R. (2012). Okul öncesi öğretim programında yer alan amaç ve kazanımların bilimsel temel süreç becerileri açısından değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (34), 112-127.
- O'Brien, L., & Murray, R. (2007). Forest school and its impacts on young children: Case studies in Britain. *Urban Forestry & Urban Greening*, 6(4), 249-265.
- O'Brien, L., & Murray, R. (2006). *A marvellous opportunity for children to learn; A participatory evaluation of forest schools in wales and england*. Forestry Commission England.
- Ok, G. (2016). *Doğa eğitimi etkinliklerinin ilköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutum ve bilgi düzeylerine etkisi*. Doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Oktay, A. (1999). *Marmara üniversitesi anaokulu/ anasınıfı öğretmeni el kitabı*(Editör: Rengin Zembat). İstanbul: Ya-Pa.
- Oktay, A. (2000). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Oktay, A., & Polat Unutkan, Ö. (2005). *Okul öncesi eğitimde güncel konular*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Okur Berberoğlu, E., & Uygun, S. (2013). Sınıfdışı eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişim durumunun örgün ve yaygın eğitim kapsamında incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 32-42.
- Onur, B. (2016). *Çocuk çevre doğa: Çevre ve yurttaşlık eğitimi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Özer, D. S., & Özer, M. (2016). *Çocuklarda motor gelişim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özdoğan B. (2000) *Çocuk ve oyun*, Ankara: Anı Yayınları.
- Öztürk, Ş. (2009). Okulda eğitimle bütünleştirilmiş mekan dışı eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 181, 131-145.
- Parks, K. C. (2013). *This is our classroom: A teacher's guide to forest school at kent country parks*. Kent Country Council.
- Pavey, B. (2006). *The forest school and inclusion; a project evaluation*. University of Glamorgan.
- Poyraz, H. (2003). *Okulöncesi dönemde oyun ve oyuncak*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Poyraz, H., & Dere Çiftçi, H. (2011). *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ramazan, O., & Demir, S. (2011). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 36–48 aylık çocukların bilişsel gelişim düzeyleri. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1(2), 83-98.
- Roe, J., Aspinall, P., & Thompson, C. (2009). *Forest school: evidence for restorative health benefits in young people*. Forestry Commission Scotland.

- Salmi, H. (1993). Science centre education. Motivation and learning in informal education. 15/04/2018 tarihinde <https://eric.ed.gov/?id=ED363613> adresinden ulaşılmıştır.
- Seldin, T. (2013). *Montessori yöntemiyle - harika çocuk nasıl yetiştirilir?*. Kaknüs Yayınları.
- Slade, M., Lowery, C., & Bland, K. (2013). Evaluating the impact of forest schools: A collaboration between a university and a primary school. *Support for Learning*, 28(2), 66-72.
- Stasiuk, P. (2017). 20/05/2018 tarihinde <http://denmark.dk/en/meet-the-danes/forest-preschools/> adresinden ulaşılmıştır.
- Stevenson, R. B. (2007). Schooling and environmental education: contradictions in purpose and practice. *Environmental Education Research*, 13(2), 139-153.
- Şahin, D. (2014). Erken çocukluk dönemine yönelik temel eğitim programları ve yaklaşımlar. İ. H. Diken (Ed.) içinde, *Erken Çocukluk Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şimşek, A., & Kaymakçı, S. (2015). *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Taylor, A., & Kuo, F. (2009). Children with attention deficits concentrate better after walk in the park. *Sage Journals*, 12(5), 402-409.
- Thomas, G., & Thompson, G. (2004). *A child's place: Why environment matters to children. A Green Alliance/Demos report*.
- Trawick-Smith, J. (2014). *Erken çocukluk döneminde gelişim* (Çev. Edt. Berrin Akman). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tsai, J.-T. (2006). *The identification of the components for an outdoor education curriculum in taiwan*. USA: Indiana University.
- Wells, N., & Evans, G. (2003). A buffer of life stress among rural children. *Environment and Behavior*, 35(3), 311-330.
- White, J. (2008). *Playing and learning outdoors: Making provision for high quality experiences in the outdoor environment*. New York: Rotledge.
- Wilson, R. A. (1996). Environmental education programs for preschool children. *The Journal of Environmental Education*, 27(4), 28-33.
- Yalçın, F. (2017). Doğanın kalbinde oyun temelli eğitim: Orman okul yaklaşımı. E. A. Acar (Ed.) içinde, *Erken Çocukluk Eğitimi Mozaigi* (s. 371-385). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yardımcı, E. (2009). *Yaz bilim kampında yapılan etkinlik temelli doğa eğitiminin ilköğretim 4 ve 5. sınıftaki çocukların doğa algılarına etkisi*. Yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi .
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7-9. 10.07.2018 tarihinde <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326/1485> adresinden ulaşılmıştır.
- Yılmaz, S., & Olğan, R. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının doğaya yakınlık (biyofili) seviyelerinin araştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1106-1129.
- Yolaç, A. (1949). *Açık hava eğitimi*. Milli Eğitim Basımevi.
- Zaichkowsky, L., & Martinek, T. (1980). *Growth and development; the child and physical activity*. Londra: Aziz Louis.

Zembat, R. (2005). Okul öncesi eğitimde nitelik. A. Oktay, & Ö. Polat Unutkan (Ed.) içinde, *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* (s. 25-44). İstanbul: Morpa.

EKLER

Ek-1: Genel Bilgi Formu

GENEL BİLGİ FORMU

Çocuğun Adı-Soyadı:

Doğum tarihi: / /

1.Çocuğun Yaşı (Ay olarak):.....

2.Çocuğun Cinsiyeti: ☐ Erkek ☐ Kız

3.Ann-Baba Yaşı:

Anne

Baba

28 yaş ve altı.....

()

()

29-39 yaş.....

()

()

40-49 yaş.....

()

()

50 yaş ve üstü.....

()

()

4.Ann-Babanın öğrenim düzeyi:

Anne

Baba

Okur-yazar değil

()

()

Okur-yazar ve ilkokul mezunu

()

()

Lise mezunu

()

()

Üniversite mezunu

()

()

5. Ann-Baba çalışma durumu :

Anne

Baba

Çalışıyor

()

()

Çalışmıyor

()

()

6. Çocuk ne kadar süredir bir okul öncesi eğitim kurumuna devam ediyor?

☐ 0-6 ay☐ 7-12 ay☐ 13-18 ay☐ 19-24 ay

Ek-2: Uygulama İzni

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 79137285-604.01.01-E.19784030
Konu : Araştırma İzni

22.11.2017

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) 09/11/2017 tarih ve 26350463-044-E.10029 sayılı yazınız,
b) Valilik Makamının 18/11/2017 tarih ve 79137285-604.01.01-E.19553498 sayılı onayı.

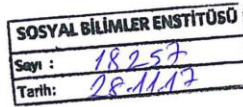
Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı 16113001 numaralı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Ömer DİLEK'in "Orman Okullarının Çocukların Gelişim Alanlarına Etkisi" konulu tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla yapacağı anket çalışması için izin isteği ilgi (a) yazınız ile bildirilmiştir.

Söz konusu anket çalışmasının, Müdürlüğümüze bağlı İlimiz Kovancılar İlçesinde bulunan Karınca İlkokulu Anasınıfı öğrencilerine yönelik uygulanabilmesi için Valilik Makamından alınan ilgi (b) onay ve uygulanacak anket formları ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Feyzi GÜRTÜRK
Milli Eğitim Müdürü

Ek:
1- Makam Onayı (1 sayfa)
2- Anket (4 sayfa)

Müvenli Elektronik İmza ile Aynıdır.
23.11.2017
Peyman BAYRAZ
Müdür

Akpınar M. Kolordu C. NO:5 23100 /ELAZIĞ
Elektronik Ağ: <http://elazig.meb.gov.tr>
e-posta: elazigmcm@mcb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ahmet AKARSU-V.H.K.İ
Tel : (0 424) 238 50 24
Faks : (0 424) 233 36 70

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1234-3c8c-33c8-9bc9-ed26 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 79137285-604.01.01-E.19553498
Konu : Araştırma İzni

18.11.2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :a) MEB'e Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik
İzinleri 2012/13 sayılı Genelgesi.

b)Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün
09/11/2017 tarih ve 26350463-044-E.10029 sayılı yazısı.

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
161113001 numaralı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Ömer DİLEK'in, "Orman
Okullarının Çocukların Gelişim Alanlarına Etkisi" konulu tez anket çalışmasına veri
oluşturmak amacıyla yapacağı anket çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı İlimiz Kovancılar
İlçesinde bulunan Karınca İlkokulu Anasınıfı öğrencilerine yönelik anket ve uygulama izin
isteği, ilgi (b) yazı ile bildirilmiştir.

Konu ile ilgili olarak Müdürlüğümüz AR-GE Biriminde MEB'e bağlı Okul ve
Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama
Genelgesi'ne bağlı olarak oluşturulmuş olan Bilimsel Araştırma İzni Değerlendirme
Komisyonu 17/11/2017 tarihinde Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesi AR-GE
Biriminde toplanarak başvuru hakkında gerekli incelemeyi yapmıştır. Söz konusu anket
çalışmasının Müdürlüğümüze bağlı İlimiz Kovancılar İlçesinde bulunan Karınca İlkokulu
Anasınıfı öğrencilerine yönelik gönüllülük esasına dayalı, okul idaresinin bilgisi dahilinde,
çalışmaların eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde 2017-2018 eğitim öğretim yılı içerisinde
yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Selami ÇİÇEK
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
18.11.2017
Feyzi GÜRTÜRK
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.
20.11.2017
Peyman DÖREÇİ
Memur

Akpınar Mah.Kolordu Cad.No:5 23100 /ELAZIĞ
Elektronik Ağ: <http://elazig.meb.gov.tr>
e-posta: elazigmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A.AKARSU-V.H.K.İ.
Tel : (0 424) 238 50 24
Faks : (0 424) 233 36 70

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5b56-4fce-35a6-86a2-0900 kodu ile teyit edilebilir.

Ek-3 Uygulama öncesi sorular

Adı-Soyadı:	Tarih:
1-Orman nedir? Daha önce ormanda bulundun mu? / bulunduysa ormanda neler vardı?	
2-Hayvanlar sadece ormanda mı yaşar? Orman da hangi hayvanlar vardır? Ya bitkiler? Farklı bitkiler gördün mü? Bunlar nelerdir?	
3-Okulumuzun bahçesinde hangi canlılar yaşıyor? İsimlerini söyler misin?	
4-Okulumuzun bahçesi sence orman gibi mi? Evet veya hayır. Neden?	

Ek-4 Faaliyet değerlendirme formu (bireysel)

Orman Okulu Lideri:			
Oturum tarihi:	Oturum zamanı	Öğrenci adı:	Öğrenci yaşı:
Durum (Hava durumu, barınma vb.) :			
Aktiviteler (bina barınağı, çevre keşfi vb.) :			
Bu faaliyetlerden nasıl bir gelişim bekliyorsunuz?			
Hedeflenen gelişimleri gerçekleştirmede ne kadar başarılıydı?			

Ek-5 Faaliyet değerlendirme formu (genel)**Ön hazırlık:****5N****Ne** yapacaksınız:**Nerede** Etkinliğin gerçekleştiği mekan (okul bahçesi, koru..vb):**Ne zaman** Tarih, saat, ayırdığınız toplam süre:**Nasıl** Yapacağınız etkinliğin/gezinin özeti:**Neden:****Sınıf dışı etkinliği sonrası değerlendirme:**

Ek-6 Gelişim gözlem formu

Adı-Soyadı:		Temel Değerlendirme	
		Devam Eden Değerlendirme	
Tarih:		Özetleyici Değerlendirme	
Genel yorumlar ve gözlemler:			
GELİŞİM ALANI	KRİTER	KRİTER	
Benlik Saygısı ve Güven	Yeni şeyler denemek istiyor	Kendi ihtiyaçlarına duyarlılık vardır	
	Öğrenmeye / katılmaya hevesli	Başarısızlığa tahammül ediyor	
	Risk almaktan mutluluk duyuyor	Başkalarına merhamet ediyor	
	Kendini ifade ediyor	Kendini güvende hissediyor	
	Karar vermekten mutluluk duyuyor	Liderlik yapmak yerine, lidere uymayı tercih ediyor	
Sosyal Beceriler	Başkalarıyla pazarlık yapıyor	Tartışmalara katkıda bulunuyor	
	Mizah kapasitesi var	Olumlu ilişkiler kuruyor	
	Bekleyebiliyor ve sıraya geçiyor	Kendi haklarını ve ihtiyaçlarını belirtiyor	
	Çıkar ilişkisi kuruyor	Bir takımın parçası olarak çalışabiliyor	
Dil ve İletişim	Sırasını bekleyip konuşuyor	Yetişkinlerle göz teması kuruyor	
	Talimatları dinliyor	Akranlarıyla fikirlerini paylaşıyor	
	Kelimelerin anlamlarını genişletiyor	Düzeyle tartışmalar gerçekleştiriyor	
	Deneyimler üzerine düşünmek için dili kullanıyor	Hikâyeleri, şarkıları, şiirleri dinliyor ve yorumluyor	
Motivasyon ve Konsantrasyon	Dikkatini koruyor	İlgili ve heyecanlı	
	Sorular soruyor	Zaman içerisinde kavram geliştiriyor	
	Verilen işe uzun süre yoğunlaşabiliyor	İşini iyi ve kusursuz yapmak için zaman ayırıyor	
Fiziksel Beceriler	İyi kaba motor becerilere sahip	Mekânsal farkındalığı iyi	
	İyi ince motor becerilere sahip	Fiziksel farkındalığı iyi	
	Kendinin ve diğerlerinin fiziksel alanı hakkında farkındalık gösteriyor	Mekâna ve mekândaki engellere uyum sağlıyor	
Öz bakım Becerileri	Giysilerini giyip, çıkarabiliyor	Düğmelerini açıp, kapayabiliyor	
	Ayakkabılarını giyip, çıkarabiliyor	Beslenme sırasında uygun araç ve gereçleri kullanabiliyor	
	Temel güvenlik kurallarını biliyor	Çevre temizliğiyle ilgili araç ve gereçleri kullanabiliyor	

Ek-7 Veli İzin Formu**UYGULAMA İZİN FORMU**

Okulumuz anasınıfı öğrencilerine yönelik, Valilik ve Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınarak okulumuz bahçesinde orman okulu uygulamaları gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu uygulamalar boyunca çocuklardan veri toplanması ve gelişimlerinin izlenmesi için video ve fotoğraf kayıtları alınacaktır.

Yukarıdaki bilgileri eksiksiz olarak okudum ve anladım.

Velisi olduğum İlkokulu sınıfında eğitim gören oğlum/kızım'in video ve fotoğraf kayıtlarının alınmasına,

- ☐ İzin veriyorum.
☐ İzin vermiyorum.

Bilgilendirmeyi yapanın;

Velinin;

Adı ve Soyadı :

Adı ve Soyadı :

Tarih : .../.../....

Tarih : .../.../....

İmza :

İmza :

Ek-8 Etkinlik Planları

ÇEVREMİ KEŞFEDİYORUM ETKİNLİĞİ

Materyaller: Büyüteç, Ahşap nesneler, Doğada bulunan nesneler

Öğrenme Süreci:

Ön hazırlık

İlk hafta bulundukları bölgeyi keşfetmeleri için büyüteç ve oyunlar kurabilecekleri, zaman geçirebilecekleri ahşap nesneler temin edildi. Alanda bulunan bitkilerden ve hayvanlardan zehirli olanlar var mı diye araştırma yapıldı ve ona göre planlar oluşturuldu.

Önlem

Çalışmadan önce alan gezildi, tehlikeli oluşturabilecek durumlar incelendi ve önlemler alındı. Herhangi bir sağlık sorunu için ilk yardım seti temin edildi.

5N: Ne yapacaksınız: Büyüteçler ile çevreyi keşfederek bulunduğumuz alandaki bitkileri, ağaçları ve hayvanları keşfetmeye çalışacağız. Serbest zamanda ise çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilecekleri ahşap nesneler ve doğada bulunan nesneler ile oyunlar oynamalarına fırsat verilecek.

Nerede Etkinliğin gerçekleştiği mekân (okul bahçesi, koru, vb.): Okul bahçesi

Ne zaman Tarih, saat, ayırdığınız toplam süre: 30.11.2017, 10.00-14.00 arası, toplam 4 saat

Nasıl Yapacağınız etkinliğin/gezinin özeti: Bahçeye girmeden önce yolda duraklarımızı belirledik. Ardından çocuklara ormanın bir kapısı ve bu kapının bir anahtarı olduğu söylenip, yerden bir anahtar bulup kapıyı açmayı denemeleri istendi. Bu çocuklar için çok ilgi çekici bir olay oldu. Kapıyı açtıktan sonra bulunduğumuz alan hakkında bilgi verip, çevre duyarlılığı konusunda konuştuk. Ardından daire olup hepsinin gözlerini kapatmalarını istendi ve avuçlarına büyüteçleri bırakıldı. Gözleri kapalı şekilde nesneyi inceleyip tahminlerde bulundular. Büyüteç cevabını aldıktan sonra gözlerini açmaları istendi ve büyüteçlerle neler yapabileceğimiz soruldu. ‘İnceleme yapabiliriz’, ‘ateş yakabiliriz’ gibi cevaplar aldıktan sonra bugün büyüteçler ile çevremizi keşfedeceğimizi, büyüteçle inceleme yaparken çevrede

gördükleri ilginç ve ilgi çekici olayları göstermeleri istenildi. Merakla etrafa dağılıp incelemeye başladılar. İncelemelerden sonra okuldan getirdiğimiz ahşap nesneler ile oyunlar oynadılar. Bu oyunlara çevredeki nesneleri de dâhil ettiler.

Neden: Bu etkinliğin gerçekleştirilmesindeki amaç çocukların çevrelerini tanımaları ve oyun kurmanın hazzını yaşamalarıydı. Yapılandırılmış materyalden ziyade doğal nesneler ile oyun kurmanın zevkini ilk defa tadan çocuklar vardı. Bu yüzden bu etkinlik onlar için ilgi çekici ve eğlenceliydi.

Amaç ve Kazanımlar:

Bilişsel gelişim kazanım ve göstergeleri

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

Göstergeleri:

1. Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
2. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar.
3. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Kazanım 2:Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.

Göstergeleri:

3. Gerçek durumu inceler.

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

Göstergeleri:

1. Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.

Kazanım 5: Nesne ya da varlıkları gözlemler.

Göstergeleri:

1. Nesne/varlığın adını söyler.
2. Nesne/varlığın rengini söyler.
3. Nesne/varlığın şeklini söyler.
4. Nesne/varlığın büyüklüğünü söyler.
5. Nesne/varlığın uzunluğunu söyler.

Kazanım 10: Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.

Göstergeleri:

1. Nesnenin mekândaki konumunu söyler.

Dil Gelişimi Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

Göstergeleri:

1. Sözel yönergeleri yerine getirir.
2. Dinledikleri/izlediklerini açıklar.
3. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.

Kazanım 8: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.

Göstergeleri:

1. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar.
2. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir.
3. Dinledikleri/izlediklerini başkalarına anlatır.

Sosyal ve Duygusal Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 3: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.

Göstergeleri:

1. Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.
2. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır.
3. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.

Motor Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.

Göstergeleri:

1. Nesneleri toplar.
3. Nesneleri üst üste dizer.
4. Nesneleri yan yana dizer.
5. Nesneleri iç içe dizer.
10. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir.

Öz bakım Becerileri Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 2: Giyinme ile ilgili işleri yapar.

Göstergeleri:

1. Giysilerini çıkarır.
2. Giysilerini giyer.
3. Ayakkabılarını çıkarır.
4. Ayakkabılarını giyer.

5. Düğme açar.

6. Düğme kapar.

Kazanım 3: Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar.

Göstergeleri:

1. Ev/okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır.

2. Ev/okuldaki eşyaları toplar.

DOĞADA ATEŞ YAKMA VE YEMEK PİŞİRME ETKİNLİĞİ

Materyaller: Mısır, portatif ocak, ahşap nesneler, merdiven, doğada bulunan nesneler

Öğrenme Süreci:

Ön hazırlık

Ateşte mısır pişirileceği için ateş yakılacak alanda gerekli önlemler alındı.

Merdivende yürüme ve dengede kalma oyunu için merdiven temin edildi ve gerekli önlemler alındı.

Önlem

Ateş yakılacak alanda bitkilerin olmamasına ve ateşin yerle temas etmemesi için önlemler alındı.

5N: Ne yapacaksınız: Ahşap bloklardan geometrik şekiller yapılacak ve merdivende denge sağlama ve yürüme etkinliği yapılacak. Bu etkinlikten sonra isteyen büyüteç ile keşifler yapabilecek, isteyen serbest oyunlar oynayabilecek. Ardından ateşte mısır pişirilecek.

Nerede Etkinliğin gerçekleştiği mekân (okul bahçesi, koru, vb.): Okul bahçesi

Ne zaman Tarih, saat, ayırdığınız toplam süre: 05.12.2017, 10.00-14.00 arası, toplam 4 saat

Nasıl Yapacağınız etkinliğin/gezinin özeti: Bahçeye giderken ilk haftadaki gibi durak yerlerinde durup, ormanın kapısı açılarak alana girilecek. Ardından sınıftan getirdiğimiz ahşap nesneler ile geometrik şekiller oluşturarak sınıfta öğrendiklerimiz pekiştirilecek. Ahşap nesneler yerine doğadaki nesnelerde alternatif olarak kullanılabilir. Daha sonra ahşap merdiveni çukur bir alana yatırarak yürüme ve dengede kalma etkinliği yapılacak. Ateşte mısır pişirilmesi için gerekli önlem ve hazırlıklar yapılacak. Son olarak ise serbest oyunlar için süre verilecek.

Neden: Ahşap nesneler ile geometrik şekiller oluşturmamızın nedeni sınıfta çocukların çalışma kâğıtlarında yaptıkları, görüp-dokunamadıkları geometrik şekilleri daha iyi tanımaları ve kavramalarını sağlamak amaçlanmıştır. Merdiven ile yapacağımız etkinlikte ise çocukların gelişim dönemlerini göz önünde bulundurarak, motor becerilerini ve denge hareketleri iyileştirmek amaçlanmıştır. Hem gelişimleri için hem de eğlenmeleri için bu etkinlik planlanmıştır. Ateşte mısır pişirme faaliyetiyle ise çocukların doğada nasıl ateş yakmaları gerektiğini, ne gibi önlemler almaları gerektiğini göstermek için uygulanmıştır. Serbest zaman etkinliği çocukların yaratıcılıklarını ortaya koymaları için tercih edilmiştir.

Amaç ve Kazanımlar:

Bilişsel Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

Göstergeleri:

1. Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
2. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar.
3. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Kazanım 4: Nesneleri sayar.

Göstergeleri:

1. İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar.

Kazanım 8: Nesne ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

Göstergeleri:

2. Nesne/varlıkların şeklini ayırt eder, karşılaştırır.

Kazanım 12: Geometrik şekilleri tanıır.

Göstergeleri:

1. Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler.
2. Geometrik şekillerin özelliklerini söyler.
3. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.

Dil Gelişimi Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 3: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.

Göstergeleri:

1. Düz cümle kurar.

2. Olumsuz cümle kurar.
3. Soru cümlesi kurar.

Kazanım 7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

Göstergeleri:

1. Sözel yönergeleri yerine getirir.

Sosyal ve Duygusal Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 7: Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler.

Göstergeleri:

1. Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar.
2. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.

Motor Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Yer değiştirme hareketleri yapar.

Göstergeleri:

1. Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar.
2. Yönergeler doğrultusunda yürür.
3. Yönergeler doğrultusunda koşar.

Kazanım 2: Denge hareketleri yapar.

Göstergeleri:

4. Başlama ile ilgili denge hareketlerini yapar.
5. Durma ile ilgili denge hareketlerini yapar.
8. Bireysel ve eşli olarak denge hareketleri yapar.
9. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.
10. Denge tahtası üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.

Öz bakım Becerileri Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 2: Giyinme ile ilgili işleri yapar.

Göstergeleri:

1. Giysilerini çıkarır.
2. Giysilerini giyer.
3. Ayakkabılarını çıkarır.
4. Ayakkabılarını giyer.
5. Düğme açar.
6. Düğme kapar.

Kazanım 7: Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur.**Göstergeleri:**

1. Tehlikeli olan durumları söyler.
2. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler.
3. Temel güvenlik kurallarını bilir.
5. Herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.

KUŞ YUVASI YAPMA ETKİNLİĞİ

Materyaller: Kuş yuvası, boya, doğada bulunan nesneler

Öğrenme Süreci:

Ön hazırlık

Kuş yuvaları ve boya temin edildi.

Önlem

Kuş yuvalarının çocuklar için risk oluşturup-oluşturmadığı kontrol edildi. Çivili alanlar zarar vermeyecek şekilde düzenlendi. Kullanılacak boyanın çocuklara zararı olup-olmadığı araştırıldı.

5N: Ne yapacaksınız: Temin edilen kuş yuvaları çocuklar tarafından boyanacak ve içlerine yem koyularak ağaçlara asılacak. Ardından serbest zaman verilecek.

Nerede Etkinliğin gerçekleştiği mekân (okul bahçesi, koru, vb.): Okul bahçesi

Ne zaman Tarih, saat, ayırdığınız toplam süre: 12.12.2017, 10.00-14.00 arası, toplam 4 saat

Nasıl Yapacağınız etkinliğin/gezinin özeti: Çocuklar ile bahçeye giderken ilk haftadaki gibi durak yerlerinde durup, ormanın kapısı açılarak alana girilecek. Hayvanların yaşam alanları hakkında konuşulacak ve bilgiler verilecek. Daha önce temin edilen kuş yuvaları çocuklar tarafından istedikleri yerde ister arkadaşlarıyla ister bireysel olarak boyanacak ve içlerine yemler koyularak ağaçlara asılacak. Ardından serbest oyunlar ve etkinlikler için zaman verilecek.

Neden: Çocukların çevrelerinde bulunan hayvanlara karşı duyarlılık kazanmasını ve boya yaparken ince motor becerilerinin gelişmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çocuklar yuvalarını boyarken yön kavramlarını öğrenecek ve renklerin öğrenimi de pekişecektir. Serbest aktivitelerle açık uçlu fırsatları değerlendirerek yaratıcılıklarını geliştirmeleri amaçlanmıştır.

Amaç ve Kazanımlar:

Bilişsel Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

Göstergeleri:

1. Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
2. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar.
3. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Kazanım 2:Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.

Göstergeleri:

1. Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler.
2. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar.
3. Gerçek durumu inceler.

Kazanım 5: Nesne ya da varlıkları gözlemler.

Göstergeleri:

1. Nesne/varlığın adını söyler.
2. Nesne/varlığın rengini söyler.
3. Nesne/varlığın şeklini söyler.
4. Nesne/varlığın büyüklüğünü söyler.
5. Nesne/varlığın uzunluğunu söyler.
6. Nesne/varlığın dokusunu söyler.
7. Nesne/varlığın sesini söyler.
9. Nesne/varlığın yapıldığı malzemeyi söyler.
11. Nesne/varlığın miktarını söyler.
12. Nesne/varlığın kullanım amaçlarını söyler.

Kazanım 10: Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.

Göstergeleri:

1. Nesnenin mekândaki konumunu söyler.
2. Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir.
3. Mekânda konum alır.

Kazanım 17: Neden-sonuç ilişkisi kurar.

Göstergeleri:

1. Bir olayın olası nedenlerini söyler.
2. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.

Dil Gelişimi Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

Göstergeleri:

1. Sözel yönergeleri yerine getirir.
2. Dinledikleri/izlediklerini açıklar.
3. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.

Sosyal ve Duygusal Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 3: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.

Göstergeleri:

1. Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.

Motor Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Yer değiştirme hareketleri yapar.

Göstergeleri:

4. Belli bir yükseklikten atlar.
6. Belli bir yüksekliğe tırmanır.
9. Koşarak bir engel üzerinden atlar.
12. Belirlenen mesafede yuvarlanır.
13. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider.
14. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar.
17. Sekerek belirli mesafede ilerler.

Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.

Göstergeleri:

18. Nesneleri açar/kapar.
21. Malzemelere araç kullanarak şekil verir.

Öz bakım Becerileri Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Bedeniyle ilgili temizlik kurallarını uygular.

Göstergeleri:

4. Tuvalet gereksinimine yönelik işleri yapar.

Kazanım 2: Giyinme ile ilgili işleri yapar.

Göstergeleri:

1. Giysilerini çıkarır.
2. Giysilerini giyer.
3. Ayakkabılarını çıkarır.
4. Ayakkabılarını giyer.
5. Düğme açar.
6. Düğme kapar.

Kazanım 3: Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar.

Göstergeleri:

1. Ev/okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır.
2. Ev/okuldaki eşyaları toplar.

DENGEDE YÜRÜME VE MOTOR BECERİLER ETKİNLİĞİ

Materyaller: Slack line ipi, doğada bulunan nesneler

Öğrenme Süreci:

Ön hazırlık

İpte yürüme etkinliği için slack line ipi temin edildi. İplerin bağlanacağı ağaçlar tespit edildi.

Önlem

İplerin bağlanacağı ağaçların sağlam olup-olmadığı kontrol edildi.

5N: Ne yapacaksınız: Çocukların yetişkin desteği ile ip üzerinde yürümeli hedeflenmektedir. Ardından istedikleri hareketleri gerçekleştirme ve oyunlar oynamaları için serbest zaman verilecektir.

Nerede Etkinliğin gerçekleştiği mekân (okul bahçesi, koru, vb.): Okul bahçesi

Ne zaman Tarih, saat, ayırdığınız toplam süre: 22.12.2017, 10.00-14.00 arası, toplam 4 saat

Nasıl Yapacağınız etkinliğin/gezinin özeti: Çocuklar ile bahçeye giderken ilk haftadaki gibi durak yerlerinde durup, ormanın kapısını açarak alana girilecek. Slack line ipleri belirlenen ağaçlara gerekli yükseklikte bağlanılacak. Çocuklara gerekli uyarılar ve bilgilendirmeler yapıldıktan sonra öğretmen eşliğinde yürümeleri ve çeşitli hareketler denemeleri için fırsatlar verilecek.

Neden: İp üzerinde yürüyerek çocukların kaba motor becerilerinin gelişmesi, denge hareketlerinin sağlanması ve risk alarak girişimcilik göstermeleri hedeflenmiştir. Serbest oyunda ise yaratıcılıklarını kullanmaları amaçlanmıştır.

Amaç ve Kazanımlar:

Bilişsel Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

Göstergeleri:

1. Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
2. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar.
3. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Kazanım 17: Neden-sonuç ilişkisi kurar.

Göstergeleri:

1. Bir olayın olası nedenlerini söyler.
2. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.

Dil Gelişimi Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 3: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.

Göstergeleri:

1. Düz cümle kurar.
2. Olumsuz cümle kurar.
3. Soru cümlesi kurar.

Kazanım 5: Dili iletişim amacıyla kullanır.

Göstergeleri:

1. Konuşma sırasında göz teması kurar.
7. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır.
8. Sohbeta katılır.
9. Konuşmak için sırasını bekler.
10. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

Göstergeleri:

1. Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar.

Sosyal ve Duygusal Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 7: Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler.

Göstergeleri:

1. Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar.
2. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.

Kazanım 15: Kendine güvenir.

Göstergeleri:

3. Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler.
4. Gerektiğinde liderliği üstlenir.

Kazanım 17: Başkalarıyla sorunlarını çözer.

Göstergeleri:

1. Başkaları ile sorunlarını onlarla konuşarak çözer.
2. Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediği zamanlarda yetişkinlerden yardım ister.
3. Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır.

Motor Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Yer değiştirme hareketleri yapar.

Göstergeleri:

1. Isınma ve soğuma hareketlerini bir rehber eşliğinde yapar.
2. Yönergeler doğrultusunda yürür.
3. Yönergeler doğrultusunda koşar.
4. Belli bir yükseklikten atlar.
5. Belli bir yüksekliğe zıplar.
6. Belli bir yüksekliğe tırmanır.
7. Tırmanılan yükseklikten iner.
8. Engelin üzerinden atlar.
9. Koşarak bir engel üzerinden atlar.
12. Belirlenen mesafede yuvarlanır.
13. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider.
14. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar.

Kazanım 2: Denge hareketleri yapar.

Göstergeleri:

2. Atlama ile ilgili denge hareketlerini yapar.
4. Başlama ile ilgili denge hareketlerini yapar.
5. Durma ile ilgili denge hareketlerini yapar.
8. Bireysel ve eşli olarak denge hareketleri yapar.
9. Çizgi üzerinde yönergeler doğrultusunda yürür.

Öz bakım Becerileri Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 2: Giyinme ile ilgili işleri yapar.

Göstergeleri:

1. Giysilerini çıkarır.

2. Giysilerini giyer.
3. Ayakkabılarını çıkarır.
4. Ayakkabılarını giyer.
5. Düğme açar.
6. Düğme kapar.

Kazanım 3: Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar.

Göstergeleri:

1. Ev/okuldaki eşyaları temiz ve özenle kullanır.
2. Ev/okuldaki eşyaları toplar.

DOĞADA HİKÂYE ANLATMA ETKİNLİĞİ

Materyaller: Sincap kuklası, kütük, ateş için ayaklı sac tava

Öğrenme Süreci:

Ön hazırlık

Sincap kuklası ile hikâye anlatma etkinliği yapılacağı için sincap kuklası temin edildi. Doğal bir ortam oluşması ve çocukların rahat oturabilmesi için ahşap kütükler temin edildi. Ateş yakmak için gerekli malzemeler hazırlandı.

Önlem

Ateş yakılacağı için önceden ateş yakılacak alan belirlendi ve önlemler alındı. Ateş yaktığımız düzenek yerle temas etmeyen bir şekilde olmasına rağmen altına demir bir altlık temin edildi, düşebilecek odun parçalarının yerle teması için önlem alınmış oldu. Çocukların ateşten korunmaları için gerekli uzaklık tespit edilip kütükler ona göre yerleştirildi.

5N: Ne yapacaksınız: Sincap kuklası ile metni daha önce hazırlanan hikâye anlatımı gerçekleştirilecek. Çocukların üşümemesi için ateş yakılacak. Ardından oyunlar oynamaları için serbest zaman verilecek.

Nerede Etkinliğin gerçekleştiği mekân (okul bahçesi, koru, vb.): Okul bahçesi

Ne zaman Tarih, saat, ayırdığınız toplam süre: 27.12.2017, 10.00-14.00 arası, toplam 4 saat

Nasıl Yapacağınız etkinliğin/gezinin özeti: Çocuklar ile bahçeye giderken ormanın kapısını açarak alana gireceğiz. Ardından daha önce hazırlanan ahşap kütüklere oturulup sac tavaşında ateş yakılacak ve bugün yapılacak etkinlik hakkında bilgi verilecek. Bugün bir misafirimiz olacağı, bu kişiyle daha önce hiç tanışmadığımızı ve bize bir anısını anlatacağını söyleyeceğiz. Ardından hikâye anlatımı yapılacak ve çocukların yorumu alınacak. Bu etkinlikten sonra oyunlar oynamaları için serbest zaman verilecek.

Neden: Bu etkinliği gerçekleştirilmesinde çocukların hayal dünyalarını zenginleştirmek amaçlanmıştır. Bunu yaparken dil becerilerini geliştirmek, yorum ve analiz yapmalarını sağlamak hedeflenmiştir. Serbest zamanda ise yaratıcılıklarını kullanarak oyunlar kurmaları amaçlanmıştır.

Amaç ve Kazanımlar:

Bilişsel Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 2:Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.

Göstergeleri:

1. Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler.

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

Göstergeleri:

1. Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.

Kazanım 17: Neden-sonuç ilişkisi kurar.

Göstergeleri:

1. Bir olayın olası nedenlerini söyler.
2. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.

Kazanım 18: Zamanla ilgili kavramları açıklar.

Göstergeleri:

1. Olayları oluş zamanına göre sıralar.

Dil Gelişimi Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 2: Sesini uygun kullanır.

Göstergeleri:

1. Konuşurken/şarkı söylerken nefesini doğru kullanır.
2. Konuşurken/şarkı söylerken sesinin tonunu ayarlar.

Kazanım 3: Söz dizimi kurallarına göre cümle kurar.

Göstergeleri:

1. Düz cümle kurar.
2. Olumsuz cümle kurar.
3. Soru cümlesi kurar.

Kazanım 5: Dili iletişim amacıyla kullanır.

Göstergeleri:

1. Konuşma sırasında göz teması kurar.
3. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır.
5. Konuşmayı sürdürür.
7. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır.
8. Sohbeta katılır.
9. Konuşmak için sırasını bekler.
10. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.

Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.

Göstergeleri:

1. Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder ve sözcüklerin anlamlarını sorar.
2. Sözcükleri hatırlar ve sözcüklerin anlamını söyler.

Kazanım 7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

Göstergeleri:

2. Dinledikleri/izlediklerini açıklar.
3. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.

Sosyal ve Duygusal Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 3: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.

Göstergeleri:

1. Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.
2. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır.

Motor Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Yer değiştirme hareketleri yapar.

Göstergeleri:

4. Belli bir yükseklikten atlar.
5. Belli bir yüksekliğe zıplar.
6. Belli bir yüksekliğe tırmanır.
7. Tırmanılan yükseklikten iner.
8. Engelin üzerinden atlar.
12. Belirlenen mesafede yuvarlanır.
13. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider.
14. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar.
15. Kayma adımı yaparak belirli mesafede ilerler.

Öz bakım Becerileri Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 2: Giyinme ile ilgili işleri yapar.**Göstergeleri:**

1. Giysilerini çıkarır.
2. Giysilerini giyer.
3. Ayakkabılarını çıkarır.
4. Ayakkabılarını giyer.
5. Düğme açar.
6. Düğme kapar.

Kazanım 7: Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur.**Göstergeleri:**

1. Tehlikeli olan durumları söyler.
2. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler.
3. Temel güvenlik kurallarını bilir.
4. Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden, alışkanlıklardan uzak durur.
5. Herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.

EKMEK YAPMA ETKİNLİĞİ

Materyaller: Ateş için ayaklı sac tavaşı, hamur, ağaç dalları, doğadaki nesneler

Öğrenme Süreci:

Ön hazırlık

Ateş yakmak için ayaklı sac tavaşı temin edildi. Ateşi söndürmek için yakınımızdaki çeşmeden kovayla su getirilecek şekilde hazırlıklar yapıldı. İlk yardım seti kontrol edildi, içerisinde yanık kremi olup olmadığına bakıldı. Ateşin külleri okulda belirlenen kalorifer küllerinin döküldüğü alana soba kovaşına koyularak dökülmesi planlandı. Çocuklar taşlardan kol mesafesini ölçerek kütüklere oturmaları sağlandı. Bahçede çok miktarda dal bulunduğu için dal toplanılıp uçları uygun hale getirilerek ekmek pişirilmesi planlandı. Ateş yakılacak alan belirlendi.

Önlem

Ateş yakılacağı için önceden ateş yakılacak alan belirlendi ve önlemler alındı.(taşların ayarlanması, yerle temas etmemesi, ilk yardım seti).Hamurun okulda çocuklarla hazırlanması planlandı. Ateş yakmayı önce öğretmenin göstermesi daha sonra gönüllü çocukların uygulama yapması planlandı. Ardından odun atarken sırayla çocuklara görevler verilmesi düşünüldü.

5N: Ne yapacaksınız: Ateş yakılıp, odunda ekmek pişirilecek. Daha sonra serbest oyun için vakit verilecek.

Nerede Etkinliğin gerçekleştiği mekân (okul bahçesi, koru, vb.): Okul bahçesi

Ne zaman Tarih, saat, ayırdığınız toplam süre: 03.01.2018, 10.00-14.00 arası, toplam 4 saat

Nasıl Yapacağınız etkinliğin/gezinin özeti: Çocuklar ile bahçeye giderken ilk haftadaki gibi ormanın kapısını açarak alana gireceğiz. Daha sonra önceden belirlenmiş alanda çocukların gözlemleyeceği şekilde ateş yakılması planlandı. Köz halini aldıktan sonra daha önce hazırlanan hamur çocukların çubuklarına

yerleştirilerek pişirmeleri istenilecek. Ekmekler pişip yenildikten sonra oyun için serbest zaman verilecek.

Neden: Çocukların ateş yakmaya ve dışarıda yemek yemeye meraklı olmalarından dolayı bu etkinlik seçilmiştir. Çocuklar açısından katkısı riskli durumlarda önlem almayı, yediği yiyeceklerin nasıl piştiğini ilk elden deneyimleme ve gözlemleme fırsatı bulmaları, grup dinamiği oluşturma(ateş yakarken ve ekmek pişirirken işbirliği) gibi nedenlerden dolayı tercih edilmiştir.

Amaç ve Kazanımlar:

Bilişsel Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

Göstergeleri:

1. Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
2. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar.
3. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Kazanım 2:Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.

Göstergeleri:

1. Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler.
3. Gerçek durumu inceler.

Kazanım 5: Nesne ya da varlıkları gözlemler.

Göstergeleri:

1. Nesne/varlığın adını söyler.
2. Nesne/varlığın rengini söyler.
3. Nesne/varlığın şeklini söyler.
4. Nesne/varlığın büyüklüğünü söyler.
5. Nesne/varlığın uzunluğunu söyler.
6. Nesne/varlığın dokusunu söyler.
8. Nesne/varlığın kokusunu söyler.
9. Nesne/varlığın yapıldığı malzemeyi söyler.
10. Nesne/varlığın tadını söyler.
11. Nesne/varlığın miktarını söyler.
12. Nesne/varlığın kullanım amaçlarını söyler.

Dil Gelişimi Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamını kavrar.

Göstergeleri:

1. Sözel yönergeleri yerine getirir.
2. Dinledikleri/izlediklerini açıklar.
3. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.

Kazanım 8: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.

Göstergeleri:

1. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar.
2. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir.
3. Dinledikleri/izlediklerini başkalarına anlatır.

Sosyal ve Duygusal Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 6: Kendisinin ve başkalarının haklarını korur.

Göstergeleri:

1. Haklarını söyler.
2. Başkalarının hakları olduğunu söyler.
3. Haksızlığa uğradığında neler yapabileceğini söyler.
4. Başkalarının haklarını korumak için neler yapması gerektiğini söyler.

Motor Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Yer değiştirme hareketleri yapar.

Göstergeleri:

4. Belli bir yükseklikten atlar.
5. Belli bir yüksekliğe zıplar.
6. Belli bir yüksekliğe tırmanır.
7. Tırmanılan yükseklikten iner.
8. Engelin üzerinden atlar.
12. Belirlenen mesafede yuvarlanır.
13. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider.
14. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar.
15. Kayma adımı yaparak belirli mesafede ilerler.

Kazanım 3: Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.

Göstergeleri:

9. Nesneleri kaldırır.

10. Nesneleri taşır.

11. Nesneleri iter.

12. Nesneleri çeker.

Öz bakım Becerileri Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 2: Giyinme ile ilgili işleri yapar.

Göstergeleri:

1. Giysilerini çıkarır.
2. Giysilerini giyer.
3. Ayakkabılarını çıkarır.
4. Ayakkabılarını giyer.
5. Düğme açar.
6. Düğme kapar.

Kazanım 7: Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur.

Göstergeleri:

1. Tehlikeli olan durumları söyler.
2. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler.
3. Temel güvenlik kurallarını bilir.
4. Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden, alışkanlıklardan uzak durur.
5. Herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.

DOĞADA BULUNMAYAN BİR CANLI OLUŞTURMA ETKİNLİĞİ

Materyaller: Kil, doğadaki doğal nesneler

Öğrenme Süreci:

Ön hazırlık

Çevre kontrol edildi, çocuklara zarar verebilecek maddeler ortamdan çıkarıldı. Kil temin edildi ve kontrol edildi.

Önlem

Etkinliğin gerçekleştirileceği alan kontrol edildi.

5N: Ne yapacaksınız: Çocuklardan Kilden doğada bulunmayan bir canlı oluşturmaları ve buna yuva yapmaları istenecek, ardından serbest oyun için süre verilecek.

Nerede Etkinliğin gerçekleştiği mekân (okul bahçesi, koru, vb.): Okul bahçesi

Ne zaman Tarih, saat, ayırdığınız toplam süre: 10.01.2018, 10.00-14.00 arası, toplam 4 saat

Nasıl Yapacağınız etkinliğin/gezinin özeti: Çocuklar ile bahçeye giderken ilk haftadaki ormanın kapısını açarak alana girilecek. Daha sonra çocuklardan daire oluşturmaları ve gözlerini kapatmaları istenilecek. Daha önce çocukların sayısı miktarınca hazırlanmış killer çocukların avuçlarına bırakılacak ve incelemeleri istenilecek. Çocukların yorumları alındıktan sonra doğada bulunan canlılardan söz edilecek ve çocuklardan doğada bulunmayan bir canlı oluşturmaları ve bunlara yuva yapmaları istenilecek. Etkinlik sonrası çocukların neler yaptığı tek tek sorulup, yorum yapmaları istenilecek. Ardından oyunlar oynamaları için zaman verilecek.

Neden: Kil etkinliğinde çocukların daha önce keşfettikleri çevredeki doğal nesneleri kullanarak doğada bulunmayan bir canlı oluşturmaları ve buna yuva yapmaları istenerek yaratıcılıklarını kullanmaları beklenecek. Bu etkinlik yapılırken çocukların motor becerileri, analiz becerileri, dil becerileri ve sosyal-duygusal becerilerinin

gelişmesi beklenmektedir. Serbest oyunda ise arkadaşlarıyla oyunlar kurma, çevrenin sunduğu imkânları kullanarak yaratıcı ve özgün oyunlar oluşturmaları amaçlanmıştır.

Amaç ve Kazanımlar:

Bilişsel Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

Göstergeleri:

1. Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
2. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar.
3. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Kazanım 5: Nesne ya da varlıkları gözlemler.

Göstergeleri:

1. Nesne/varlığın adını söyler.
2. Nesne/varlığın rengini söyler.
3. Nesne/varlığın şeklini söyler.
4. Nesne/varlığın büyüklüğünü söyler.
5. Nesne/varlığın uzunluğunu söyler.
6. Nesne/varlığın dokusunu söyler.
7. Nesne/varlığın sesini söyler.
9. Nesne/varlığın yapıldığı malzemeyi söyler.
11. Nesne/varlığın miktarını söyler.
12. Nesne/varlığın kullanım amaçlarını söyler.

Kazanım 10: Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.

Göstergeleri:

1. Nesnenin mekândaki konumunu söyler.
3. Mekânda konum alır.

Dil Gelişimi Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 5: Dili iletişim amacıyla kullanır.

Göstergeleri:

1. Konuşma sırasında göz teması kurar.
2. Jest ve mimikleri anlar.
3. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır.

4. Konuşmayı başlatır.
5. Konuşmayı sürdürür.
6. Konuşmayı sonlandırır.
7. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır.
8. Sohbeta katılır.
9. Konuşmak için sırasını bekler.
10. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

Göstergeleri:

1. Görsel materyalleri inceler.
2. Görsel materyalleri açıklar.
3. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar.
4. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.

Sosyal ve Duygusal Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 3: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.

Göstergeleri:

1. Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.
2. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır.
3. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.

Kazanım 7: Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler.

Göstergeleri:

1. Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar.
2. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.

Kazanım 15: Kendine güvenir.

Göstergeleri:

2. Grup önünde kendini ifade eder.
4. Gerektiğinde liderliği üstlenir.

Motor Gelişim Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 1: Yer değiştirme hareketleri yapar.

Göstergeleri:

4. Belli bir yükseklikten atlar.
5. Belli bir yüksekliğe zıplar.
6. Belli bir yüksekliğe tırmanır.

7. Tırmanılan yükseklikten iner.
8. Engelin üzerinden atlar.
9. Koşarak bir engel üzerinden atlar.
10. Çift ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler.
11. Tek ayak sıçrayarak belirli mesafe ilerler.
12. Belirlenen mesafede yuvarlanır.
13. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider.
14. Belirlenen noktadan çift ayakla ileriye doğru atlar.
15. Kayma adımı yaparak belirli mesafede ilerler.

Kazanım 3: Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar.

Göstergeleri:

9. Nesneleri kaldırır.
10. Nesneleri taşır.
11. Nesneleri iter.
12. Nesneleri çeker.

Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.

Göstergeleri:

1. Nesneleri toplar.
3. Nesneleri üst üste dizer.
4. Nesneleri yan yana dizer.
5. Nesneleri iç içe dizer.
6. Nesneleri takar.
7. Nesneleri çıkarır.
8. Nesneleri ipe vb. dizer.
9. Nesneleri değişik malzemelerle bağlar.
10. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir.
16. Nesneleri sıkar.
20. Malzemelere elleriyle şekil verir.

Öz bakım Becerileri Kazanım ve Göstergeleri

Kazanım 2: Giyinme ile ilgili işleri yapar.

Göstergeleri:

1. Giysilerini çıkarır.

2. Giysilerini giyer.
3. Ayakkabılarını çıkarır.
4. Ayakkabılarını giyer.
5. Düğme açar.
6. Düğme kapar.

Ek-9 Kod ve Tema Listesi

Bilişsel Gelişime Ait Kod ve Temalar

Kod ve Temalar

Keşif ve Gözlem

İnceleme

Bulma

Arama

Yeni Buluşlar

Canlı oluşturma

Canlı yerine nesne kullanma

Barınak oluşturma

Alternatif yürüyüş

İşe yoğunlaşma

Oyunu bitirme

Başladığı işi sonlandırma

İlgi ve heyecan

İstek

Güdülenmişlik

Kararlılık

Süreçten zevk alma

Eğlenerek öğrenme

Neden-Sonuç ilişkisi

Bağlantı kurma

Gözlemleri analiz etme

Çıkarımda bulunma

Girişimcilik

Nesneler oluşturma

Risk alma

Motor Gelişime Ait Kod ve Temalar

Kod ve Temalar

Taşıma

Nesne toplama

Kullanılacak eşyaları ortama getirme

Alet kullanımı

Bahçe aletleri kullanma

Gündelik yaşam aletleri kullanımı

Hareket

Koşma

Dengede yürüme

Ağaca tırmanma

Çimlerde yuvarlanma

Öz Bakım Becerilerine Ait Kod ve Temalar

Kod ve Temalar

Riskli durumlar

Önlem alma

Sonuçlarını tahmin etme

Kurallara uyma

Düzen

Alan belirleme

İşbirliği

Giyip-çıkarma

Özgüven

Gündelik hayata aktarım

Yaparak öğrenme

Temizlik

Çevre temizliği

Hijyen
Cesaret

Sosyal-Duygusal Gelişime Ait Kod ve Temalar

Kod ve Temalar

Takım çalışması

Yardımlaşma

İşbirliği

Liderlik

Sırasını bekleme

Hoşgörü

Kurallar

Merhamet ve Saygı

Canlıların yaşamına saygı

Doğaya karşı sorumluluk

Nezaket sözcükleri

Dil Gelişimine Ait Kod ve Temalar

Kod ve Temalar

Tartışma

Anlaşmazlık

Çıkarımda bulunma

Kendini ifade etme

Düşüncelerini belirtme

Duygularını belirtme

Akranlarına açıklama yapma

Çevreyi yorumlama

Değişen durumları gözlemlleme

Olayların oluşu hakkında tahminde bulunma

Sorgulama

Merak duyma

Nedenlerini inceleme

Akranlarıyla araştırmada bulunma

Ek-10 Orman okulu eğitmen sertifikaları

Doğada öğreniyorum

KATILIM SERTİFİKASI

Sayın ÖMER DİLEK

6-7 Mayıs 2017 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen ve Gaye Amus tarafından yürütülen “**Orman Anaokullarına Giriş**” adlı 2 günlük eğitime katılmıştır. Kurs süresi 14 saat olup hem açık alanda hem kapalı alanda gerçekleştirilmiştir.

Kurs esnasında ele alınan konular:

- Sınıf dışı eğitim alanı olarak ormanın sağladığı zenginliği keşfetmek
- Farklı ülkelerden orman anaokulu örnekleri
- Risklerin alınması ve açık havanın zorlukları
- Yetişkinin rolü
- Dokümantasyon
- Pratiğe yönelik etkinlikler
- Çocukların ilgilerinin önemi ve farklı yaş gruplarının ihtiyaçları

İsveç'ten Sınıf Dışı Eğitim Uzmanı Prof. Anders Szczepanski'nin desteğini alan bu eğitim, devamı olan ikinci aşama için ön koşuldur.

Orman Anaokulları Eğitmeni
Gaye Amus

Sertifika no: 6732017_2

GEL OYNA
Atıya Oyuncak ve Etkinlikleri

Course Certificate / Kurs Sertifikası

Sayın ÖMER DİLEK

15-18 Ağustos 2017 tarihlerinde düzenlenen “Sınıf Dışı Eğitim ve Orman Anaokulları” adlı 4 günlük (28 saatlik) eğitime katılmıştır.

Has attended the “**Outdoor education and Forest kindergartens**” 4 day (28 hours) course.

Course content / Kurs içeriği:

- Introduction to outdoor education. Pedagogy and didactics. / Sınıf dışı eğitime giriş. Pedagoji ve didaktik.
- Forest and nature-based kindergartens. / Orman ve doğa-temelli anaokulları.
- Hands-on outdoor learning activities. / Uygulamalı sınıf dışı öğrenme etkinlikleri.
- The extended classroom. Making cross-curricular connections (including arts, maths, language, science) in nature. / Genişletilmiş sınıf. Doğada müfredatlar arası bağların kurulması (matematik, fen bilimleri, dil, sanat).
- Risk management and planning. / Risk yönetimi ve planlama.
- Portfolio: Running a 5 week programme (10-15 hours) with evaluation. / Portfolyo: 5 haftalık (10-15 saatlik) uygulama ve değerlendirme.

This course enables the participant to lead children groups in the forest and is a pre-requisite for “Train the trainer” third stage. / Bu eğitim, katılımcının ormanda çocuk grubu lideri olmasını sağlar ve devamı olan üçüncü aşama “Eğitmen eğitimi” için ön koşuldur.

*Anders Szczepanski,
Ass. professor,
Outdoor Education*

*Gaye Amus
Environmental Educator,
Forest Kindergarten trainer*

Anders Szczepanski
Ass. prof. of Outdoor Education
Dr. (Fil lic)
Sweden

Gaye Amus
Environmental Educator
Doğada Öğreniyorum
Turkey

Certificate number/Sertifika no: 1882017_7
Date/Tarih: **6.03.2018**

Anders Szczepanski
Consultant
581 83 Linköping, SWEDEN

Tel: +46 709 75 68 03
Mail: anders.szczepanski@liu.se

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Ömer DİLEK
Doğum Yeri ve Yılı : Merkez-KIRŞEHİR/ 1993
Medeni Durumu : Bekar
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : omer.dilekk@hotmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Sıddık Demir Anadolu Lisesi, Merkez-KIRŞEHİR.
Lisans : Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği, Kırşehir.
Yüksek Lisans: Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Kastamonu.

Mesleki Deneyim

MEB 2017 (halen)